

JUANĒAN 'A UPÍ BANA

Nucën Papa Diosan Bana uni 'iá

¹ Nucën Papa Diosan ñu unioisama pain 'aínbi ca aín Bana 'iacëxa. Aín Bana ax ca Nucën Papa Diosbë 'iacëxa, ax ca Nucën Papa Diosbi 'iacëxa. ² Usa 'ain ca ñu uniocëma pain 'ain aín Bana, ax Nucën Papa Diosbë 'iacëxa. ³ Aín Banáinshi ca camabi ñu uniacëxa. Nucën Papa Diosan Bana 'aíma 'ia 'ain ca ñu 'aíma 'ianan ñancáishi 'itsíanxa. ⁴ A bana anúan Nucën Papa Diosan nètë 'inan 'aish ca camabi ñu 'imainun uníxribi ënë nètënu bucuia. Usai 'i ca an 'imicëx unicama sinánñu 'icën. ⁵ Ñunshin 'atimanën 'imicëxun unin 'aisama 'iti sinaniabi ca Nucën Papa Diosan Bana ax upíira 'ixun uni upí 'inun 'imia. Usaquian 'imia ca ñunshin 'atimanën a cuati uni upí 'iaxma 'inun quixun Nucën Papa Diosan bana a nètënima.

⁶ Uni achúshi ca 'iacëxa Juan caquin anëcë. A ca Nucën Papa Diosan ënë menua unun xuacëxa. ⁷ Ax ca Nucën Papa Diosan Bana, an 'uchañuira 'icëbi uni aín nuitu upí 'imiti, ax ucëbëa ami catamënun camabi uni a ñuixuni uacëxa. ⁸ Juan, ax ca an uni aín nuitu upí 'imiti ama 'iacëxa. Usa 'aíshbi ca axa uti ainra uni aín nuitu upí 'imiti, a unicama ñuixunuan Nucën Papa Diosan ënë menu xucë 'iacëxa. ⁹ An aín sinan upíira 'ixun uni upí 'imiti axa uti ñuiquin ca Juanën unicama ñuixuancëxa.

¹⁰ An aín sinan upíira 'ixun uni upí 'imiti ax ca ënë menu 'iacëxa. Usa 'ixun an Nucën Papa Diosbëtan camabi me 'imainun camabi ñucama

unio 'icēbi ca unicaman, ui cara ax 'icē quixun 'unánma 'icēn. ¹¹ Ēnē nētēnu 'icē unicaman ca an unio 'ixunbi, atubē 'inúxa ucēbi biisama tancēxa. ¹² Usa 'ixunbi ca uicamax cara ami sinánan ami catamētia, acama Nucēn Papa Diosan bēchicēa 'inun 'imiácēxa. ¹³ Unían aín xanumi bēchicē tuá ax ca unishi 'ia. Unin bēchicēnēxa usa 'aínbi ca usama Nucēn Papa Diosan bēchicēcama 'icēn. Ax ca aín cushínshia aín bēchicē 'imicē 'icēn.

¹⁴ Nucēn Papa Diosan Bana a ca bētsi tuásaribi 'inun xanun bacéancēxa, uni 'inun. Nucēn Papa Diosan sinánsaribi 'ixun ca ēnē menu 'icē unicama abē 'ixun nuibacēxa. Ax aín Bēchicē Achúshi 'aish aín Papa Diosaribi 'aish aín sinan upíira upí cananuna isacēn. ¹⁵ Usa 'ain ca Juan, an uni nashimicē, an Nucēn Papa Diosan Bana ñui munuma banaquin cacēxa:

—Ēnēx ca a ñuiquin ēsaquin 'ēn mitsu caēxancē a 'icēn: Axa 'ē caxu uti uni ax ca 'ēsamaira 'icēn. 'Ēx 'icēma pain 'ain ax pain 'iá 'aish ca 'ēsamaira 'icēn.

¹⁶ An ca aín sinan upíira 'ixun ax 'icēsaribitinu nun sinan upí 'inun nuibaquin ēnquinma nu 'aquinia. ¹⁷ Uisai cara Nucēn Papa Diosan uni 'iti 'icē quixun ca Moisésnēn nucēn raracama 'unánmiácēxa. Usa 'aínbi ca axira uxun Jesucristonēn asérabi nuibaquin aín 'ucha tērēnquin Nucēn Papa Dios cuēncēsabi oía aín uni 'inun 'imi-axa. ¹⁸ Uínu 'icē unínbi ca Nucēn Papa Dios isáma 'icēn. Aín Bēchicē Achúshi, axa aín Papabē 'icē, an cuní ca uisa cara Nucēn Papa Dios 'icē quixun nu 'unánmiácēxa.

I. JESUCRISTONĒAN GALILEA ME 'IMAINUN JUDEA MENUXUN

BANA ÑUIXUAN (1.19-12.50)

Juanëan Jesús ñuia

(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹ Usa 'ain ca Jerusalénu 'icë judíos unicaman ax caraisa ui 'icë quixuan Juan ñucátanun, sacerdotecamacëñun levita unicama xuacëxa. ²⁰ Xucëx cuanx bëbaxuan ñucácëxun ca parántisama tanquin Juanën cacëxa:

—'Ëx cana Cristoma 'ain.

²¹ Cacëxun ca cacëxa:

—¿Ama 'aish caina ui 'ain? ¿Elías caina 'ain?

Quixuan cacëxun ca cacëxa:

—'Ëx cana ama 'ain.

Cacëxun ca ñucátëcëancëxa:

—¿An Nucën Papa Dios quicë bana unicama ñuixunti uni, axa uti a caina mix 'ain?

Cacëxun ca —ama cana 'ai —quixun cacëxa.

²² Usaquin cacëxunbi ca catëcëancëxa:

—¿Uiira caramina mix 'ain? An nu xucë unicamanu cai cuanun ca mix caramina ui 'ai quixun nu cat.

²³ Cacëxun ca Juanën cacëxa:

—'Ëx cana axa anu uni 'icëma menuax munuma banacë uni a 'ain, ësai qui: “Nucën 'Ibu ca aia, camina axa anu uti bai mëníoquin racanati 'ain”. An ënë bana cuënëo, Isaías, an Nucën Papa Dios quicë bana unicama ñuixuncë, axa quiásabi oi cana 'ëx 'in.

²⁴ Axa usaquin Juan ñucati cuancë unicamax ca fariseo unicaman xucë 'iacëxa. ²⁵ Usa 'ixun ca Juan catëcëancëxa:

—¿Mix Cristoma 'ianan Elíasma 'ianan an Nucën Papa Dios quicë bana unicama ñuixunti, axa uti

ama 'ixunbi caina min uisa cupí unicama 'unpaxan nashimin?

²⁶ Cacëxun ca Juanën cacëxa:

—'Ën cana uni 'unpaxan nashimin, 'aínbi ca mitsúnmi 'unáncëma uni achúshi mitsubë 'icën. ²⁷ Ax 'ësamaira 'aish ca mitsúnmi 'unánun 'ë caxu aia. 'Ëx 'iisama pain 'ain, ax pain 'iá 'aish ca 'ësamaira 'icën. Axa upíira 'aish cushiira 'ain cana 'ëx asaribima 'aish ami rabini a 'urama 'itima 'ain. Usai 'iquin cana aín taxacabi tubuxuntima 'ain.

²⁸ Jordán 'ucëmanan 'icë Betábara cacë ëma anuxuan unicama nashimicë, anu cuanx ca unían xucë unicama usai Juanbë banacëxa.

Carnero 'icësaribitia unin 'ucha cupí bamati, Cristo, a ñuicë bana

²⁹ Usaquin unicama coónxun ca Juanën Jesús aia isacëxa. Aia isi ca quiacëxa:

—Ca is, ënëx ca unin 'ucha cupí carnero bamati 'aínbia ax bamacë cupí Nucën Papa Diosan camabi unin 'ucha tërënti a 'icën. ³⁰ Ënëx ca a ñuiquin ësai quiquin 'ën mitsu cacë a 'icën: Axa 'ësamaira uni ax ca 'ë caxu aia. 'Ëx 'icëma pain 'ain ca ax pain 'iacëxa. Usa 'aish ca 'ësamaira 'icën. A ñuiquin 'ën mi cacë, a ca ux 'icën. ³¹ 'Ënribi cana a 'unáncëma 'ain, 'aíshbi cana Israel unicaman uisa uni cara quixun a 'unánun 'unpaxan uni nashimi uan.

³²⁻³³ Usaquin catancëxun ca, ësai ca 'iixa quixun Juanën unicama ñuixuancëxa:

—'Ën a 'unáncëma 'icëbi ca Nucën Papa Diosan 'ën 'unpaxan uni nashiminun xuquin 'ë caxa: “Uni achúshinua 'ën Bëru Ñunshin Upí ubútancëx 'irua camina isnuxun 'ain. Ainra ca uni 'ën Bëru Ñunshin

Upíbëa 'inun 'imiti 'icën”. Usaquin ca 'ë caxa. An 'ë cacësabi oquin cana Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upía ñumacuru tinax naínuax ubútancëx a uninu 'irua isan. ³⁴ Usaquin isun cana —ax ca Nucën Papa Diosan Bëchicë 'icë —quixun camabi uni cain.

Usaquin ca Juanën cacëxa.

Jesusan aín 'unánmicë unia 'inun a pain caísa uni

³⁵ Usaquian coon ca Juanbë aín 'unánmicë uni rabë 'iacëxa. ³⁶ Abë 'icë ca Jesús cuainia isquin Juanën cacëxa:

—Ca is, carnero 'icësaribiti unin 'ucha cupí bamanuan Nucën Papa Diosan xua a ca ux 'icën.

³⁷ Usaía quia cuaquin ca Juanën 'unánmicë uni rabëtan Jesús nuibiancëxa. ³⁸ Nuibiancëxun caxu bësuquin isquin ca Jesusan cacëxa:

—¿Añu caramina barin?

Cacëxun ca ñucácëxa:

—¿Uinu cara min 'iti 'ic, rabí? (Rabí quicë bana, ax ca an uni 'unánmicë uni qui quicë 'icën.)

³⁹ ¿Uinu 'icë cara min 'iti 'ic? quixun cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Isi cuanun ca ut.

Cacëx cuanxun ca aín 'iti isacëxa, istancëx ca bari xupíbucëbëa baquíshti 'urama 'ain abë 'iacëxa.

⁴⁰ Juanën cacëxun cuaquian Jesús nuibiancë uni rabëtax ca bësix Simón Pedronën xucën Andrés 'iacëxa. ⁴¹ Jesusan 'itinuax cuanxun ca Andrésnën aín xucën Simón Pedro bariquin mëraxun cacëxa:

—Mesías cananuna isan.

Mesías quicë bana, ax ca Cristo, axa utia judíos unicaman caíncë a qui quicë 'icën. ⁴² Cabianquin

ca aín xucën Jesúsnu buáncëxa. Buáncëx bëbaia isquin ca Jesusan bëñachaquin cacëxa:

—Mix camina Juanën bëchicë, Simón, a 'ain. 'Aíshbi camina Cefas caquin anëcë 'iti 'ain.

Cefas quicë bana, ax ca Pedro qui quicë 'icën.

Jesusan Felipe 'imainun Natanael abë cuanun ca

⁴³ Usaquian Pedro coon pëcaracëbë, Galilea menu cuanti sinani cuanquinbi ca Jesusan Felipe mërácëxa. Mëraquin ca cacëxa:

—'Ën mi 'unánminun ca 'ëbë cuani ut.

⁴⁴ Felipe Betsaida ëmanu 'icë uni 'ain, ca Andrés 'imainun Pedroribi, anu 'icë uni 'iacëxa.

⁴⁵ Usaquian Jesusan cacëx cuanxun ca Felipenën Natanael cacë uni bariquin mëraquin cacëxa:

—A ñuiquian Moisés 'imainun an Nucën Papa Diosan sinánmicëxun uni bana ñuixuncë unicaman cuëño, a uni cananuna mëran. Ax ca Jesús, Nazaretnu 'icë uni, Josénën bëchicë, a 'icën.

⁴⁶ Felipenën cacëxun ca Natanaelnën cacëxa:

—¿Nazaret ëmanu cara ñu 'unáncë uni 'iti 'ic?

Cacëxun ca Felipenën cacëxa:

—Usa ca mi isnun ca 'ëbë cuani ut.

⁴⁷ Cabianquin buáncëxa Natanael aia isi ca Jesús quiacëxa:

—U unix ca aséabi Israel uni upí 'icën, uni paráncëma ca ux 'icën.

⁴⁸ Quia ca Natanaelnën cacëxa:

—¿Uisaxun caramina 'ë 'unan?

Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Mi caia Felipe cuancëma pan 'aínbi cana mi higuera tanáinua isan.

⁴⁹ Cacëxun ca Natanaelnën cacëxa:

—Mix camina Nucën Papa Diosan Bëchicë 'ianan Israel unicaman 'apu 'ain.

⁵⁰ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—¿Higuera tanáinua cana mi isan 'ën mi cacëxun caramina bërí, ënëx ca Nucën Papa Diosan Bëchicë 'icë quixun 'ë sinanin? Minmi 'ë iscësamaira oquin camina 'ën ñu 'aia isnuxun 'ain.

⁵¹ Èsaquinribi ca Jesusan Natanael cacëxa:

—Asérabi cana mitsu cain, naí panárabëcëbëtan camina uni 'inux 'ëx anuax uá, 'ë manáminuaxa Nucën Papa Diosan ángelcama cuaruanan ubutia isnuxun 'ain.

2

Unin xanu biti nëtëa Jesús Canánu 'iá

¹ Rabë nëtë 'iónxa pëcaracëbëtan ca Galilea nëtënu 'icë ëma, Caná cacë, anuxun uni achúshinën aín bëchicë xanu bimiti 'ain, aín aintsi 'ibucama pi unun quixun aín uni camiacëxa. Anu ca Jesusan titaribi 'iacëxa. ² Usa 'ain ca Jesúsribi aín 'unánmicë unicamabë aribia camicëx cuanx anu 'iacëxa. ³ Anu 'ixun ca unicaman cëñucëxa vino 'aíma 'ain aín titan Jesús cacëxa:

—Vino ca 'aíma 'icën, ca cëñúaxa.

⁴ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—¿Uisati caramina 'ë usaquin cain? Anun 'ën ñu 'ati nëtë ca 'icëma pain 'icën.

⁵ Cacëxun ca aín titan an piti 'ináncë unicama cacëxa:

—'Ën tuacëan mitsu cacësabi oquin ca 'at.

⁶ Anu ca 'iacëxa mëcën achúshi 'imainun achúshi maxax 'acë ñutë, anu anúan judíos unicama mëchucati 'unpax nanti. A ñutëcama sapi ca veinte

'ianan treinta galones 'unpax anu 'aruti 'iacëxa.
 7 Usa 'ain ca Jesusan an piti 'ináncë unicama cacëxa:

—Ñütënu ca 'unpax buácat.

Cacëxun ca usoquin 'acëxa. 8 Usaquian 'aia ca cacëxa:

—Buácabianquin ca fiesta 'ibunu buántan.

Cacëxun ca Jesusan cacësabi oquin buáncëxa.
 9 Buáncëa fiesta 'ibun, Jesusan 'unpax 'icëbi vino ocë, a tanquin, uinua bēcë cara quixun 'unaniamabi ca an ñütënu buácabianquin buáncë unicama ainshi 'unáncëxa. Usa 'ain ca fiesta 'ibun an xanu bití uní cuënxun cacëxa: 10 —An fiesta 'acë unín ca vino upí pain 'inántancëxun a cëñuia vino asábitanishi uní 'inania. Usa 'aínbi camina min bërí 'atimatani pain 'inántancëxun vino upí 'inain.

11 Usoquin ca Jesusan Galilea menu 'icë ëma, Caná, anuxun aín sinanëinshi 'atabaquin uní itsin 'acëma ñu 'acëxa, uní itsin cushisamaira ca aín cushi 'icë quixuan unicaman 'unánun. Usaquian ñu 'aia isi ca aín 'unánmicë unicama ami catamëacëxa.

12 Usaquin 'atancëx ca aín tita 'imainun aín xucëantu 'imainun aín 'unánmicë unicamabë Jesús Capernaúm ëmanu cuancëxa. Cuanx bëbatancëx ca 'itsama nëtëinshi anu 'iacëxa.

*An ñu marucë unicama Jesusan chiquían
 (Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)*

13 Pascua anúan judíos unicaman carnero 'ati nëtëa 'urama 'ain ca Jesús Jerusalénu cuancëxa.

14 Cuanx bëbax anuxun Nucën Papa Dios rabiti xubunu atsínquinbi ca an ñu marucë unicaman vaca bënë 'imainun carnero 'imainun ñumacuru acama maruia isacëxa. Isanan ca anuxuan

curíqui cambioquin bicē, anua unicamaribi tsócē isacēxa. ¹⁵ Acama isquin ca anun rishquti itsi mēnioquin, anua 'icē carnero 'imainun vaca bēnē 'imainun an marucē unicamaribi chiquíancēxa. Chiquíanan ca an curíqui cambioquin bicē unin curíqui rēúquin, anua curíqui nancē ñucama chash-cacēxa. ¹⁶ Usonan ca an ñumacuru marucē unicamaribi cacēxa:

—Ēnua ca mitsun ñucama buántan. Anuxun 'ēn Papa rabiti xubu camina anuxun ñu maruti xubusa 'inun ěsaquin 'atima 'ain.

¹⁷ Usaquian Jesusan caia cuaquin ca aín 'unánmicē unicaman Nucēn Papa Diosan bana cuēnēo ěsai quicē a sináncēxa: “Ēx anun rabanan bamaquinbi cana anuxun mi rabiti xubu upí oquin bērúanti 'ain”. Usaquin sinánquin ca —a banaxa quicēsabi oquin ca 'aia —quixun sináncēxa.

¹⁸ Usaquin 'aia isquin ca judíos unicaman Jesús cacēxa:

—¿Minmi ěsoquin 'acē ax ca asábi 'icē quixúnu nun 'unánun caramina añu ñu nun isnun 'ati 'ain?

¹⁹ Cacēxun ca Jesusan cacēxa:

—Mitsúnmi tēncapatiabi cana ěnē xubu 'ēn rabē 'imainun achúshi nētēinshi 'atēcēnti 'ain.

²⁰ Cacēxun ca judíos unicaman cacēxa:

—Cuarenta y seis baritian ca nucēn chaiti-ocēcaman ěnē xubu 'acēxa. Usa 'aínbi ¿caramina min rabē 'imainun achúshi nētēinshi 'atēcēnti 'ain?

²¹ Ēsaquian atun cacē 'aínbi ca Jesús quicē bana ax, axbi ñuiacati quicē 'iacēxa. ²² Usa 'ain ca aín 'unánmicē unicaman bamaxa Jesús baísquitēcēan usaquian judíos unicama cacē a bana sináncēxa. Sinánan ca —Nucēn Papa Diosan bana cuēnēo ca

cēmēma 'icē —quixun sinánan —Jesusan nu cacē bana axribi ca cēmēma 'icē —quixun sináncēxa.

Unicaman sináncē ñucama Jesusan 'unan quicē bana

²³ Pascua anun carnero 'ati nētēn Jerusalénu 'ixuan Jesusan uni itsin 'acēma ñu 'aia isi ca 'aisamaira uni —an ca asérabi Nucēn Papa Diosan cushin ñu 'aia —quixun sináncēxa. ²⁴ Usaía 'icēbētanbi ca camabi unían aín nuitu mēu sináncē a 'unáncē íxun, Jesusan —asérabi ca 'ēmi sinanima —quixun 'unáncēxa. ²⁵ An ca unían cacēxunmabi camabi unin sinan 'unáncēxa.

3

Nicodemoa Jesús isi cuan

¹ Fariseo uni achúshi ca Nicodemo caquin anēcē 'iacēxa. Ax ca judíos unicaman 'apu achúshi 'iacēxa. ² Usa 'ixun ca anu ñantan cuanxun Jesús cacēxa:

—Unían mix camina cushiira 'ai quixun 'unánun camina uinu 'icē unínbia 'acēma ñu 'ain. Nucēn Papa Dios a abēma 'ain ca uinu 'icē unínbi minmi 'acēsoquin ñu 'atima 'icēn. Usa 'ain cananuna 'unan, Nucēn Papa Diosan ca minmi nu 'unánminun ēnē menu mi xuacēxa quixun.

³ Cacēxun ca Jesusan cacēxa:

—Asérabi cana 'ēn mi cain, axa aín cushin bacētécēncēma uni ax ca Nucēn Papa Diosan 'itima 'icēn.

⁴ Usaquian cacēxun ca Nicodemonēn cacēxa:

—¿Uisax cara bēráma cania 'aish uni bacētécēnti 'ic? ¿Amiribishi cara aín titan pucunu atsíanx bacētécēnti 'ic?

⁵ Nicodemonën cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Usama ca. Asérabi cana 'ën mi cain, 'unpax 'imainun Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upitan bacëntëcëncëma uni ax ca Nucën Papa Diosnan 'itima 'icën. ⁶ Axa xanunuax bacëncë, ax ca unishi 'ia; axa aín Bëru Ñunshin Upitan bacëncë uni, ax ca Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upíñu 'ia. ⁷ Nucën Papa Diosan cushin camina bacëntëcëncë 'iti 'ai quixun 'ën mi cacëx ratúaxma ca 'it. ⁸ Uinuax cara suñu bëëqui banaquiana camina cuatin, 'ixunbi camina isima, uinuax cara a suñu aia, uinu cara cuania quixun. An ñu shaícaianu suñu iscëma usaribi oquin cananuna Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upitan uni bacëntëcën mia isiman.

⁹ Cacëxun ca Nicodemonën Jesús catëcëancëxa:

—¿Uisa 'aish cara usai 'iti 'ic?

¹⁰ Cacëxun ca Jesusan Nicodemo cacëxa:

—¿Mix an Israel unicama 'unánmicë 'ixunbi caramina 'ën mi cacëxun uisai qui quicë cara quixun cuatiman? ¹¹ Asérabi cana mi cain, nun 'unáncë ñu ñuianan nun iscë ñuribi ñui cananuna nux quin. Quiabi camina nun bana ca asérabi 'icë quixun sinaniman. ¹² ¿Ënë menu 'icë ñu 'ën ñuia cuaquinma caramina uisaxun 'ën naínu 'icë ñu ñuia cuati 'ain? ¹³ Uinu 'icë unínbia anu 'icë ñu 'unáncë 'aímabi cana 'ën cuni anuax uá 'ixun 'unanin. ¹⁴ Moisésñëan anu uni 'icëma menuxun manë 'acë runu, camabi unin isnun, i nitsínxun anu nansaribi oquin ca uni 'inux Nucën Papa Diosnuax uá 'icë, 'ë unin 'ati 'icën, ¹⁵ uinu 'icë unix cara 'ëmi catamëtia axa nëtétimoi Nucën Papa Diosnan 'inun.

Nucën Papa Diosan ënë menu 'icë unicama nuibacë bana

¹⁶ Camabi uni asérabi nuibaquin ca Nucën Papa Diosan aín Bëchicë achúshi ënë menu xuacëxa, uicamax cara ami catamëtia axa nëtétimoi abë 'inun. ¹⁷ Nucën Papa Diosan ca aín Bëchicë an ënë menu 'icë unicama aín 'ucha cupí 'uchonun xuáma 'icën. Ama, ënë menu 'icë unicama aín 'ucha tërénquin ainan 'inun iëminun quixun ca xuacëxa. ¹⁸ Aín Bëchicëmia catamécë uni ax ca Nucën Papa Diosan 'uchocë 'ima. Usa 'aínbi ca axa ami catamécëma uni ax aín Bëchicë achúshi ami catamécëma cupí Nucën Papa Diosan aín 'ucha cupí castícantishi 'icën. ¹⁹ Axa ami sináncëma unícamax ca aín 'ucha cupí Nucën Papa Diosan castícantishi 'icën, atúan an aín sinan upíira 'ixun uni upí 'imiti ax uánbi ami catamëisama tanquin 'atima ñu 'atishi cuëëncë cupí. ²⁰ An ñu 'atima 'acë unícaman ca an 'aia unin isti rabanán xabánuxun 'ati cuëënquinma beánquibucénuxun ñu 'aia. ²¹ Usa 'aínbi ca an Nucën Papa Dios cuëëncësabi oquin 'acë uni, an 'aia isquian —an ca Nucën Papa Diosan 'aquincëxun ñu 'aia —quixun unin 'unánun xabánuxun ñu 'aia.

Amiribishia Juanën Jesús ñuitëcëan bana

²² Usa 'ain ca Jesusan aín 'unánmicë unícamabë Judea menu 'icë ëmacamanu cuantancëx anu 'ixun uni nashimiácëxa. ²³⁻²⁴ Nashimimainun ca Juanënríbi sipuacëma pain 'ixun Enón caquin anëcë ëma, anua 'itsa 'unpax 'ain, anuxun uni ricuatsincë nashimiácëxa. Enón cacë ëma ax ca Salim caquin anëcë ëma 'urama 'iacëxa.

²⁵ Usa 'ain ca judío uni achúshinëx Juanëan 'unánmicë unícamabë, aín raraxa quiásabi

oquin Nucën Papa Diosa cuëenun ñu 'ati ñui cuëbicanancëxa. ²⁶ Usai cuëbicananquiani anu cuanxun ca Juan cacëxa:

—A ñuiquinmi nu cacë uni axa mibë Jordán 'ucë manan 'icë, Jesús, an unicama nashimicëbë ca camabi unix anu ricuatsinia.

²⁷ Cacëxun ca Juanën cacëxa:

—Uinu 'icë unínbi ca Nucën Papa Diosan 'im-icëxunma usa ñu 'atima 'icën. ²⁸ Mitsun camina, Cristoma cana 'ai 'ëx quia cuan. Nucën Papa Diosan ca 'ë caxua ax unun 'ëx pain rëcuëncuatsini unun 'ë xuaxa. ²⁹ Ësa ca. Ainan 'inúan unin bicëx ca xanu ainan 'ia. Ainan 'iti xanu bitsia uni cuëeni banaia cuati ca axa abë nicë uníxribi cuëenia. Usaribiti cana 'ëx —unicaman ca Jesusan bana cuatia —quixunmi mitsun 'ë cacëxun cuati chuámarua tani cuëenin. ³⁰ Usa 'ain ca Nucën Papa Diosan usai ca 'iti 'icë quixun ñuiasabi oi, axira 'ësama cushiira 'ain camabi unix 'ë éanan anuishi cuanti 'icën.

Axa naínuax ucë uni ñuicë bana

³¹ Axa naínuax uá, an unio ñucamabë sënénma cushiira 'aish ca bëtsi unisamaira 'icën. Unían bëchicëxa bacéncé uni an ca unishi 'ixun éné menu 'icë ñuishi ñuia. Axa Nucën Papa Diosnuax uá, ax ca an unio ñucamabë sënénma cushiira 'aish bëtsi unisamaira 'icën. ³² An ca an iscë ñucama ñuianan, an cuacë banacamariibi ñuia, ñuiabi ca uinu 'icë unínbi aín bana ca asérabi 'icë quixun sinanima. ³³ Usa 'aínbi ca axa aín bana cuati ami catamëcë uni, an —Nucën Papa Diosan banax ca asérabi 'icë —quixun sinánan —ca usa 'icë —quixun unicama ñuixunia. ³⁴ Usai 'inun ca Nucën Papa Diosan aín Bëru Ñunshin Upí ñonquinma aín Bëchicë

'inania. Usaquian 'ináncëxun ca an xucëxa ucë uni, Jesús, an aín Bëru Ñunshin Upitan sinánmicë 'ixun Nucën Papa Dios cuëëncësabi oquin unicama bana ñuixunia. ³⁵ Nucën Papa Diosan ca aín Bëchicë nuibaquin axa aín 'ibu 'inun camabi ñu a 'ináncëxa. ³⁶ Axa aín Bëchicëmi catamëcë uni, ax ca ainan 'aish Nucën Papa Diosbë nëtétimoí 'ia. Usa 'aínbi ca axa Nucën Papa Diosan Bëchicëmi sinántisama tancë uni, ax ainanma 'aish Nucën Papa Diosbë nëtétimoí 'ima. A uni ca Nucën Papa Diosan aín 'ucha cupí 'aisamaira oquin castíancë 'iti 'icën.

4

Samaritana xanubë Jesús bana

¹ Fariseo unicaman ca —Juanën 'unánmicë unicama 'itsaribi 'aínbi ca Jesusan 'unánmianan nashimicë unicamaxira 'aisamaira 'icë —quixuan ñuicanía cuacëxa. ² Usa 'aínbi ca Jesusanma aín 'unánmicë unicaman cuni uni nashimiacëxa. ³ Usaquian fariseo unicaman cuacëxun 'unánbiani ca Jesús Judea menuax amiribishi Galilea menu cuantëcëancëxa.

⁴ Anu cuanti sinani ca Jesús Galilea nëtënu cuani Samaria 'abiani cuancëxa. ⁵ Cuanx ca Jacobnëan aín bëchicë José 'inan me 'urama 'icë ëma, Sicar cacë, anu bëbacëxa. ⁶ Bëbatancëx ca Jacobnëan naëa 'unpax anu 'ain, Jesús 'uran cuanbaiti cuain-sama tani, baria xamárucëbë, a rapasu tsóbuacëxa. ⁷⁻⁸ Tsóbutancëxa anu tsómainun ca aín 'unánmicë unicama a piti ñu bitsi Jesús ëbiani cuancëxa. Cuan ca Samaria nëtënu 'icë xanu achúshi 'unpax bitsi uacëxa. Chumu bëi aia isquin ca Jesusan cacëxa:

—¿'È ca 'unpax 'anun 'inan?

⁹ Cacëxun ca a xanun cacëxa:

—¿Uisati caramina mix judío uni 'ixunbi 'ëx samaritana xanu 'icëbi 'unpax 'inánun quixun 'ë cain?, judíos unicamax samaritano unicamabë nuibanancë 'aínmabi.

¹⁰ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Èn mi 'unpax ñucácë 'aínbi camina ui carana 'ai quixun 'ë 'unaniman. 'È 'unánan añu cara Nucën Papa Diosan mi 'inánti 'icë quixun 'unáncë 'ixun camina 'ë ñucátsian. Ñucácëxun cana anúnmi nëtétimoï Nucën Papa Diosnan 'iti 'unpax mi 'inántsián.

¹¹ Cacëxun ca cacëxa:

—Anua 'unpax biti ënëx ca nëmin 'icën. Anun 'unpax biti ñuñuma camina 'ain. ¿Uinua caramina anun 'ëx nëtétimoï Nucën Papa Diosnan 'iti 'unpax a biti 'ain? ¹² ¿Nucën rara Jacóbsamaira caina mix 'ain? An ca ënë anua 'unpax biti naëacëxa, naëxun ca 'acëxa, 'anan ca aín bëchicëribi 'amianan a rabucucë ñuinacamaribi 'amiacëxa. Jacobnën aín rëbúnquicamanribia 'anun naëa 'icë cananuna nunribi ënë 'unpax 'ain.

¹³ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—An ënë 'unpax 'acë uni, ax ca amiribishi shimatëcënia. ¹⁴ Usa 'aínbi ca an 'ën 'ináncëxun 'unpax 'acë uni, ax amiribishi shimatëcëntima 'icën. Me 'ucë mëúcüaxa chiquitia 'unpax xobucësaribiti ca 'ën 'ináncë 'unpax nëtétima uninu 'iti 'icën. Usaía 'icëbë ca uni nëtétimoï Nucën Papa Diosnan 'iti 'icën.

¹⁵ Usaquian cacëxun ca xanun cacëxa:

—A 'unpax ca 'ë 'inan. Amiribishi shimai 'unpax bitsi utēcēnunma ca 'ë 'inan.

¹⁶ Cacēxun ca Jesusan cacēxa:

—Min bēnē cuēnbētsini ca abē utan.

¹⁷ Cacēx ca —'ēx cana bēnēñuma 'ai —quiacēxa. Quia ca Jesusan cacēxa:

—Usa ca. Bēnēñuma cana 'ai qui camina cēmēiman. ¹⁸ Mix camina mēcēn achúshi bēnēñu 'iacēn. Usa 'aínbi ca axa bērí mibē 'icē uni ax asérabi min bēnēma 'icēn. Usa 'ain ca —bēnēñuma cana 'ai —quiaxmi quicē ax cēmēma 'icēn.

¹⁹ Cacēxun ca xanun cacēxa:

—Bērí cana mix caina ui 'ai quixun 'unanin. Mix camina an Nucēn Papa Dios quicē bana uni ñuixuncē uni a 'ain. ²⁰ Samaria unicama nun raran ca tucu ēnuxun Nucēn Papa Dios rabiácēxa. Usa 'aínbi camina mitsux quin, Jerusalénuxun ca unin Nucēn Papa Dios rabiti 'icē quiax.

²¹ Cacēxun ca Jesusan cacēxa:

—Asérabi cana mi cain, anúnmi ēnē tucunuxunmabi, Jerusalénuxunmabi anumi mitsux 'icēnuxunbi, Nucēn Papa Dios rabiti nētē ca aia. ²² Mitsun camina ui caramina rabi quixun 'unaniman. Nun cananuna ui caranuna rabi quixun 'unanin. An uni Nucēn Papa Diosnan 'inun iēmiti, ax ca judío uni 'iti 'icēn. An usaia 'inun mēnío, a cananuna nun rabin. ²³ Anúan an Nucēn Papa Dios rabiécē unix asérabi ami sinani ax cuēēncēsabi oi 'iti cuēēnquin a rabiti nētē ca aia, bērí ca a nētē 'icēn. Usaquian unin a rabiti ca Nucēn Papa Dios cuēēnia. ²⁴ Nucēn Papa Dios, ax ca unima 'aish nami, imi, xo, acamañuma 'icēn, a ca unin isima. Usa 'ain ca an Nucēn Papa Dios

rabicë unin asérabi ami sinani ax cuëëncësabi oi 'iti cuëënquin a rabiti 'icën.

²⁵ Cacëxun ca xanun cacëxa:

—Mesías, Cristo cacë, ax ca uti 'icë quixun cana 'unan. Ax uquin ca nun nu 'unánun camabi ñu ñuixunti 'icën.

²⁶ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—A cana 'ëx 'ain, abë camina banain.

²⁷ Cacëbëbi ca aín 'unánmicë unicama utëcëancëxa. Uquin xanubëa Jesús banaia isi ratúquinbi ca uinu 'icë unínbi —¿añu caramina cuëënin? —canan —¿añu ñui caramina a xanubë banain? —quixun cáma 'icën. ²⁸ Usa 'ain ca a xanun aín ñutë tsónbiani aín ëmanu cuanx bëbaquin anu 'icë unicama cacëxa: ²⁹ —'Ëbë banaquin ca achúshi unin 'ëx usai 'icëcama ñuiquin 'ë caxa. Ënëx sapi ca asérabi Cristo 'icën, ca isi ut.

³⁰ Usaquian xanun cacëxa ca a ëmanu bucuçë unicama anua Jesús 'icë anu ricuatsiancëxa.

³¹ A xanúa cuancëbëtan ca aín 'unánmicë unicaman Jesús —camina piti 'ai —quixun cacëxa.

³² Cacëxunbi ca Jesusan cacëxa:

—Mitsun 'unáncëma pitiñu cana 'ëx 'ain.

³³ Cacëx ca aín 'unánmicë unicamax —bëtsi unin sapi ca a piti bëxuanxa —qui ax canancëxa.

³⁴ Canania isquin ca Jesusan cacëxa:

—An ënë menu 'ë xuá axa cuëëncësabi oquin 'anan an a 'anun 'ë ca, a sënëonuxun 'ai cana 'ëx picësa 'ain. Usaquin 'ën 'acëx ca ax 'ën piti ñusa 'icën.

³⁵ Ësoquian cacëbëbia a ëmanu 'icë unicamax aia isquin ca Jesusan aín 'unánmicë unicama cacëxa:

—Mitsux camina quin, rabě 'imainun rabě 'uxě cěñúcěběa shaínquibutia cananuna ñu bimi biti 'ain. Usa 'aínbi cana 'ën mitsu cain, ca is, axa ucě unicama ënëx ca anun biti nětě sënëncëbëtan aín 'ibun binuan bimi pęcëti sënëncësaribi 'icën. ³⁶ An uni 'ëmi catamënun 'aquincë uni an ca aín cupí bitsia. A unin 'aquincëxa 'ëmi catamëcë unicama ax ca xënbua 'aínbi Nucën Papa Diosnan 'ia. Usa 'ain ca an paían 'ën bana uni ñuixuncë unicamabë an 'ëmi catamënun uni 'aquincë unicamaxribi cuënti 'icën, atúan 'ënan 'inun uni 'aquincë cupí. ³⁷ Usa 'ain ca ësai quicë banax asérabi 'icën: Bëtsi unían 'apácëxa pęcëtia ca bëtsi unin bimi bitsia. ³⁸ Mitsúnmi bëtsi unían 'unánmicë unicama 'ëmia catamënun upí oquin 'aquinun cana mitsu xuan. Uni raírinëan 'unánmicë 'icëbi camina mitsun a unicama upí oquin 'ëmia catamënun 'imian.

³⁹ Usai Jesús aín 'unánmicë unicamabë banamainuan a xanun cuanxun —a unin ca 'ëx usai 'icëcama ñuiquin 'ë caxa —quixun cacëx ca a ëmanu 'icë samaritano uni 'itsáxira —Jesús ax ca Nucën Papa Diosnuax ucě 'icë —quixun sinani Jesúsmi sináncëxa. ⁴⁰ Ami sinánquin a isi cuanxun ca Jesús cacëxa:

—Nubë pain camina 'i cuanti 'ain. Cacëx cuanx ca atubë rabě nětën 'iacëxa. ⁴¹ 'Ixúan, bana ñuia cuati ca samaritano 'itsáxira —asérabi ca ax Nucën Papa Diosnuax ucě 'icë —quixun 'unani ami sináncëxa. ⁴² Usai 'iquin ca a unicaman a xanu cacëxa:

—Minmi nu cacëxun cuaxunbi cananuna bërí nunbi aín bana cuaquin 'unanin, asérabi ca ax Cristo, an camabi menu 'icë uni Nucën Papa Diosnan 'inun iëmiti, a 'icë quixun.

An 'apu ñu mēēxuncē unin bēchicēa Jesusan pēxcūa

⁴³ Usa 'ain ca rabē nētē anu 'itancēx Jesús anuax cuanx Galilea nētēnu bēbai cuancēxa. ⁴⁴ Cuanux ca quiacēxa:

—An Nucēn Papa Dios quicē bana unicama ñuixuncē uni a ca anuaxa canicē nētēnu 'icē unicaman aín bana cuaisama tania.

⁴⁵ Usai quiax cuanxa Galilea nētēnu bēbaia ca anu 'icē unicaman upí oquin Jesús biacēxa. A unicamax Pascua anun carnero 'ati nētē 'ain, Galileanuax Jerusalénu cuancē 'ixun ca an ñu 'aia iscē 'ixun a unicaman aín nētēnu bēbaia cuēēnquin Jesús biacēxa.

⁴⁶ Usa 'ain ca Galilea nētēnu 'icē ěma Caná, anuxuan bēráma 'unpax vino ocē, anu Jesús bēbacēxa. Bēbamainun ca 'apun uni achúshi aín bēchicēnēx Capernaúm ěmanu 'insíncē 'iacēxa.

⁴⁷ Usa 'ain ca Jesús Judea nētēnuax Galilea nētēnu bēbaia quixuan unin ñuia cuabiani cuanxun 'apun unin mēraquin Jesús cacēxa:

—'Ěn bēchicē ca 'insíanxa, ca bamatisa 'icēn. A camina 'ē pēxcuxuni cuanti 'ain.

⁴⁸ Cacēxun ca Jesusan cacēxa:

—Mitsun camina 'ěn, uni itsin 'acēma ñu 'aiashi istisa tanin. 'Ěn usa ñu 'acēbētanma camina, ěx cana asérabi Nucēn Papa Diosnuaxa uá a 'ai quixun sinántisama tanin.

⁴⁹ Cacēxun ca 'apun unin cacēxa:

—'Ěn bēchicē ca nētētisaira 'icēn. Nētécēmaishi camina a isi cuanti 'ain.

⁵⁰ Cacēxun ca Jesusan cacēxa:

—Min bēchicē ca ñuima, asábi ca, ca istan.

Cacëx ca —aséabi ca pëxcúti 'icë —quixun sinánbiani cuancëxa. ⁵¹ Usa 'ain ca baían cuania mērananquinquin an ñu mēëxuncë unicaman cacëxa:

—Min bëchicë ca ñucëma 'icën, asábi ca.

⁵² Cacëxun ca a tuacën papan cacëxa:

—¿Uinu bari 'ain cara 'ën bëchicë aín 'insin nētëonx?

Cacëxun ca —imëishi bari cuainacëcëbë ca aín 'itsis nētëonxa —quixun cacëxa. ⁵³ Usaquian cacëxun ca a tuacën papan —Anu bari 'ain ca Jesusan 'ë, min bëchicë ca ñuima, ca pëxcutia quixun 'ë coonxa quixun sináncëxa. Usaquin sinaní ca aín xubunu 'icë unicamabë —aséabi ca Jesús Nucën Papa Diosnuax ucë 'icë —quiax ami sináncëxa.

⁵⁴ Usaquin ca Jesusan Judea nētënuax cuantancëxun Galilea menuxun bëráma 'acësa oquin uni itsin 'acëma ñu 'atëcëancëxa.

5

'Ian Betesda cacë, a rapasunuxuan Jesusan nicuainquinbi tancëma uni pëxcüa

¹ Uсотancëx ca anúan judíos unicaman Nucën Papa Dios rabiquin piti nētë 'ain, Jesús Jerusalénu cuantëcëancëxa. ² Jerusalénu cënëa aín xëcuë achúshi, Oveja cacë, a bëtánain ca unin 'acë 'ian 'iacëxa. Ax ca hebreo banan Betesda caquin anëcë 'iacëxa. A 'ian rapasu, anua uni niti, anu ca męcën achúshi itá nitsíncë 'aish manan tapuñu 'iacëxa. ³ Ax ca a tēmú bucuxuan uni 'insíncëcama, bëxuñu 'imainun aín niti bëtsicë 'imainun racábucë, acaman ángelnëan 'unpax cubínmia caíncë 'iacëxa. ⁴ Caíncëxuan uisa nētën cara 'ibutia, a nētën 'ibúxun ángelnën a 'unpax cubímicëbë caísa ax paían anu

butucë, uisa 'insínñu cara, a uníxbi pëxüacëxa.
⁵ Usa 'ain ca anu 'icë uni achúshi treintiocho bari-
 tia 'insíncë 'iacëxa. ⁶ Ax anu racácë isquin ca —
 'uran ca ënë uni usai 'iaxa —quixun 'unánquin
 Jesusan cacëxa:

—¿Caramina pëxcútisa tanin?

⁷ Cacëxun ca 'insíncë unin cacëxa:

—'Unpax cubíncë nëbëtsi an 'ë butúnti uni ca
 'aíma 'icën. Usa 'ain ca 'ëx cuancëma 'aínshi 'ë
 rëtibiani cuanx, uni itsix pain 'unpax cubíncënu
 butuia.

⁸ Quia ca Jesusan cacëxa:

—Niruquin anumi racácë min bacëti bibiani ca
 cuantan.

⁹ Usaquian Jesusan cacëxëshi ca a uni aín
 'insíncë pëxcúacëxa. Pëxcúquin aín bacëti bibiani ca
 cuancëxa.

Anun ñu mëëtima nëtë 'aímbia anua racácë aín
 bacëti bibiani, ¹⁰ cuania isquin ca judíos unicaman
 'insíncë 'aíshbia pëxcúcë uni cacëxa:

—Ënë nëtëx ca anun ñu mëëtima nëtë 'icën. Ënë
 nëtën camina anumi racácë ñu 'iábiantima 'ain.

¹¹ Cacëxun ca cacëxa:

—An 'ë pëxcucë uni an ca, anumi racácë min
 bacëti bibiani ca cuantan, quixun 'ë caxa.

¹² Quixuan cacëxun ca atun cacëxa:

—¿Ui uni cara min bacëti bibiani ca cuantan
 quixuan an mi cacë, ax 'ic?

¹³ Cacëxunbi ca 'aisamaira uni anu 'aían Jesús
 'uri cuan, ui unin cara a pëxcüaxa quixun 'unánma
 'icën. ¹⁴ Usa 'ain ca a pëxcucë uni a anuxun Nucën
 Papa Dios rabiti xubunuxun mëraquin, Jesusan
 cacëxa:

—Ca is, bĕrí camina pĕxcúcĕ 'ain. Usa 'ain camina mix 'iásamairai 'insíntĕcĕnti rabanan amiribishi 'uchatĕcĕntima 'ain.

¹⁵ Usaquian Jesusan cacĕxun, ax ca Jesús 'icĕ quixun sinánbiani cuanxun ca a unin judíos unicama, —Jesusan ca 'ĕ pĕxcūaxa —quixun cacĕxa. ¹⁶ Usa 'ain ca anun ñu mĕĕtima nĕtĕan uni pĕxcucĕ cupí, judíos unicamax Jesús 'acatsi quiax 'ĕsĕnancĕxa. ¹⁷ 'Ĕsĕnaniabi ca Jesusan atu cacĕxa:

—'Ĕn Papan 'acĕsaribi oquin cana 'ĕn 'ain.

¹⁸ Usaía Jesús quia cuati ami nishquin ca judíos unicaman ĕsaquin sináncĕxa, —Usai qui ca Nucĕn Papa Dios ax isa aín papa 'icĕ quianan ax isa Nucĕn Papa Diosaribi 'icĕ quia. Usaquin sinani ca anun ñu mĕĕtima nĕtĕn uni pĕxcucĕ cupí ami nishanan, usaía quicĕ cupíribi ami nishquin, a 'acatsi quiax 'ĕsĕnancĕxa.

Jesusan aín Papabĕtan ñu 'a

¹⁹ Usa 'ain ca Jesusan atu cacĕxa:

—Asĕrabi cana mitsu cain, 'ĕx Nucĕn Papa Diosan Bĕchicĕ 'ixunbi cana 'ĕnbi ñu 'aiman. 'Ĕn Papan ñu 'aia isquin cuni cana 'ĕnribi 'ain. 'Ĕn Papan bĕtsi bĕtsi ñu 'acĕbĕtan cana 'ĕx aín Bĕchicĕ 'ixun 'ĕnribi an 'acĕsaribi oquin 'ain. ²⁰ 'Ĕn Papan ca 'ĕxira aín Bĕchicĕ 'icĕ nuibaquin an 'acĕ ñucama 'ĕ ismia. An ca mitsúnmi iscĕsamaira ñu, a isími mitsux ratúti, a 'ĕ isminuxun 'aia. ²¹ 'Ĕn Papan ca uni bama abi baísqumitancĕxun axa tsónun 'imiti 'icĕn. Usaribiquin cana 'ĕx aín Bĕchicĕ 'ixun 'imitisa tanquin 'ĕnribi tsónun uni 'imiti 'ain. ²² 'Ĕn Papan ca uicamax cara aín 'ucha tĕrĕncĕ 'icĕ quianan

uicamaxribi cara 'uchañu 'icë quiax quima. Usa 'ixun ca 'ëx aín Bëchicë 'icë usoquin 'anun 'ë cuni 'imiaxa, ²³ a rabicësaribi oquían camabi unin 'ëribi rabinun. An aín Bëchicë 'icë 'ë rabicëma, an ca 'ën Papa an 'ë xuá, aribi rabima.

²⁴ Aséribi cana 'ën mitsu cain, axa 'ën bana cuati an 'ë xuá ami sináncë uni, ax ca ainan 'aish nëtétimoi Nucën Papa Diosnan 'ia. A cupía Nucën Papa Diosnan 'itima 'icëbi aín 'uchacama tërëncë cupí 'uchañuma 'aish ca bamatancëxbi nëtétimoi Nucën Papa Diosbë 'iti 'icën. ²⁵ Usa 'ain cana aséribi mitsu cain, ca uti 'icën, anúan aín 'ucha cupí bamacësa 'ixunbi unicaman 'ën bana cuati nëtë. 'Ën bana unin cuati nëtë, a nëtë ca ënëx 'icën. Usa 'ain ca an —aséribi ca aín bana 'icë —quixun 'ë 'unánquin 'ëx quicësabi oquin ñu 'acë unicama ax, aín 'ucha tërëncë cupí Nucën Papa Diosnan 'aish, nëtétimoi abë 'iti 'icën. ²⁶ Usa 'inun ca Nucën Papa Diosan, ënë nëtënu tsónan ainan 'aish aín nëtënuribi abë 'inun uni 'imia. An ca aín Bëchicë 'ënribi usaribi oquin uni 'iminun 'ë 'imiaxa. ²⁷ Uni 'inux anuax uá cupí ca uicamax cara aín 'ucha tërëncë 'icë isanan uicamax cara 'uchañu 'icë isnun, Nucën Papa Diosan 'ë 'imiacëxa. ²⁸ Usa 'ain ca 'ën mi ñuixuncëxun cuati ratúaxma 'it. Anúan 'ëx ucëbëtan 'ën bana cuati, bama unicama baísquiti nëtë ca uti 'icën. ²⁹ Baísqui ca anu maían anuax chiquíti 'icën. An upí ñu 'á unicamaxa Nucën Papa Diosbë nëtétimoi 'inux baísquimainun ca an ñu 'atima 'á uicamax aín 'ucha cupí 'uchocë 'inux baísquiti 'icën.

Nucën Papa Diosan Jesús xuá ñui quicë bana

³⁰ Ësaquinribi ca Jesusan cacëxa:

—'Ēn cana 'ēnbi sinánquin ñu 'aiman. 'Ēn Papan 'ē cacēsabi oquin cana 'ēn, cara castícancē 'iti 'icēn, cara castícancē 'itima 'icē quixun uni cain. 'Ēx cuēēncēsoquin 'aquinma cana an 'ē xuá, axa cuēēncēsabi oquin ñu 'ain. Usa 'ain ca 'ēn uni cacē banax asábi 'icēn. ³¹ 'Ēxbi, usa cana 'ēx 'ai quiax quia ca unin 'ēn bana ca asérabi 'icē quixun 'unántima 'icēn. ³² Usa 'aínbi ca axa 'ē ñui quicē ax Nucēn Papa Dios 'icēn. 'Ē ñuia quicē bana ax ca asérabi 'icē quixun cana 'unanin. ³³ Mitsun camina 'ē ñuiquian a ñucánun quixun Juanu uni xuan. Xucēx cuanxun ca ñucáxa, ñucácēxuan Juanēn 'ē ñuiquin cacē bana ax ca cēmēma 'icēn. ³⁴ Uisai cara uni 'ē ñui quititi 'icē usai quicēbētanbi cana 'ēnbi, 'ēn bana ca asérabi 'icē quixun 'unanin. 'Ēn cana Juanēxa 'ē ñui quicē banami sinánun mitsu sinánmin, a bana sinanimi Nucēn Papa Diosnan 'inux 'ēmi catamēti iēnun. ³⁵ Unían upí oquin isnuan bēánquibucē 'aínbi lamparínēn pēcacēsaribi oquin ca Juanēn 'ē ñuiquin uni bana ñuixuanxa. Usaquian ñuixuncēbē camina mitsux bēnētishi aín bana cuati cuēēan. ³⁶ Juanēan 'ē ñuiquin mitsu cacē 'ixun camina an cacēsabi oquin 'ēn 'aia isquin upí oquin 'unánti 'ain, Nucēn Papa Diosan ca 'ē xucēxa quixun. ³⁷ Mitsun aín bana cuacēma 'ixunmi uisa cara ax 'icē quixun iscēma 'aínbi ca Nucēn Papa Dios, an 'ē xuá, aín banax 'ē ñui asérabi quia. ³⁸ Nucēn Papa Diosan xucē 'icēbimi mitsun 'ēn bana cuacēma 'ain cana 'unanin, camina aín bana mitsun nuitunēn sinánquin cuacēma 'ai quixun. ³⁹ Uisari caramina ainan 'aish xēnibua 'aínbi abē 'iti 'ai quixun 'unánuxun camina Nucēn Papa Diosan

bana cuënëo upí oquin isin. Usa 'aínbi ca a bana 'ë ñuia quicë 'icën. ⁴⁰ A banaxa usai 'ë ñui quicë 'aínbi camina ainan 'aish Nucën Papa Diosbë 'inux 'ëmi catamëisama tanin.

⁴¹ Unían 'ë rabiiti cana sinaniman. ⁴² 'Ën cana mitsu 'unan. Mitsun nuitunënbi camina Nucën Papa Diosmi sinanima cana 'unanin. ⁴³ 'Ëx 'ën Papan xucëx uá 'icëbi camina mitsun 'ën bana cuaisama tanin. Usa 'ixunbi camina Nucën Papa Diosan xucëxmabia axbi ucë unin bana cuati 'ain. ⁴⁴ Nucën Papa Dios axëshi Dios 'ixun mitsu upíoti cuëënima camina mitsúxbi upíonani rabi-ananti cuëënin. ¿Nucën Papa Diosan mitsu upí oti cuëëncëma 'aish caramina uisax 'ëmi catamëti 'ain? Camina 'itima 'ain. ⁴⁵ 'Ën isana mitsumi Nucën Papa Dios manóin quixun sinánxunma ca 'at. Moisésnëan cuënëo bana, ax isa upí 'icë quiáxmi quicë, ax 'ë ñui quicë 'aínbimi 'ëmi sináncëma cupí camina 'uchocë 'iti 'ain. ⁴⁶ Moisésnëan 'ë ñuiquin cuënëo 'ain camina an cuënëo bana ca aserabi 'icë quixun sináncë 'aish 'ëmiribi sinántsián. ⁴⁷ Usa 'aínbi camina Moisésnëan cuënëo bana cuaisama tancë 'ixun 'ëx quicë bana cuatima 'ain.

Usaquin ca Jesusan judíos unicama cacëxa.

6

*Jesusan 'itsa uni páncëñun tsatsa pimia
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)*

¹ Usatancëx ca Jesús parúnpapa, Galilea canan Tiberíadesribi cacë, a 'ucë manan cuancëxa. ² Cuancëbë ca an uni itsían 'acëma ñu 'anan uni 'insíncë pëxcuia iscë unicama Jesús nuibiani cuancëxa. ³ Usa 'ain ca anuax matánu mapëracëtancëx ain 'unánmicë unicamabë Jesús

tsóbuacëxa. ⁴ Pascua anúan judíos unicaman carnero 'ati nētē 'urama 'ain ca Jesús 'imainun aín 'unánmicē unicama matánu 'iacëxa. ⁵ Anuxun 'aisamaira uníxa a nuibëtsini aia isquin ca Jesusan Felipe cacëxa:

—¿Uinua caranuna a ënē unicama pimiti pán biti 'ain?

⁶ An uisoquin cara 'ati 'icē quixun 'unánquinbi ca Jesusan uisai cara quia cuacatsi quixun usaquin Felipe cacëxa. ⁷ Cacëxun ca Felipenën cacëxa:

—Doscientos curíqui cupí bicëxbi ca pán achúshi achúshi camabi uni 'ináncëx sënëntima 'icën.

⁸ Caia ca aín 'unánmicē uni itsi, Simón Pedronën xucën, Andrés cacë, an Jesús cacëxa: ⁹—Ënu ca xu achúshi 'icën. Ax ca cebada 'acë pán mēcën achúshi 'imainun rabë tsatsañu 'icën. 'Aíshbi ca ënëx 'itsaira uni pimitisama 'icën.

¹⁰ Quixuan cacëxun ca Jesusan, anua basi 'itsaira 'ain, aín 'unánmicē unicama cacëxa:

—Unicama tsóbunun ca cat.

Usaquian Jesusan cacëxuan aín 'unánmicē unicaman cacëx ca 'aisamaira uni, cinco mil unisa 'aish, tsóbuacëxa. ¹¹ Tsóbuan ca Jesusan pán bixun, Nucën Papa Dios pain —asábi ca —catancëxun aín 'unánmicē unicama an unicama 'inánun quixun 'ináncëxa. 'Ináncëxun ca axa tsócë unicama pán mëtícaquin 'ináncëxa. 'Inánan ca tsatsaribi usai 'iisa 'aínmabia anu 'icē pucháquian pinun unicama 'ináncëxa. ¹² 'Ináncëxun piia camabi uni puchácëbëtan ca Jesusan aín 'unánmicē unicama cacëxa:

—Pán tēcöcëñun ca tsatsa tēcöcëcana bit, masóxunma.

¹³ Cacëxun ca męcën achúshi 'icëbia unin piquin tęcöcë cebada 'acë pán a męcën rabë 'imainun rabë caquí buácaquin biacëxa. ¹⁴ Usaquian Jesusan 'aia isi ca anu 'icë unicamax quiacëxa:

—Asérabi ca ënë uni axa Nucën Papa Dios quicë bana uni ñuixuni utinu nun caíncë, a 'icën.

¹⁵ Usai quiquian atun a 'apu 'iminun biisa tancëxun 'unani ca Jesús axëshi unicama ëbiani matánu cuantëcëancëxa.

Jesús parún papa camánanën nia

(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶ Matánua Jesús cuan ca bari atsíncëbëa bëánquicëbë aín 'unánmicë unicama parún papa cuëbi cuancëxa. ¹⁷ Cuantancëx ca nuntinu cëñuruquiani, 'ucë manan 'icë Capernaúmnu cuani cuancëxa. Bari cuabúcëbë bëánquicëbëbia Jesús aia ma obiani ca aín 'unánmicë unicamax cuancëxa. ¹⁸ Cuancëbëtanbi ca 'aisamairai bëquiquin suñúanën baca bëchúancëxa. ¹⁹ Usocëbëbi parún papa cuëbínuax cuani cinco kilómetrosa 'ixun ca aín 'unánmicë unicaman parún papanubi nicuatsinia aia Jesús isacëxa. Isi ca racuëira racuëacëxa. ²⁰ Racuëtiabi ca Jesusan cacëxa:

—Racuëaxma ca 'it. 'Ë cana 'ain.

²¹ Usaquian cacëx cuëenquin, nuntinu Jesús 'arubiani cuanx ca anu cuanti sinánbiania cuancë parún papa 'ucë manan bënëtishi bëbacëxa.

Unicaman Jesús baria

²² Jesusan 'unánmicë unicama parún papa 'ucë manan cuan ca an pán picë unicama anubi 'iacëxa. Usa 'ixun ca pëcaratancëxun sináncëxa: Achúshi nuntishi ca ënu 'iónxa, 'imainun ca aín 'unánmicë unicamaxa a nuntinu 'irucëbëbi Jesús

nuntinu 'iruima 'iónxa. ²³ Usaquian sinánmainun ca Tiberias ëmanuax uni raíriribi manë nunti raírinen cuanx, anuxuan Jesusan Nucën Papa Dios —asabi ca —catancëxun pán uni pimioncë, a 'urama bëbacëxa. ²⁴ Usa 'ain ca axa anu bërúcë unicama an bariquinbi Jesúscëñun ain 'unánmicë unicamaribi 'aímcëxa. 'Aímobiani ca axa Tiberias-nuax ucë manë nunticamanu cëñuruquiiani Capernaúm ëmanuribi Jesús bari cuancëxa.

Aín unicamax ca ami catamëcë 'aish Jesús bë 'ia quicë bana

²⁵ Usa 'ain ca 'ucë manan cuanxun bariquin mëraquin Jesús cacëxa:

—¿Uinsaran caramina ënu uan?

²⁶ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Asérabi cana 'ën mitsu cain, 'ën pán pimicëx puchonx camina a sinánbëtsini 'ë bari uan. Ui carana 'ëx 'ai quixunmi mitsun 'unánun, uni itsían 'acëma ñu 'ën 'acë a isunbi camina ui carana 'ëx 'ai quixun sinaniman. ²⁷ Axa chëquiti piti binuxuinshi camina ñu 'atima 'ain. Usa 'ain camina ainan 'aish Nucën Papa Dios bë nëtétimoi 'inuxun 'ëmi catamëquin axa cuëncësabi oquin 'ati 'ain. Usaími 'inun mitsu 'iminun ca 'ëx uni 'inux anuax uá, Nucën Papa Dios, an 'ë 'imi acëxa.

²⁸ Cacëxun ca a cacë unicaman cacëxa:

—¿A 'acëbëa Nucën Papa Dios cuëënun caranuna añu 'ati 'ain?

²⁹ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Nucën Papa Dios ca cuëënia, mitsúxmi an ënu unun xuá 'aínmi 'ëmi catamënun.

³⁰ Cacëxun ca cacëxa:

—¿Nuxnu mimi sinánun caramina añu nun isnun 'ati 'ain? ¿Añu caramina 'ati 'ain? ³¹ Nucën raracaman ca anu uni 'icëma menuxun pánsa piti, maná cacë, piacëxa, cuënëo bana ësai quicësa oquin: “Nucën Papa Diosan ca naínua 'ibúmiquin unicaman pinun, pán 'ináncëxa”.

³² Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—'Ën cana asérabi mitsu cain, an naínua 'ibúmiquin unicama pán 'inan ax ca Moisésma Nucën Papa Dios 'iacëxa. An a pán 'inan 'ainbi ca Ñucën Papa Diosan bërí 'ináncë ax ca anúan uni asérabi upiti tsóti a 'icën. ³³ Nucën Papa Diosan uni 'inan piti ax ca axa naínuax uá 'ë 'icën. Usa 'aish cana 'ëx an ainan 'aísha Nucën Papa Diosbë 'inun ënë nëtënu 'icë unicama 'imiti a 'ain.

³⁴ Cacëxun ca unicaman cacëxa:

—A piti camina camabi nëtën nu 'inánti 'ain.

³⁵ Cacëxun ca Jesusan atu cacëxa:

—'Ëx cana anúan uni asérabi upiti tsóti a 'ain. Panánxun piisa tanan shimaxun 'unpax 'aísa tania uni bënëcë, usaribitia ax Nucën Papa Diosbë upí 'iisa tani bënëcë uni, ax ca 'ëmi catamëti amiribishi bënëtcëntima 'icën. ³⁶ Axa 'ëmi catamëcë uníxa usa 'ainbi cana 'ën mitsu cacë usaribi oquin mitsu catëcënin, mitsun 'ën ñu 'aia isquinbi camina ui carana 'ëx 'ai quixun sinaniman. ³⁷⁻³⁸ 'Ëx cuëncësabi oquin 'ai cana uáma 'ain. An 'ë xucë, axa cuëncësabi oquinshi 'ai cana uacën. Usa 'ain ca ui unicama cara Nucën Papa Diosan 'ënan 'inun sinánmia acamax ca 'ëmi catamëti 'icën. Axa 'ëmi catamëcë uni, a cana —camina 'ënan 'itima 'ai —quixun catima 'ain. ³⁹ An 'ë xuá 'ën Papa, ax ca an 'ënan 'inun sinánmicë unicamaxa abë 'iti cuëni,

achúshira uníxbia abë 'ima 'iti cuëënima. Usa 'aish ca an 'ëmi sinánmicë unicama bërúantancëxun, ënë nëtë cëñúcëbëtan 'ën baísquimiti cuëënia. ⁴⁰ An 'ë xuá ax ca cuëënia, aín Bëchicë, 'ëmi catamëcë unicamax nëtétimoí abë 'iti. A unicama cana 'ën ënë nëtë cëñúcëbëtan abë 'inun baísquimiti 'ain.

⁴¹ —'Ëx cana Nucën Papa Diosan naínua 'ibúmiquin uni 'inan piti, a 'ai —quiáxa Jesús quicëbë ca judíos unicamax ami nishi Jesús ñui ⁴² quicancëxa:

—¿Josénën bëchicë, Jesús, ama cara ënëx 'ic? Nun cananuna aín tita 'imainun aín papa 'unan. ¿Uisacatsi cara —'ëx cana naínuax uan —quiáx quin?

⁴³ Usaía quia ca Jesusan cacëxa:

—Usai banaxma ca 'it. ⁴⁴ Uinu 'icë uníxbi ca axbi 'ënan 'inux 'ëmi catamëtima 'icën. 'Ën Papa, an 'ë xuá, an sinánmicëx cuni ca uni 'ëmi sinani 'ënan 'inux 'ëmi catamëti 'icën. 'Ëmia catamëcë 'icë cana ënë nëtëa cëñúcëbëtan baísquimiti 'ain. ⁴⁵ An Nucën Papa Dios quicë bana uni ñuixuncë unicama achúshinën ca ësaquin cuënëocëxa: “Nucën Papa Diosan ca camabi uni 'unánmiti 'icën”. A unían cuënëosabi oi ca ui unicaman cara Nucën Papa Diosan sinánmicëxun 'unania, acamax ca 'ëmi catamëtia.

⁴⁶ Uinu 'icë unínbi ca Nucën Papa Dios iscëma 'icën. Axa anuax uá 'ëinshi cana a isacën. ⁴⁷ Asérabi cana 'ën mitsu cain, axa 'ëmi sinani 'ëmi catamëcë unicamax ca ainan 'aish xënibua 'aínbi Nucën Papa Diosbë 'ia. ⁴⁸ 'Ëx cana anúan uni Nucën Papa Diosbë upí 'iti a 'ain. ⁴⁹ Mitsun raracamax ca anu uni 'icëma menuxun Nucën Papa Diosan 'ináncë

maná cacē ñu pibi bamatimoi tsoóma 'icēn. ⁵⁰ Usa 'aínbi cana 'ëxribi naínuax ucē pán unin piá usaribi 'ain. Aín nami cushi 'aish upí 'inuxun ca unin ñu piia, usaribiti ca uni upí 'aish xëñibua 'aínbi Nucën Papa Diosbë 'inux 'ëmi catamëti 'icēn. ⁵¹ 'Ëx cana naínuax uá 'aish anúan uni Nucën Papa Diosbë 'iti a 'ain. Usa 'ain ca axa 'ëmi catamëcë uni ax ainan 'aish xëñibua 'aínbi Nucën Papa Diosbë 'ia. Unixa ainan 'aish xëñibua 'aínbi Nucën Papa Diosbë 'inun cana 'ëx bamatsianxmabi bamati 'ain.

⁵² Quixuan cacëx ca judíos unicama ñucacananani quiacëxa:

—¿Uisa 'ixun cara ënë unin anu nun pinun nu pimiti 'ic?

⁵³ Usai canania 'unánquin ca Jesusan cacëxa:

—Aséribi cana 'ën mitsu cain, uni 'inux anuax uá 'ain, 'ëmi catamëquinma 'ën nami picëmasa 'ianan 'ën imiribi xëacëmasa 'aish camina aséribi xëñibua 'aínbi Nucën Papa Diosnan 'itima 'ain. ⁵⁴ 'Ëx bamacë cupí 'ëmi catamëti ca uni xëñibua 'aínbi Nucën Papa Diosnan 'iti 'icēn. ⁵⁵ Usa unicama cana 'ën ënë nëtë cëñúcëbëtan baísquimiti 'ain. Axa aséribi 'ëmi catamëcë uni ax ca 'ën nami picësa 'ianan 'ën imi xëacësa 'icēn. 'Ën imi 'apati 'ëx bamacë cupí ca usai 'iti 'icēn. ⁵⁶ Ui unix cara 'ëmi catamëti 'ën nami pianan 'ën imi xëacësa 'icë, ax ca 'ëbë 'icēn, 'ëxribi cana abë 'ain. ⁵⁷ Nucën Papa Dios, an 'ë xuá, ax ca bamatimoi tsoitia. Ax 'ëbë 'ain cana an 'imicëx 'ëxribi tsoitin. Usaribiti ca 'ëmi catamëquian an 'ë picësa uni axribi 'ën 'imicëx 'ëbë 'aish 'ëx 'icësaribiti tsóti 'icēn. ⁵⁸ 'Ëx cana naínuaxa uá pitisa 'ai quiax cana 'ëx quin. 'Ëx cana mitsun raracaman piá manásama 'ain. Mitsun raracamax ca maná cacë

ñu pibi bamatimoi tsoóma 'icën. Usa 'aínbi ca an 'ëmi catamëquin 'ë picësa uni ax ainan 'aish xëñibua 'aínbi Nucën Papa Diosbë 'iti 'icën.

⁵⁹ Capernaúm ëmanuxun ca Jesusan anua judíos unicama timëti xubunuxun usai quiquin a banacama ñuixuancëxa.

Anúan uni xëñibua 'aínbi Nucën Papa Diosnan 'iti bana

⁶⁰ Usa 'ain ca an Jesusan bana ñuia cuacë unicama 'aisamaira 'ain raírinëx quiacëxa:

—Axa usai quicë bana ax ca cuaisama 'icën. ¿Uin cara a cuati 'ic?

⁶¹ Usaía canania 'unánquin ca Jesusan cacëxa:

—¿Mitsúnmi cuacëx cara ënë bana cuaisama 'ic?

⁶² ¿Ënë bana cuaquinma caramina uisaxun mitsun 'ëx anuax uá anu cuantëcënia isquin sinánti 'ain? ⁶³ 'Ëx ënë menu 'aish uni 'icë cupíshima 'ëx bamatancëx baísquti cupí camina ainan 'aish xëñibua 'aínbi Nucën Papa Diosbë 'iti 'ain. 'Ën a ñuiquin mitsu cacë ñucama ax ca anúnmi 'ëmi catamëti 'ën sinánsaribi 'aish xëñibua 'aínbi Nucën Papa Diosbë 'iti, a 'icën. ⁶⁴ Usa 'aínbi camina micama raírinëx aséribi 'ëmi sinani ëmi catamëcëma 'ain.

Ësaquin ca Jesusan bana ñuixunquin an cuacë unicama cacëxa, uicamax cara ami catamëtima quixun 'unánan uin cara a uni 'inánti 'icë quixun bëráma 'unáncë 'ixun. ⁶⁵ Catancënxun ca ësaquinribi Jesusan cacëxa:

—Usa 'ain cana mitsu can, Nucën Papa Diosan sinánmicëxma ca uinu 'icë uníxbi 'ëmi sinani 'ëmi catamëtima 'icën.

⁶⁶ Usaquian cacëx ca an abë niquin aín bana cuacë unicama 'aisamaira 'aíshbi raírinëxa tiquimainun raírinëxribi Jesús ëbiani abë nitëcënima cuancëxa. ⁶⁷ Usa 'ain ca atúxa cuan Jesusan mëcën rabë 'imainun rabé aín 'unánmicë unicama a cacëxa:

—¿Mitsúxribi caramina cuainsa tanin?

⁶⁸ Quixuan cacëxun ca Pedronën cacëxa:

—¿Ui uninu caranuna aín bana cuanux cuanti 'ain? Minshi camina anun nu Nucën Papa Diosbë nëtétimoi 'iti bana nu ñuixunin. ⁶⁹ Nux mimi catamëquin cananuna 'unan, mix camina axa uti nun caíncë, Cristo, Nucën Papa Dios, axa bamati-moi tsócë, aín Bëchicë a 'ain.

⁷⁰ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—¿'Ën carana 'ën 'unánmicë uni 'inun micama mëcën rabë 'imainun rabé caísama 'ain? Usai 'inun caísa 'aíshbi camina micama achúshinëx ñunshin 'atimanën 'apun sinánmicë 'ain. ⁷¹ Usai ca Simonan bëchicë, Judas Iscariote, an aín 'unánmicë unicama achúshi 'ixunbi a uni 'inánti, a ñui Jesús quiacëxa.

7

Aín xucëncaman —Jesús ca Nucën Papa Diosan Bëchicë 'icë —quixun sinánma bana

¹ Usaquin bana ñuixuntancëx ca judíos unicamaxa a 'acatsi quiax 'ësénania 'unanx, Judea nëtënu 'icë ëmacamanu cuainsama tani Galilea nëtënu 'icë ëmacamanushi nitsi anubi Jesús 'iacëxa.

² Usa 'ain ca Nucën Papa Dios rabinuxa, judíos unicamax anun Jerusalénu timëti 'utanu 'iti nëtë, a 'urama 'ain, ³ aín xucëantun Jesús cacëxa:

—Ĕnuax ca Judea nētēnu cuantan, anuxunmi ñu 'aia an min bana cuacē unicaman isnun. ⁴ Camabi unían a 'unánti cuēēnquin ca unin unéxun ñu 'aima. Usa 'ain camina ami 'acē ñucamaribi Jerusalénu timécē unicaman isnun 'ai cuanti 'ain.

⁵ Aín xucēn 'ibu 'ixunbi aín bana cuaisama tanquin ca usaquin cacēxa. ⁶ Cacēxun ca Jesusan cacēxa:

—'Ĕn anun usaquin ñu 'ati nētē ca ucēma pain 'icēn. Usa 'ain ca mitsux cuainsa tani cuantan, camabi nētēx ca mitsúnmi anun ñu 'ati asábi 'icēn. ⁷ Axa Nucēn Papa Diosmi sináncēma unix ca mitsumi nishima, 'ēmi cuni ca nishia. 'Ĕn —ñu 'atima camina 'ai —quixun cacē cupí ca atux 'ēmi nishia. ⁸ 'Ĕx anun anu 'iti nētē ca 'icēma pain 'icēn. Usa 'ain cana cuaniman. Mitsux ca cuantan.

⁹ Quixun aín xucéantu catancēx ca Jesús Galileanu tiquiacēxa.

Anun anu timēti 'utanu 'iti nētēan Jesús Jerusalénu 'iá

¹⁰ Usaquin cacēxa aín xucéantu cuanbi ca Jesús atu caxu cuancēxa, unían —ax ca Jesús 'icē —quixun 'unánunmaishi. ¹¹ Cuanx bēbacē ca Jerusalénu timécē judíos unicaman —¿uinu cara a uni 'ic? —cananquin Jesús bariacēxa. ¹² Bari ñucacania unicama raírínēx —ax ca upí uni 'icē —quicēbēbi ca uni raírínēx, —usama ca. An ca camabi uni parania —quiacēxa. ¹³ Quibi ca judíos unicaman 'apucamami racuēti, atúan cuati rabanan unēaxēshi canancēxa.

¹⁴ Usaía quimainun ca anun Nucēn Papa Dios rabinux timécē nētēa sēnēncēma pain 'ain, Jesusan anuxun Nucēn Papa Dios rabiti xubunu atsínxun

bana ñuixuancëxa. ¹⁵ Ñuixunia cuati ca judíosñen 'apucamax ratuti quiacëxa:

—¿Uisa 'ixun cara ënë unin nun cushicaman 'acësaribi oquin quirica 'acë 'ixúnmabi uisai cara cuënëo banacama quia quixun 'unanx?

¹⁶ Quia ca Jesusan cacëxa:

—'Ën uni ñuixuncë bana ënëx ca 'ënbi sináncëma 'icën. An 'ë xuá, an 'ë sinánmicë ca ënëx 'icën. ¹⁷ Uinu 'icë unin cara Nucën Papa Dios cuëënun ñu 'aisa tania, an ca 'ën carana Nucën Papa Diosan 'ë sinánmicë bana ñuin, carana 'ënbi sináncë bana ñui quixun 'unánti 'icën. ¹⁸ Axa anbi sinanx banacë uni ax ca unían a rabinun quixun sinanishi banaia. 'Aínbi ca an ñuiquin uni canun quixuan a xuá ashia unin rabiti cuëëncë uni an cuní cëmëquin uni paranima.

¹⁹ Moisésñen ca uisai cara Nucën Papa Diosan uni 'iti 'icë quixuan unin 'unánun aín bana cuënëocëxa. ¿Usa cat? Usa 'aínbi camina achúshi unínbi a bana quicësa oquin 'aiman. ¿'Ëx Nucën Papa Diosan bana quicësabi oi uá 'icëbëbi caramina uisa cupí 'ë 'acatsi quin?

²⁰ Cacëxun ca judíos unicaman cacëxa:

—Mix camina ñunshin 'atimañu 'ain. ¿Uix cara mi 'acatsi quin?

²¹ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Anun ñu mëëtima nëtën 'ën uni pëxcucë a camina sinanin. ²² Moisésñen ca —judíos unica-max ca chamaratsu 'icëishi judío 'icë 'unántiocë 'iti 'icë —quixun cuënëocëxa. Cuënëoíbi ca ax pain usai ca uni 'iti icë quiax quiáma 'icën, aín rarax pain ca usai ca uni 'iti 'icë quiax quiacëxa. Anun aín bëchicë bacënxancë 'unántioti nëtë axa

anun ñu mēētima nētē 'aínbi ca a nētēn unin aín bēhicē 'unántioia. ²³ ¿Mitsun bētsi nētēn 'acēsariibi oquin anun ñu mēētima nētēnriibi Moisés quicēsabi oquin 'ati cupí, tuá judío 'icē 'unánti ocē 'aíshbi caramina uisa cupí anun ñu mēētima nētēn 'ēn uni pēxcucēbē 'ēmi nishin? ²⁴ Bētsi unían ñu 'aia isi camina bēnētishi —an ca ñu 'atima 'aia —quiaux quitima 'ain. Usai 'iquinma camina munu upí oquin sinánquin 'unánti 'ain, usoquin 'ati cara asábi 'icē, cara asábima 'icē quixun.

—*Ēx cana Nucēn Papa Diosnuax uacēn—quíaxa Jesús quia bana*

²⁵ Usa 'ain ca Jerusalénu 'icē uni raírínēx quiacēxa:

—¿A 'acatsi quíaxa ami 'ēsēnancē uni, ama cara ēnēx 'ic? ²⁶ Ca is, camabi unin ismainuan cacēxunbi ca 'apucaman uisaquinbi caima. ¿Ēnēx ca asérabi Cristo, ax utinu nun caíncē a 'icē quixun cara atun 'unánx? ²⁷ Cristo aia ca unin 'unántima 'icēn, uinuax cara aia quixun. Usa 'aínbi cananuna nun uinuax cara Jesús ēnēx uaxa quixun 'unanin.

²⁸ Ēsaía canania cuaquin ca Jesusan anuxun Nucēn Papa Dios rabiti xubunuxun bana ñuixuni munuma banaquin cacēxa:

—Mitsun camina 'ē 'unan, uinuax carana uan quixun camina 'unanin. Usa 'aínbi cana 'ēx, 'ēxbi ucēma 'ain. Aín banaxa nētétimoi asérabi, an xucēx cana uacēn. An 'ē xuá a camina mitsun 'unaniman. ²⁹ Anuax uá 'ixun cana 'ēn a 'unan. An ca ēnu unun 'ē xuacēxa.

³⁰ Usaquian cacēxun sipuanuxun biisa tanquinbi ca anúan a unin bití nētēa sēnēncēma pain 'ain achúshira unínbi biáma 'icēn. ³¹ Judíos

unin 'apucaman ami nishquin Jesús biisa tancëbëbi ca 'aisamaira unix ami sinani quiacëxa:

—¿Ënë unían unin 'acëma ñu 'acësamaira oquin cara axa utinu nun caíncë, Cristo, ax uquin 'atí 'ic?

Fariseo unicaman Jesús binun quixun policíaxua

³² Ësaía 'aisamaira uni Jesús ñui quia ca fariseo unicaman cuacëxa. Cuan ca acamabëtan judíos sacerdotenën cushicaman sipuanuinsa bitánun quixun aín suntárucama xuacëxa. ³³ Xucëxa cuancëbë ca anu 'icë unicama cai Jesús quiacëxa:

—'Ëora pain ënu mitsubë 'itancëx cana an 'ë xuá anu cuanti 'ain. ³⁴ Uinu carana 'ëx cuani, anu camina mitsux cuantima 'ain. Usa 'ain camina bariquinbi cuania 'ë mëratima 'ain.

³⁵ Quicëbë ca judíos 'apucamax ñucacananí quiacëxa:

—¿Uinu cara ënë uni nun mëratimoi cuanti 'ic? Bëtsi bëtsi ëma, anua griego banan banacë unicama 'icë, anua nun aintsí raíri cuancë, anu sapi ca Jesús anu 'icë judíosma unicama bana 'unánmi cuanti 'icën. ³⁶ ¿Uisai quicë cara an ësaquin nu cacë bana ënëx 'ic: “Uinu carana 'ëx cuani, anu camina mitsux cuantima 'ain. Usa 'ixun camina bariquinbi cuania 'ë mëratima 'ain”?

Anúan unix Nucën Papa Diosbë 'iti bana

³⁷ Anúan judíos unicama Nucën Papa Dios rabinux Jerusalénu timëcë nëtëcama sënënuxa pëcaracë nëtë ax ca a nëtëcamasamaira 'iacëxa. A nëtën ca nirui munuma banaquin Jesusan ësaquin unicama cacëxa:

—Ui unix cara uníxa shiman bamai 'unpax 'aisa tani bënëcësaribi oi 'ënan 'iisa tani bënëtia a unix

ca 'ë cai 'ëmi catamëti 'icën. ³⁸ Axa asérabi 'ëmi catamëcë uni, an ca aín nuitunën 'ë 'unánan 'ën cushiñu 'ixun uni itsiribi 'ëmia catamënun 'aquinti 'icën, Nucën Papa Diosan bana cuënëo quicësabi oquin.

³⁹ Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upí ca axa ami catamëcë unicamanu uti 'icë quixuan 'unánun ca Jesusan usaquin unicama cacëxa. Ax bamatancëx baísquitancëx naínu cuancëma pain 'aían Nucën Papa Diosan aín Bëru Ñunshin Upí aín unicamabë 'inun xucëma pain 'ain ca Jesusan usaquin unicama cacëxa.

Unían Jesús ñuiquin bëtsi bëtsi oquin sinan

⁴⁰ Ësaquian Jesusan cacëxun cuati ca axa timëcamë'ëocë uni raírinëx:

—Ënëx ca an Nucën Papa Dios quicë bana unicama ñuixuni utinu nun caíncë a 'icë —quiacëxa.

⁴¹ Quimainuan raíri —ënëx ca Cristo, axa utinu nun caíncë a 'icë —quicëbëbi ca raírinëx quiacëxa:

—Cristo ca Galilea menuax utima 'icën. ⁴² Nucën Papa Diosan bana cuënëo ca quia, ax ca Davidnën rëbúnqui 'iti 'icën. Usa 'aish ca anuaxa David bacëan, Belén, anu 'icë uni ax 'iti 'icën.

⁴³ Usa 'ain ca unin Jesús ñui quiquin bëtsi bëtsi oquin sináncëxa. ⁴⁴ Usaquin sinánquin ca bëtsi bëtsi unin sipuanuxun biisa tanquinbi Jesús biáma 'icën.

Judíos unicaman cushicamaxa Jesúsmi catamëisama tan

⁴⁵ Usa 'ain ca Jesús binun xucëx cuanxbia ñancáishi aia isquin sacerdotenën cushicamabëtan fariseocaman suntáru cacëxa:

—¿Uisa cupí caramina bëcëma 'ain?

⁴⁶ Quixuan cacëxun ca suntárucaman cacëxa:

—Axa ënë uni banacësari banacë uni ca 'aíma 'icën.

⁴⁷ Cacëxun ca fariseo unicaman cacëxa:

—Mitsuribi sapi ca an paránxa. ⁴⁸ Achúshira nun 'apúnbi ca axa quicë aín banax ca asérabi 'icë quixun sináncëma 'icën. Usaribi oquin ca achúshira fariseo unínbi axa quicë banax ca asérabi 'icë quixun sináncëma 'icën. ⁴⁹ Usa nun 'apucama 'ain ca ënë unicamax Moisésnëan cuënëo bana 'unáncëma cupí 'aisama 'aish 'uchocë 'ianan uisa oquin cara Nucën Papa Diosan 'ati 'icë usoquin 'acë 'iti 'icën.

⁵⁰ Usaquian fariseocaman caia cuaquin ca Nicodemo, ax paían bëráma Jesúsnu imë cuan, axribi fariseo uni 'ixun cacëxa: ⁵¹ —Nucën Papa Diosan bana Moisésnën cuënëo ca quia, unin ca añu cara 'axa quixun upí oquin ñucáxunmashi bëtsi uni 'uchotima 'icën.

⁵² Cacëxun ca sacerdotenën cushicamabëtan fariseo unicaman Nicodemo cacëxa:

—¿Mixribi caramina Galilea menu 'icë uni 'ain? Nucën Papa Diosan bana cuënëo upí oquin isquin camina isti 'ain, uisa 'aíshbi ca an Nucën Papa Dios quicë bana unicama ñuixuncë uni Galilea menu 'icë uni 'icëma 'icën. ⁵³ Usaquian 'apucaman Nicodemo cacëbë ca unicamax aín xubunu cuancëxa.

8

Aín bënëma 'aínbia uni itsibë 'icë xanu

¹ Cuancëbë ca Jesús Olivos cacë matánu cuancëxa. ² Coon pëcaracëbëa amiribishi anuxun Nucën Papa Dios rabiti xubunu cuancë ca

unicaman manaruquin nēpúaracēxa. Usocēxun ca atu nēbētsi tsóxun bana ñuixuancēxa. ³Usaquian uni bana ñuixuncēbētanbi ca an Moisésnēn cuēñēo bana 'unáncē unicama 'imainun fariseo unicama raírínēn, aín bēñēma 'aínbia bētsi unibē 'ia mērabētsinquin, achúshi xanu Jesúsnu bēacēxa. Bēxun atu nēbētsi nitsínxun ⁴ca Jesús cacēxa:

—Ēñē xanúxa aín bēñē 'aímabi unibē 'ia cananuna mēran. ⁵Moisésnēan cuēñēo bana ca quia, ēsai 'icē xanu ax ca maxaxan 'acē 'iti 'icēn. ¿Min caina uisaquin sinanin?

⁶Ami manánuxun uisai cara isa quia cuacatsi quixun ca usaquin atun Jesús cacēxa. Cacēx meu bēsui tētúbuxun ca ñucácēxunbi uni caquinma aín mēcēn rēbun me cuēñēocēxa. ⁷Usa 'ain ca cacēxunma oquian 'itsa oquin ñucácēx chairuquin cacēxa:

—Micama uinu 'icēx cara 'uchañuma 'icē an pain ca maxaxan 'ati 'icēn, mitsúnribimi 'anun.

⁸Ēsoquin cai amiribishi tētúbutēcēnxun ca aín mēcēn rēbun me cuēñēotēcēancēxa. ⁹Cuēñēomainun ca unicamax Jesús quia cuax —'ēx cana 'uchañumama 'ai —quixun sinani cuancēxa. Cuanía mēcócamax pain cuancēbē ca usaribiti bērí canicēcamaxribi cuancēxa. Cuancēbēa Jesúsēshi anu 'imainun ca a xanuribi anu 'iacēxa. ¹⁰Usa 'ain ca chairuquin Jesusan xanu cacēxa:

—¿Axa mimi manáncē unicama cara uinu 'ic? ¿Achúshira unínbi cara mi maxaxan 'acēma 'ic?

¹¹Cacēxun ca xanun cacēxa:

—Achúshi unínbi ca 'ē maxaxan 'acēma 'icēn.

Usaquian cacēxun ca Jesusan cacēxa:

—Ĕnribi cana mi 'uchoiman. Ca cuantan. Cuan-tancĕxun camina amiribishi ñu 'atima 'atĕcĕntima 'ain.

Jesusan aín unicama aín sinan 'ináncĕ bana

¹² Usa 'ain ca amiribishi Jesusan unicama cacĕxa:

—An aín sinan upíira 'ixun uni upí 'imiti a cana 'ĕx 'ain. Axa 'ĕmi catamĕti 'ĕx cuĕĕncĕsabi oi 'icĕ uni ax ca ñu 'atima 'acĕma 'ianan aín sinan upí 'aish upiti tsotia.

¹³ Cacĕxun ca fariseo unicaman cacĕxa:

—Mix camina mixbi, 'ĕx cana usa 'ai quin. Usaími quicĕ 'aish ca cĕmĕimi quicĕ 'iti 'icĕn.

¹⁴ Cacĕxun ca Jesusan cacĕxa:

—'Ĕxbi 'ĕx cana usa 'ai quicĕxbi ca 'ĕn banax asĕrabi 'icĕn. Uinuax carana uan, uinu carana cuani quixun cana 'ĕn 'unanin. 'Ĕn 'unáncĕ 'aínbi camina mitsun, uinuax carana 'ĕx uan, uinu carana cuani quixun 'unaniman. ¹⁵ Unin sináncĕsa oquinshi sinánquin camina mitsun bĕtsi 'uchoin, 'aínbi cana 'ĕn uni 'uchoiman. ¹⁶ Usa 'ixunbi 'ĕn uni 'uchoquin cacĕ 'ain ca 'ĕn Papa, an 'ĕ xuá, anribi, usa ca quixun sinania. Usa 'ain ca 'ĕn 'uchoquin cacĕ banax asĕrabi 'iti 'icĕn.

¹⁷ Moisésnĕn cuĕnĕo bana ca quia, achúshi unin banaxa bĕtsix quicĕsaribi 'ain ca, a uni rabĕtan banax ca asĕrabi 'icĕ quixun unin 'unánti 'icĕn.

¹⁸ Aserabi ca usa 'icĕn. 'Ĕx 'ĕbi ñuiácati, usa cana 'ĕx 'ai quimainun ca an 'ĕ xuá, 'ĕn Papa, axribi 'ĕ ñui usai quia.

¹⁹ Usaquian Jesusan cacĕxun ca fariseo unin cacĕxa:

—¿Uinu cara min Papa 'ic?

Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Mitsun camina 'unaniman, ui carana 'ëx 'ai quixun. 'Ën Paparibi camina 'unaniman. Asérabi ui carana 'ai quixun 'ë 'unánquin camina 'ën Paparibi 'unántsián.

²⁰ Usaquin ca Jesusan anuxun Nucën Papa Dios rabiti xubunuxun unicama bana ñuixuancëxa, anu curíqui nanti ñu rapasunuxun. Ñuixuncëxunbi ca anúan unin a biti nëtëa 'icëma pain 'ain, achúshira unínbi biáma 'icën.

Anu 'ëx cuanti, anu camina mitsux cuantima 'ai, Jesús quia bana

²¹ Jesusan ca amiribishi unicama cacëxa:

—'Ëx cana cuantëcënin. Cuancë bariquinbi camina mitsun 'ë mëraiman. Mëraima camina 'uchañu 'aish usabi bamati 'ain. Anu 'ëx cuanti anu camina cuantima 'ain.

²² Cacëx ca judíos unicama quiacëxa:

—Anu 'ëx cuanti, anu camina cuantima 'ai quiax ca quia. ¿Usa 'aish cara axbi bamati 'ic?

²³ Quiáxa quia ca Jesusan cacëxa:

—Mitsux camina ënë nëtënu 'icë unishi 'ain. 'Ëx cana ñáinu 'icë 'ain. Mitsux camina ënë nëtënu 'icë 'ain. 'Ëx cana ënë nëtënu 'icëma 'ain. ²⁴ Mitsun, ui carana 'ëx 'ai quixun 'unani 'ëmi sináncëma 'aish camina 'uchañu 'aish usabi bamati 'ain. Usaquin sinánquin cana —'uchañu 'aish camina usabi bamati 'ai —quixun mitsu can.

²⁵ Cacëxun ca judíos unicaman:

—¿Ui caramina mix 'ain? —quixun cacëxa.

Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—'Ëx carana ui 'ai quixun cana 'itsa oquin mitsu can. A cana 'ëx 'ain. ²⁶ 'Itsa ñu ñuiquin cana

mitsu cacëma pain 'ain, uisa ñu 'ai caramina 'uchai quixunmi 'unánun. Caquinma cana an 'ë xuá axa quicë banax aséabi 'ain, an 'ë cacëxun 'ën cuacë, ashi ënë nëtënu 'icë unicama ñuixunin.

²⁷ Usaía Jesús quiabi ca, Nucën Papa Dios ñui ca quia quixun a unicaman cuama 'icën. ²⁸ Cuatiama ca Jesusan cacëxa:

—Uni 'inux Nucën Papa Diosnuax uá 'icë 'ë inu matástancëxun camina ui carana 'ëx 'ai quixun 'unánti 'ain. 'Unánan camina, 'ënbi sinánquin 'aquinma cana 'ën Papan cacësabi oquin ñu 'ai quixun 'unánti 'ain. 'Ën Papan 'ë cacësabi oquin cana unicama cain. ²⁹ An 'ë xuá ax ca 'ëbë 'icën. 'Ën axa cuëncësabi oquin 'acë 'icë ca an 'ëxbi 'inun 'ë ëncëma 'icën.

³⁰ Usaquian Jesusan cacëxun ca 'itsa unin aín bana cuaxun, aséabi ca ax Nucën Papa Diosnuax uá 'icë quiax ami sináncëxa.

Nucën Papa Diosan unicama 'imainun ñunshin 'atimanën sinánmicë unicama ñuia bana

³¹ Usa 'ain ca Jesusan axa aín bana cuati ami sináncë judíos unicama cacëxa:

—'Ën mitsu cacë bana ënë manuquinma ax quicësabi oquin 'ai camina aséabi 'ën uni 'iti 'ain.

³² Usai 'iquin camina 'ën cushi, anun mitsux upí 'iti, a aséabi 'unánti 'ain. 'Unanimi mitsux 'ëx cuëncësa oíshi 'ia ca uínbi uisa ñu 'atimabi mitsu 'amítima 'icën.

³³ Cacëxunbi ca cacëxa:

—Nux cananuna Abrahamnën rëbúnqui 'ain, uinu 'icë unínbi ca nucën raracama 'imainun nucën chaitiocëcamaribi uisa ñubia 'anun 'amíama 'icën, nuribi ca usoquin 'amicëma 'icën. ¿Usa 'ain

caina uisa 'aish mix, uínbi ca uisa ñubi nu 'amitima 'icë quiax quin?

³⁴ Cacëxunbi ca Jesusan catëcëancëxa:

—Aséabi cana 'ën mitsu cain, an 'atima ñu 'acë unicama an ca 'ëx cuëncësa oquin 'aisa tanquinbi aín sinan 'atima 'ixun anbi ñu 'atimashi 'aia. ³⁵ Ca ësa 'icën. An uni ñu mëëxuncë unix ca an ñu mëëmicë unin xubunubi 'ima. An uni ñu mëëmicë unin bëchicënëx cuni ca aín papan xubunubi 'ia. ³⁶ Usa 'ain camina mitsux Nucën Papa Diosan Bëchicë 'ixun 'ën 'imicëx uínbia uisa ñu 'atimabi 'amicëma mitsux 'iti 'ain. ³⁷ Abrahamnën rëbúnqui camina 'ai quixun cana 'ën mitsu 'unan. Usaquin 'ën mitsu 'unáncë 'aishbi camina 'ën bana cuaisama tani 'ë 'acatsi quiax 'ëmi 'ësënanin. ³⁸ 'Ën Papan 'ë ismicë ñu cana 'ën mitsu ñuixunin. Ñuixuncëxunbi camina mitsun papan cacëxunmi cuacë ñuishi 'acanin.

³⁹ Cacëxun ca atun cacëxa:

—Abrahamnëxëshi ca nucën rara 'icën.

Usoquian cacëxunbi ca Jesusan cacëxa:

—Mitsux aséabi Abrahamnën rëbúnqui 'ixun camina Abrahamnëan 'ásabi oquin 'atsían. ⁴⁰ Abrahamnëan 'ásabi oquin camina mitsun 'aiman. Nucën Papa Diosan 'ë 'unánmicë ñu 'ën mitsu ñuixuncëxbi camina 'ë 'acatsi quiax 'ësënanin. Usai ca Abraham an Nucën Papa Diosan unimi 'iáma 'icën. ⁴¹ Mitsun papan 'acësabi oquin camina 'ain.

Cacëxun ca a unicaman cacëxa:

—Nux cananuna papa itsiñuma 'ain. Nucën Papa Dios axëshi ca nun Papa 'icën.

⁴² Usaquian cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Nucën Papa Diosnuax cana 'ëx ënë menu uacën. 'Ëx cana 'ëxbi uáma 'ain, an ca ënu unun 'ë xuacëxa. Usa 'ain camina mitsux aséabi Nucën Papa Diosnan 'aish 'ëmi sinántsian. ⁴³ ¿Uisa cupí caina mitsun 'ën cacëxun cuatiman? Mitsúnbi cuaisama tanquin camina 'ën, bana ñuixuncëxunbi cuatiman. ⁴⁴ Mitsun papax ca ñunshin 'atimanën 'apu 'icën. Ainan 'ixun camina axa cuëencësa oquinshi 'aisa tanin. An ca nëtë ióñubi uni 'ati sináncëxa. Ax ca cëmë 'aish axa 'iásabi cëmëia. Cëmëi ca an sináncësa oquinshi sinani banaia. Ainra ca cëmëntapun 'ixun unían uni itsi cëmëquin paránun 'imia. ⁴⁵ Mitsux usaribi 'ixun camina 'ën mitsu cacë banaxa aséabi 'icëbi cuaisama tanin. ⁴⁶ ¿Uinu 'icë micaman caramina 'ën isana 'atima ñu 'a quixun ñuiti 'ain? Camina 'atima 'ain. ¿Cëmëquinma 'ën cacëxunbi caramina uisa cupí 'ën banax ca aséabi 'icë quixun sinaniman? ⁴⁷ Uicamax cara ainan 'icë an ca Nucën Papa Diosan bana cuatia. Usa 'aínbi camina mitsun, ainanma 'ixun, Nucën Papa Diosan bana cuatiman.

Abraham 'iisama 'aían Jesús pain 'iá bana

⁴⁸ Usaquian cacëxun ca nishquin judíos unicaman Jesús cacëxa:

—Mix camina Samaria menu 'icë uni 'ianan ñunshin 'atimañu uni 'ai quixun nun mi cacë, ënëx ca aséabi 'icën.

⁴⁹ Usai quia ca Jesusan cacëxa:

—'Ëx cana ñunshin 'atimañuma 'ain. Ami sinánquin camabi unin 'ën Papa Dios rabinun quixun cana an 'ë sinánmicësabi oquin aín bana ñuianan ñu 'ain. Usa 'icëbi camina mitsun 'ën bana cuatiman. ⁵⁰ Unían 'ë, ax ca upí 'icë caquin 'ë

rabinun quiax cana quiman. Axa 'ëa unin rabiti cuëëanan, 'ë ñui cara uni cëmëia, cara cëmëima quixun iscë, ax ca Nucën Papa Dios 'icën. ⁵¹ Asérabi cana 'ën mitsu cain, an 'ën bana cuacë uni ax ca xëñibua 'aínbi Nucën Papa Diosbë 'ia.

⁵² Quixuan cacëxun ca judíos unicaman Jesús cacëxa:

—Bërí cananuna upí oquin 'unanin, mix camina ñunshin 'atimañu 'ai quixun. Abraham 'imainun an Nucën Papa Dios quicë bana uni ñuixuncë unicamaxribi ca bamacëxa. Usa 'aínbi camina mix quin, an min bana cuacë unix isa xëñibua 'aínbi 'iti 'icë quiax. ⁵³ ¿Mix caramina nucën rara Abrahamháma 'ain? Ax ca bamacëxa. An Nucën Papa Dios quicë bana uni ñuixuncë unicamaxribi ca bamacëxa. Usa 'aínbi camina mix quin, an min bana cuacë unix isa xëñibua 'aínbi usabi 'iti 'icën. ¿Mix caramina, ui caina mix 'ai quixun sinanin?

⁵⁴ Quia ca Jesusan cacëxa:

—'Ëx rabiacaëbëtanbi ca, aín banax sapi ca asérabima 'icë quixun unin sinánti 'icën. Usa 'aínbi ca an 'ë rabicë, ax 'ën Papa 'icën, ami mitsun —ax ca Nucën Papa Dios 'icë —quixun ñuicë a. ⁵⁵ Ax ca Nucën Papa Dios 'icë quiquinbi camina mitsun a 'unanin. Mitsúnmi 'unaniamabi cana 'ën a 'unan. 'Ën 'unancëma ca ax 'icë quixun mitsu cai cana 'ëxribi mitsusaribi cëmë 'itsían. 'Ën cana asérabí a 'unan. Usa 'ixun cana axa quicësabi oquin 'ain. ⁵⁶ Mitsun rara Abrahamnëx ca 'ëx aia isti sinani cuëëancëxa. Usai ca 'ëx aia isi cuëëinra cuëëancëxa.

⁵⁷ Usaquian cacëxun ca judíos unicaman Jesús cacëxa:

—¿Mix cincuenta bariñu 'ixunmabi caramina Abraham isacën?

⁵⁸ Quia ca Jesusan cacëxa:

—'Ën cana aséjabi mitsu cain, Abraham 'icëma pain 'ain cana 'ëx 'iacën.

⁵⁹ Usaquian cacëxuan judíos unicaman anun 'acatsi quixun maxax bicëbëbi ca Jesús uni xanpëscabiani, anuxun Nucën Papa Dios rabiti xubunuax cuancëxa.

9

Usabia bacëan bëxuñu unia Jesusan bëpëxcüa

¹ Usocëx cuáinquin ca Jesusan usabia bacëan bëxuñu uni achúshi isacëxa. ² Isia ca aín unánmicë unicaman Jesús ñucacëxa:

—¿Ënë uníxa bëxuñu bacënnun cara uin ñu 'atima 'acëx, aín papa, aín titan cara 'acëx, ënë unínbi cara 'acëx?

³ Quixuan cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Bëxuñu ca ax 'icën. 'Aíshbi ca aín 'ucha cupía 'icëma 'icën, 'imainun ca aín tita, aín papan 'ucha cupíribia 'icëma 'icën. Nucën Papa Diosan ñu 'aia unin isnun ca ax bëxuñu 'icën. ⁴ Bëánquicëbëtan ca unin ñu mëëtima 'icën. Usa 'ain ca nëtën ñu mëëia. Usaribi oquin cana bamacëma pain 'ixun 'ën an 'ë xuá axa quicësabi oquin ñu 'ati 'ain. ⁵ Ënë nëtënu 'aish cana 'ëx upí oquin sinánuan, an unicama 'imicë a 'ain, bëánquibucënu 'icësa 'ima xabánu 'icësa 'inun.

⁶ Usaquin aín 'unánmicë unicama catancëx, anu tushuquicëxuan chabóia me chamara bitancëxun ca anun uni bëshíacëxa, ⁷ bëshíquín ca cacëxa:

—'Ian cha, Siloé cacë, anu cuanx ca anuax bëchucatan. Siloé quicë bana ax ca cuanun xucë qui quicë bana 'icën.

Cacëxëshi cuanx bëchucacuatsini ca bëpëxcüax uacëxa. ⁸ Usaía 'ian ca axa a rapasu 'icë unicama 'imainun an a uni bëxuñu 'icë iscë unicamaxribi quiacëxa:

—¿An tsóxun uni curíqui ñucácë uni ama cara ënëx 'ic?

⁹ —A ca ënëx 'icë —quiáxa bëtsix quicëbëbi ca raírinëxribi —Ama ca, a iscësaribi ca ënëx 'icë — quiax quiacëxa. Quiabi ca bëpëxcucë unin cacëxa:

—A cana 'ëx 'ain.

¹⁰ Cacëxun ca ñucáquin cacëxa:

—¿Mix a 'aish caramina uisax bëpëxcüan?

¹¹ Cacëxun ca cacëxa:

—Jesús cacë uni, an ca anu tushuquicëxuan chabóia me chamara bitancëxun 'ë bëshíaxa, bëshíquin ca 'ian, Siloé cacë, anuax ca bëchucatan caxun 'ë xuaxa. Xucëx cuanx bëchucacuatsínquin cana upí oquin isan.

¹² Cacëxun ca atun ñucácëxa:

—¿Uinu cara a uni 'ic?

Cacëx ca —uinu cara, cana 'unanima — quiacëxa.

Fariseo unicaman bëpëxcucë uni aséribi cara Jesusan usaquin 'axa quixun ñucá

¹³ Usa 'ain ca an 'unáncë unicaman bëpëxcucë uni fariseo unicamanu buáncëxa. ¹⁴ Anun ñu mëetima nëtëan anu tushuquicëxuan chabóia me chamara bitancëxun anun bëshíxun Jesusan bëxuñu uni a bëpëxcucë cupí, ¹⁵ ca fariseo

unicaman a uni ñucátëcëancëxa, uisax caraisa bëpëxcüaxa quixun. Ñucácëxun ca cacëxa:

—Me chabatan 'ë bëshícëx bëchucaxun cana upí oquin isan.

¹⁶ Quixuan cacëx ca fariseo uni raírinëx quiacëxa:

—A unin ca anun ñu mëëtima nëtën ñu 'aia. Usa 'aish ca Nucën Papa Diosnuaxa ucë uni 'itima 'icën.

Quiáxa quicëbë ca raíri quiacëxa:

—¿An ñu 'atima 'acë unin cara ësaquin uni itsían 'acëma ñu 'ati 'ic?

Usari ca bëtsi bëtsi oquin sinani atúxbi quiacëxa.

¹⁷ Usai Jesús ñui quiquin ca bëpëxcucë uni amiribishi ñucátëcëancëxa:

—¿Min sináncëx cara an mi bëpëxcucë uni ax uisa uni 'ic?

Cacëxun ca cacëxa:

—'Ën sináncëx ca ax an Nucën Papa Dios quicë bana uni ñuixuncë uni a 'icën.

¹⁸ Usaquian cacëxunbi ca judíos unicaman, ënë unix ca bëxuñu 'iá 'aíshbi bëpëxcucë 'icë quixun sinántisama tancëxa. Sinántisama tanquin cuënxun ñucácëxuan aín papabëtan aín tita cacëxun pain ca 'unáncëxa. ¹⁹ Cuënxun ca aín papa ñucácëxa:

—¿Ënëx cara min bëchicë 'ic, mitsúnmi bëxuñua bacëan ñuicë, a cara ënëx 'ic? ¿Usa 'ixúnbi cara uisaxun bërí upí oquin isin?

²⁰ Usaquian ñucácëxun ca cacëxa:

—Aséabi ca ënëx 'ën bëchicë bëxuñua bacëan a 'icën. ²¹ Uisa 'ixun cara bërí upí oquin isia, uin cara usabia bacëan 'icëbi bëpëxcüaxa cananuna 'unaniman. Ax ca mëcócë 'icën, ca ñucát, an ca mitsu ñuixunti 'icën.

22 Judíos unicamaxa bëráma 'ësënani —uinu 'icë unin cara, Jesús ax ca Cristo, ax utia judíos unicaman caíncë, a 'icë quixun ñuía, ax ca anua judíos unicama timéti xubunua atsíntëcëntima oquin chiquíncë 'iti 'icë —quia 'unánxun ca usoquin cacëxa. 23 Usai quia 'unánx atumi racuëquin ca a unin papabëtan aín titan —ax ca mëcócë 'icën, a ca ñucát —quixun judíos 'apucama cacëxa.

24 Usaquian cacëxun ca a judíos unicaman amiribishi cuëntëcënxun bëpëxcucë uni ñucátëcëancëxa:

—Nucën Papa Diosan ismainun ca nu aséabi ñuixun, ¿uisaxira caramina bëpëquian? A uni, Jesús, ax ca 'atima 'icë quixun cananuna 'unan.

25 Cacëxun ca bëpëxcucë unin cacëxa:

—Ax cara 'atima uni 'icë quixun cana 'ën 'unan-iman. 'Ëx bëxuñu 'ixunbi 'ën bërí iscë, ënëishi cana 'unan.

26 Cacëxun ca cacëxa:

—¿Mi cara uisox? ¿Uisoquin cara mi bëpëxcüax?

27 Cacëxun ca cacëxa:

—Ashiquin cana mitsu can, cacëxunbi camina cuaisama tan. ¿Uisati caramina 'ë mitsun ñucatéçënin? Mitsúxribi sapi camina aín 'unánmicë uni 'iisa tanin.

28 Quia ca fariseo unicaman bëpëxcucë uni 'usánquin cacëxa:

—Mixmi aín 'unánmicë uni 'aínbi cananuna nun Moisésñëan usai nux 'inun quixun cuënëo bana 'unan. 29 Nun cananuna 'unan, Moisésbë ca Nucën Papa Dios banacëxa. Usa 'ixunbi cananuna uinuax cara a uni uaxa quixun 'unaniman.

30 Cacëxun ca bëpëxcucë unin cacëxa:

—¿An 'ë bĕpĕxcucĕbi caramina a uinuax cara uaxa quixun mitsun 'unaniman? ³¹ Cananuna 'unanin, an ñu 'atima 'acĕ unin bana ca Nucĕn Papa Diosan cuatima. An a ami sinánquin a rabinan axa cuĕĕncĕsa oquinshi 'acĕ uni, aín bana cuni ca Nucĕn Papa Diosan cuatia. ³² Uínsaran nĕtĕnbi ca unin, usabi bacĕan uni bĕxuñu ca unin bĕpĕxcüaxa quixun ñuia cuama 'icĕn. ³³ Nucĕn Papa Diosan xuáma 'ixun ca an usaquin 'atsianma.

³⁴ Cacĕxun ca fariseo unicaman cacĕxa:

—Mix camina 'uchañubia min tita bacĕan 'aish usabi 'ain. ¿Usa 'ixunbi caramina min nu bana ñuixuinsa tanin?

Usaquin caquin ca bĕpĕxcucĕ uni anuaxa cuantánun quixun chiquíancĕxa.

Jesúsmi sináncĕma unicama bĕxuñusa

³⁵ Fariseo unicaman ca bĕpĕxcucĕ uni chiquíanxa quixuan unin ñuia cuaquin ca Jesusan bariquin mĕraxun a bĕpĕxcucĕ uni cacĕxa:

—¿Axa uni 'inux Nucĕn Papa Diosnuax uá, ami caramina sinanin?

³⁶ Quixuan ñucácĕxun ca cacĕxa:

—'Ēx ami sinánun camina ui cara ax 'icĕ quixun 'ë cati 'ain.

³⁷ Cacĕxun ca Jesusan cacĕxa:

—Camina isin, an mi cacĕ, 'ĕx cana a 'ain.

³⁸ Quixuan cacĕxun ca cacĕxa:

—Asérabi camina mix a 'ai quixun cana bĕrí 'unanin.

Usaquin caquin ca ami sinánquin aín bĕmánon rantin purúnquin a rabiácĕxa. ³⁹ Rabicĕxun isquin ca Jesusan cacĕxa:

—'Ēn a uni 'unánmiti ñu 'unáncēma pain 'aish bēxuñusa 'ixunbi ca 'ēmi catamēquin bēxuñumasa 'ixun unin 'unánti 'icēn. Usa 'aínbi ca an —'ēn cana ñu 'unani —quixun sináncē uni ax 'ēmi catamētiana 'ēn 'unánmicēma 'aish usabi bēxuñusa 'iti 'icēn. Usaía 'inun cana uacēn.

⁴⁰ Usaquian caia cuaquin ca anua 'icē fariseo unicaman Jesús cacēxa:

—¿Núxribi caranuna bēxuñu 'ain?

⁴¹ Cacēxun ca Jesusan cacēxa:

—Mitsun asérabi 'ē ñui quicē bana 'unáncēma 'aish bēxuñusa 'aish camina 'uchocēma 'itsían. Usa 'aínbi mitsun —cana a bana cuati —quicē 'ixúnbi —asérabi ca a bana 'icē —quixun sinántisama tancē cupi camina 'uchacē 'iti 'ain.

10

An aín cēnēnuxun carnero bērúancē uni

¹ Ēsaquinribi ca Jesusan fariseo unicama cacēxa:

—Asérabi cana 'ēn mitsu cain, axa anu carnero 'icē cēnē aín xēcuēn atsinima amo 'icē manámitan atsíncē uni ax ca an ñu mēcamacē uni 'icēn, mēcamaxuan an ñu buáncē uni ca ax 'icēn. ² Usa 'aínbi ca axa aín xēcuēn atsíncē uni ax asérabi an carnero bērúancē uni 'icēn. ³ Axa ucēbētan an xēcuē xēócacē unin xēócacēbē atsinxuan an bērúancē unin aín anēn cuēncēxun ca carnerocaman aín bana cuatia. Cuabētsinia aia ca cēnēnua ēman buania. ⁴ Usoxuan rēcuēnquianquin buáncēxun ca carnerocaman aín bana cuaquin a caxu cuanquin nuibiania. ⁵ A 'unáncēma uni, a ca carnerocaman nuima, usa 'aish ca an cuēncēxbi aín bana 'unáncēma 'aish abatia.

⁶ Usaquin caquian —an carnero bērúancē unisaribi cana 'ēx 'ai —quixun caquin Jesusan

'unánmisa tancëxunbi ca anu 'icë unicaman uisai quicë cara a bana 'icë quixun cuama 'icën.

Jesusan upí oquin aín unicama bërúancë bana

⁷Usa 'ain ca Jesusan amiribishi cacëxa:

—Asérabi cana 'ën mitsu cain, 'ëx cana carneronën cënën xëcuësaribi 'ain. ⁸'Ëx ucëma pan 'aian anpáinra uá unicama ax ca an mëcamacë unisa 'iacëxa. Usa 'ixun ca Nucën Papa Diosan bana isa ñuixunia quixun aín bana cuanun quixun uni paráncëxa. Usa 'icë ca atun bana unicaman cuaisama tancëxa. ⁹'Ëx cana anua carnero 'icë cënënu anun atsinti xëcuësaribi 'ain. Axa 'ëmi catamécë unicama ax ca Nucën Papa Diosnan 'inux iëtia. Usa 'aish ca chuámashirua 'aish, carnerocama cënënuax chiquíxun pasto pitancëx atsintëcëncësaribi 'iti 'icën, 'en bërúancëx.

¹⁰Axa mëcamacë unicama, ax ca mëcamanan 'aracacë ñuina rëquin 'atimoi aia. Usa 'aínbi cana 'ëx a unicaman 'acësa oquin 'aquinma 'ëmi catamëtia upitax bucunun unicama 'imi uacën, bamatancëxribia xënbua 'aínbi Nucën Papa Diosbë 'inun. ¹¹'Ëx cana ainra carnero upí oquin bërúancë asaribi 'ain. Ainra carnero upí oquin bërúancë, ax ca aín carnero bamati rabanan bamanuxunbi bëarati 'icën. ¹²Usa 'aínbi ca an curíqui bití cupíshi carnero bërúanquin ñu mëcë uni, ax 'inu aia isquin carnero ëbiani abatia, ax asérabi aín 'ibuma 'aish. Abácëbë uxun ca bëtsi biquin 'inun raíri tsuácaia. ¹³An carnero upí oquin bërúanti sínánquinma curíqui binuxuinshi ñu mëcë uni, ax ca carnerocaman rabanan nëëtima abatia.

¹⁴⁻¹⁵'Ëx cana ainra carnero upí oquin bërúancë a 'ain. 'Ën Papan ca 'ë 'unánxa, 'ënribi cana a

'unan. Usaribi oquin cana 'ën carnerocamaribi 'ën 'unanin, atúnribi ca 'ë 'unania. Usa 'aish cana 'ëx bamatsianxmabi anun rabanan bamati 'ain. ¹⁶ Bëtsi carneroñuribi cana 'ain. A 'aishbi ca ënë cënënu 'icëma 'icën. Aribi cana ënë cënënu 'inun bëti 'ain. Acamanribi ca 'ën bana cuati 'icën. Usaquin 'ën 'acëx ca 'ën carnerocamax achúshi cënënushi 'iti 'icën, achúshishi ca an a bërúancë 'iti 'icën.

¹⁷ Baísquitëcëanx tsónux 'ëx bamatsianxmabi bamati cupí ca 'ën Papan 'ë nuibatia. ¹⁸ 'Ëx cuëniama ca unin 'ë bamamitima 'icën. Bamat-sianxmabi cana 'ëxbi cuëncë cupí bamati 'ain. 'Ëx cuëncë cupí cana bamati 'ain, bamatancëx cana baísquitëcënti 'ain. Usai 'inun ca 'ën Papan 'ë caxa.

¹⁹ Usaquian cacëxun cuaxun ca a banan rabanan judíos unicaman bëtsi bëtsi oquin sináncëxa. ²⁰ Sinani ca 'itsa uni —ñunshin 'atimañu ca a uni 'icën, ca ñunshíanxa. ¿Uisa cupí caramina aín bana cuatin? —quiacëxa. ²¹ Usa 'ain ca raírínëxribishi —ë sai ca ñunshin 'atimañu uni banaima. Ñunshin 'atimanëñbi ca bëxuñu uni bëpëxcutima 'icë —quiax quiacëxa.

Jesús cuëanma bana

²² Anuxun a rabeti xubu mëníotancëxun anun ami sinánquin —asábi ca —quixun cá, a nëtë sinánquin Nucën Papa Dios rabinux ca judíos unicama mita 'ain Jerusalénu timéacëxa. ²³ Usa 'ain ca Jesús anuxun Nucën Papa Dios rabeti xubu amo 'icë, anua uni niti, Salomón cacë, anun ni-acëxa. ²⁴ Nitsia ca judíos unicaman nëbëtsioraquin cacëxa:

—¿Uisati caramina nu chiquiracëquin caiman? Mix Cristo, axa utinu nun caíncë, a 'ixun ca nu upí oquin cat.

²⁵ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Cana mitsu can, cacëxunbi camina 'ëx cana a 'ai quixun sináncëma 'ain. 'Ën Papan cacë 'ixun 'ën ñu 'aia isquin ca unin, 'ëx cana Cristo 'ai quixun 'unánti 'icën. ²⁶ 'Ën 'aia isquinbi, camina 'ëmi catamécëma 'ixun, asérabi cana Cristo 'ai quixun sinaniman. ²⁷ Carneronëan an bërúancë unin bana cuacësaribi oquin ca axa 'ëmi catamécë unin 'ën bana cuatia. Cuatia cana acama 'ën 'unanin. Usa 'ixun ca 'ën bana cuaquin a bana quicësabi oquin 'aia. ²⁸ Acama cana nëtétimoí Nucën Papa Diosnan 'inun 'imiti 'ain. 'Imia ca uínbi atu 'ë bicuantima 'icën. ²⁹ Atux ca 'ën Papa, axa uínu 'icë unibëtanbi sënënmaira, an 'ënan 'inun 'ëmi sinánmiquin 'ë 'ináncë 'icën. Usa 'icë ca uínbi atu a bicuantima 'icën. ³⁰ 'Ëx 'ën Papabë rabë 'aíshbi cananuna achúshishi 'ain.

³¹ Usaquian cacëxun ca judíos unicaman anun rëcatsi quixun maxax biacëxa. ³² Bitsia ca Jesusan cacëxa:

—'Ën Papan 'ë 'amicëxun cana mitsúnmi isnun 'itsa ñu 'an. ¿'Ën usoquin 'acë uínu 'icë ñu cupí caramina 'ë maxaxan 'acatsi quin?

³³ 'Ësoquian cacëxun ca judíos unicaman cacëxa:

—Minmi upí ñu 'acë cupí cananuna mi maxaxan 'aiman. Mixmi Nucën Papa Dios ñui 'atimati banacë cupí cananuna mi 'ain. Mix camina unishi 'aíshbi mix isamina Dios 'ai quiax quin. A cupí cananuna mi 'ain.

³⁴ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Nucën Papa Diosan bana cuënëo ca ësai quia: “Mitsúxbi camina dioscama 'ain”. ³⁵ Cananuna 'unanin, Nucën Papa Diosan bana cuënëo a ca unin —asérabima ca —quixun catima 'icën. Usa 'ain ca an aséjabi ami sinánquin aín bana cuacë unicama Nucën Papa Diosan “Ën bëchicë 'aish camina dioscama 'ai” quixun cacëxa. ³⁶ ¿Nucën Papa Diosan ënë menu uni 'inun 'ë xuá 'aínbi caramina mitsun uisa 'ixun, aín Bëchicë cana 'ai qui cana Nucën Papa Dios ñui 'atimati banai quixun 'ë cain? ³⁷ Ën ñu 'acë ax 'ën Papan cushínbi 'acëma 'ain camina 'ëx cana Nucën Papa Diosnuax uá 'ai quixun sinántima 'ain. ³⁸ Ëmi sinánquinmabi camina 'ën, uni itsían 'acëma ñu 'aia isquin 'ën Papa Dios ax ca aséjabi 'ëbë 'icë quixun 'unánan 'ëxribi cana abë 'ai quixun 'unánti 'ain.

³⁹ Usaquin cacëxuan biisa tancancëxbi ca anuax cuani nëtéacëxa.

⁴⁰ Jordán 'ucë manan cuantëcëntancëx ca Jesús anuxuan Juanën uni nashimia, anu 'iacëxa. ⁴¹ Anua 'ain, a isi riquianxun axa quia cuati ca 'aisamaira uni quiacëxa:

—Juanëan uni itsían 'acëma ñu 'á 'aínmabi ca axa ënë uni ñui quiá banacama ax aséjabi 'icën.

⁴² Usaquin sinánquin ca anuxun 'itsa unin aín bana cuaxun —ax ca asérabia Nucën Papa Diosnuax uá 'icë —quixun sináncëxa.

11

Lázaro bama

¹ Betania ëmanu 'icë uni Lázaro cacë, ax ca 'insínñu 'iacëxa. Aín chirabacë rabëtax ca Marta 'imainun María 'iacëxa. ² María ax ca an Nucën

'Ibu Jesús aín taë 'iníntisa ron chabóxun aín bun tatëréncë, a 'iacëxa. ³ Usa 'ixun ca aín chirabacë rabëtan —axa mibë nuibanancë uni ca 'insíanxa —quixuan Jesús catánun uni xuacëxa. ⁴ Xucëx cuanxuan unin cacëx ca Jesús quiacëxa:

—Ca 'insíanxa 'aíshbi ca batatima 'icën. Unían uisaira cara Nucën Papa Diosan cushi 'icë quixun 'unánan, uisaira cara aín Bëchicënën cushiribi 'icë quixun 'unánun ca a uni 'insíanxa.

⁵⁻⁶ Usa 'ain ca —Lázaro ca 'insíanxa —quixun ñuia cuaxbi Jesús, ax Marta, María, Lázaro acama nuibacë 'aíshbi, anua unin usaquin cacë ëma, anu rabë nëtën pain 'iacëxa. ⁷ Rabë nëtë 'icëbëtan ca Jesusan aín 'unánmicë unicama cacëxa:

—Amiribishi Judea nëtënu cuanun ca cuan.

⁸ Cacëxun ca aín 'unánmicë unicaman cacëxa:

—¿Anu 'icë judíos unicamaxa maxaxan mi 'acatsi quiax 'esënaënxanbi caina amiribishi Judea nëtënu cuantëcëncatsi quin?

⁹ Quixuan cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Achushi nëtëx ca doce horas 'icën, ¿usa cat? Barían pëcarupuncëbë xabá 'ain ca unin upí oquin isquin chacáquinma upí oquin ñu mëëia. ¹⁰ An pëcacëa 'aíma 'ain ca imë nitsi chacánan unin ñu mëëima. Usaribiquin cana 'ëx anun bamati nëtëma pan 'ain ñu 'ati 'ain.

¹¹ Usaquin caquin ca Jesusan amiribishi aín 'unánmicë unicama cacëxa:

—Nuxnu abë nuibanancë Lázaro ca 'uxaxa. A bësuni cana cuanin.

¹²⁻¹³ Asérabi ca Lázaro bamaxa quixun 'unánquinbi ca —ca 'uxaxa —quixun cacëxa. Usaquian Jesusan cacëx ca atux, asérabi 'uxcë ñuisa quia quixun sinani, quiacëxa:

—'Uxcë 'aish ca pëxcúti 'icën.

¹⁴ Usai quia ca Jesusan atúan upí oquin 'unánun cacëxa:

—Lázaro ca bamaxa, ca 'aíma 'icën. ¹⁵ Mitsúnmi 'ën cushi isti cupí cana 'ëx anuma 'ian. Usa 'ain cana anu 'ëx 'icëma cupí cuëënin. Bërí anu cuanun ca cuan.

¹⁶ Cacëxun ca rabë bacëan 'icë Gemelo caquin anëcë, Tomás, an Jesusan 'unánmicë uni raíri cacëxa:

—Nuxribi abë bamai cuanun ca cuan.

Jesús ax, anun baísqüanan anun Nucën Papa Diosbë uni 'iti bana

¹⁷ Usai quiqüiani cuani bëbaquinshi ca Jesusan, matá tëmú naëcënu mëníoëxancë 'aish Lázaro rabë 'imainun rabë nëtë 'icë ocëxa. ¹⁸ Betania ax ca Jerusalénu bëbati tres kilometrosa 'iacëxa. ¹⁹ Usa 'ain ca judíos unicama Martacëñun María aín rarëbacë ñucë sinania, masá nuitutia isi riqüianx raruai aín xubunu a rapasu bucüacëxa. ²⁰ Tsóxunbi Jesús isa aia quixun ñuia cuabiani María xubunua tsócë ëbiani cuanquin ca Martanën Jesús aia bëñaquin biacëxa. ²¹ Biquin ca cacëxa:

—Mixmi ënu 'ain ca 'ën rarëbacë ñucëma 'itsíanxa. ²² Usa 'ainbi cana añu caramina ñucati a ca Nucën Papa Diosan mi 'axunti 'icë quixun 'unanin.

²³ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Min rarëbacë ca baísqüiti 'icën.

²⁴ Usaquian cacëxun ca Martanën cacëxa:

—Ënë nëtë cëñúcëbë anun bama unicama baísqüiti nëtën ca baísqüiti 'icë quixun cana 'unanin.

²⁵ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—'Ëx cana an uni baísquimiti a 'ain, 'ianan cana anúan uni ainan 'aish Nucën Papa Diosbë 'iti a 'ain. Axa 'ëmi catamëcë uni, ax ca bama 'aishbi tsónux baísquiti 'icën. ²⁶ Axa bamacëma pain 'aish ënë menu tsoṭi, aín 'ucha cupí bamacësa 'aishbi 'ëmi catamëcë, acamax ca xënibua 'aínbi nëtétimoi Nucën Papa Diosbë 'iti 'icën, bamatancëxbi. ¿Ësai 'ëx quicë ënë caina asérabi ca quixun sinanin?

²⁷ Usaquian cacëxun ca Martanën cacëxa:

—Mix camina Nucën Papa Diosan Bëchicë, Cristo, axa utinu nun caíncë a 'ai quixun cana 'unanin.

Anu Lázaro mëníoëxancënuaxa Jesús bëunan mëscúa

²⁸ Usaquin cabiani aín xubunu cuanquin ca Martanën aín xucën María amo nitsinaxun munu cacëxa:

—Ünu ca Jesús 'icën, ca uaxa. Mi cuanun 'ën mi canun ca quiaxa.

²⁹ Cacëxun cuati ca María bënëtishi niruquiani Jesúsnu cuancëxa. ³⁰ Jesúsca Betania ëmanu bëbacëma pain 'aish, anuxun Martanën mëracë

anubi pain 'ain, ca anu María cuancëxa.

³¹ Bënëtishi niruquiania xubunuax cuania isquin ca axa abë xubunu bucucë judíos unicaman, —sapi ca anua aín rarëbacë maíncënuax rarumati cuania —quixun sinánquin María nuibiancëxa.

³² Cuancëbë anua 'icë anu bëbai a tanáin tsóbuquin ca Maríanën Jesús cacëxa:

—Mixmi ënu 'ain ca 'ën rarëbacë ñucëma 'itsíanxa.

³³ María ini rarumamainuan abë ucë judíos unicamaxribi ini rarumatia isi ca Jesús masá nuituti nitëxëacëxa. ³⁴ Nitëxëquin ca Jesusan anu 'icë unicama cacëxa:

—¿Uinu caramina aín rarëbacë mëníoëxan?

Cacëxun ca cacëxa:

—Ca isi cuan.

³⁵ Cacëx cuani ca Jesús bëunan mëscúacëxa.

³⁶ Usai 'ia isi ca judíos unicamax canancëxa:

—An ca Lázaro nuibairaxa, ca is. Usa 'aish ca anun rabanen bëunan mëscutia.

³⁷ Usaía quicëbë ca uni raírinëx quiacëxa:

—¿An uni bëxuñu bëpëxcucë uni ënën cara ñucëma 'aínshi uxun Lázaro iëmicë 'itsíanx?

Jesusan Lázaro bamacëbi baísquimia

³⁸ Usaía quicëbë nitëxëtëcëni ca Jesús anua Lázaro mëníoëxancancë anu bëbacëxa. Anu Lázaro mëníoë ax ca matá me naëcë 'aish maxax cha achúshinën xëpucë 'iacëxa. ³⁹ Anu bëbaquin ca Jesusan atu cacëxa:

—Maxax ca racanat.

Caiabi ca bamaëxancë uni aín chirabacë Martanën cacëxa:

—Anúan ñuëxancë nëtë ca rabë 'imainun rabë 'icën. Usa 'ain ca anëia.

⁴⁰ Usaquian cacëxunbi ca Jesusan Marta cacëxa:

—'Ën cana mi can, asërabi 'ëmi catamëquin camina Nucën Papa Diosan aín cushin ñu 'aia isti 'ain. ¿Usa cat?

⁴¹ Cacëbëtan ca anu 'icë unicaman maxax racanacëxa. Racanamainun ca Jesusan manámi bësuquin Nucën Papa Dios cacëxa:

—Papan, camina 'ën bana cuan. Usa 'ain cana mi asábi ca quixun cain. ⁴² 'Ën cana 'unanin, min camina camabi nëtën 'ën cacëxun cuatin. 'Aínbi cana min camina 'ë asërabi xuacën quixuan ënë unicaman 'unánun, ësaquin mi cain.

⁴³ Usaquin catancëxun ca munuma banaquin cacëxa:

—Lázaro, anuax ca chiquit.

⁴⁴ Usaquian cacëxëshi ca axa bamacë uni tatanianan mëtanicë 'ianan aín bëmánanribi chupan bërábuncë 'aish nirui quinuax chiquícuatsiancëxa. Chiquícuatsincëbëtan ca Jesusan abë 'icë unicama cacëxa:

—Cuantánun ca aín taë tubuanan aín mëcën tubuanan anun aín bëmánan rabúncë chuparibi mabit.

Jesús 'acatsi quixuan sináncan

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵ Usoquian 'aia isquin ca axa Maríabë cuancë judíos unicaman, Jesús ca asérobi Nucën Papa Diosnuaxa uá 'icë quixun sináncëxa. ⁴⁶ Usaía 'imainun ca anu cuanxun raírinën fariseo unicama —Jesusan ca uni bamacë baísquimiaxa — quixun ñuixuancëxa. ⁴⁷ Ñuixuncëx abë timëxun ca sacerdotenën cushicama 'imainun fariseo unicaman judíos cushibunën 'apucama cacëxa:

—Ënë unin ca uni itsían 'acëma ñu 'itsaira 'aia. ¿Usa 'ain caranuna uisa oti 'ain? ⁴⁸ Nun nu an usoquin ñu 'aia isëshicëbëtanbi ca camabi unin ami catamëquin aín bana cuati 'icën. Usocëbë uxun ca Romanu 'icë unin anuxun nun Nucën Papa Dios rabiti xubu rurupanan nu bëtsi bëtsi oquin nun aintsicamaribi bëtsi bëtsi nëtënuua cuanun tsuáquirumiti 'icën.

⁴⁹ Cacëxun ca Caifás caquin anëcë uni, ax a barin sacerdotenën cushicaman 'apu, an axa timëcë unicama cacëxa:

—Mitsun camina bana sinaniman. ⁵⁰ Nua unin bëtsi bëtsi oquin ancëcëxnu 'ura 'icë nëtëcamanu

cuani tsuáquiti ca 'aisama 'icën. Usai 'imanu nux upitax bucuti cupía uni achúshi bamati ca asábi 'iti 'icën. Usai ca 'iti 'icë quixun camina mitsun sinaniman.

⁵¹ Usai qui ca anbi sinani quiáma 'icën; ax a barin judíos sacerdotenën cushicaman 'apu 'ixun ca Nucën Papa Diosan sinánmicëxun —judíos unicamaxa asábi 'inun ca Jesús bamati 'icë —quixun judíos 'apucama cacëxa. ⁵² Judíos unicamaxëshima bëtsi bëtsi nëtënuaxa ax Nucën Papa Diosmi sináncë unicamaxribia ainan 'aish achúshisa 'inúan Jesús bamati ñuiquin ca usaquin cacëxa. ⁵³ Usaquian cacëx ca a nëtën judíos 'apucamax Jesús 'acatsi quiax 'ësënançëxa.

⁵⁴ Usa 'ain ca Jesús judíos unicaman istin rabanán Judeanuax anua uni 'icëma menu 'urama 'icë ëma Efraín cacë, anu cuancëxa. Anua 'ain ca abë aín 'unánmicë unicama 'iacëxa.

⁵⁵ Pascua, anúan judíos unicaman carnero 'ati nëtëa 'urama 'ain ca axa a 'urama unicamax Jerusalénu cuancëxa, anuax judíos unicama 'icësaribiti Pascua nëtën pinux Nucën Papa Diosan aín nuitu upí isnun mëníocati. ⁵⁶ Cuantancëx bëbax ca Jesús bari, anuxun Nucën Papa Dios rabiti xubunu riquianx, a isímabi atúxbi ñucacánani ësai quiacëxa:

—¿Mitsun sináncëx cara Pascua nëtë 'ain, Jesús utima 'ic?

⁵⁷ Usa 'ain ca sacerdotenën cushicamabëtan fariseocamanribi anu 'icë unicama —Jesús mëraquin camina nun nu binun nu cati 'ai —quixun cacë 'iacëxa.

12

Achúshi xanúan Jesús 'inínti ron tachuca (Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

¹ Mécën achúshi 'imainun achúshi nètë anun carnero 'ati nètë 'iisama pain 'ain, ca Jesús Betania ëmanu cuancëxa, a ëmanuxuan Lázaro bamacëbi baísquimicë anu. ² Cuanxa Jesús atun 'itinu bëban ca Martanën piti 'aruacëxa. 'Aruxuan 'ináncëxun ca Jesús bëtan Lázaro 'imainun anu 'icë unicaman mesanuxun piacëxa. ³ Pimainun ca Maríanën 'it-saira cupícë 'inínti ro sanuira, nardo cacë, a medio kilosa bëacëxa. Bëxun anun tachabotancëxun ca Jesús aín bun tatêrëancëxa. Usoquian 'acëxa xubu namë camabi tsitsirui bëqui sanuia ca xëcancëxa. ⁴ Usoquian Maríanën Jesús 'aia isi ca aín 'unánmicë uni achúshi, Judas Iscariote, an uni Jesús 'inánti, ax quiacëxa: ⁵—¿Uisoti caranuna ënë ro maruxun aín cupí trescientos curíqui bixun ñuñuma unicama 'ináncëma 'ain?

⁶ Asérabi ñuñuma unicama nuibati sinani ca usai Judas quiáma 'icën. Ax an curíqui mëcamacë uni 'ixun, anua Jesusan aín 'unánmicë unicamabëtan curíqui 'arucë burasa bërúanquin, anua curíqui mëcamacë 'aish ca usai quiacëxa. ⁷ Quia ca Jesusan Judas Iscariote cacëxa:

—Usabia 'inun ca ën. An ca anúan bamaia 'ë 'ati a ro nanxa. A ro ca ënëx 'icën. ⁸ Camabi nètën camina a mitsun 'aquinti ñuñuma uni isin. Usa 'aínbi camina mitsun xënuibuquin 'ë istima 'ain.

Lázaromi unicama 'ësënan

⁹ Usa 'ain ca —Jesús ca Betanianu 'icë — quixun cuabiani a isanan, bamacëbia baísquimicë Lázaro aribi isi judíos unicamax riquiancëxa.

10-11 Riquiani ca 'itsa uni an Lázaro baísquimicë cupí, Jesúsmi sináncëxa. Usa 'ain ca Jesusan bana cuaquian unicaman atun ñuicë bana cuaisama tancë cupí, sacerdotenën cushicaman Lázaroribi 'ati sináncëxa.

*Jerusalénu cuania unicaman Jesús rabia
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)*

12 Usa 'ain ca Pascua anun carnero 'ati nētën Jerusalénu uëxancë unicamax timëcamë'ëocë, an — Jesús ca Jerusalénu aia — quixun ñuicania cuacëxa.

13 Cuabiani ca camaxunbi xëbin pëchi tëaquin bibiani, bain aia Jesús bëñaquin bitsi biránanquiani riquiancëxa. Riquiancëbëa ucëbë ca munuma banaï sharati quicancëxa:

—Nucën Papa Dios rabinun ca 'acan. Nucën 'Ibu Diosan xucëx ca Israel unibunën 'apu ënëx aia.

14 Usaquian a rabicamainun ca Jesús burro mërai anu 'iruquiani Jerusalénu cuancëxa, usaquiania cuantia Nucën Papa Diosan bana unin ësaquin cuënëosabi oi:

15 Siónu 'icë unicama, racuëaxma ca 'ican. Mitsun 'apu ca burron caxunu tsotax aia.

16 Usai 'ia isquinbi ca aín 'unánmicë unicaman, a ñuiquin cuënëo bana quiásabi oi ca 'ia quixun 'unánma 'icën. Baísquitancëxa Jesús naínu cuantëcëan cuni ca a ñuiquian, usai ca 'iti 'icë quixun cuënëosabi oi ca 'iaxa quixun 'unáncancëxa.

17 Usa 'ain ca an Jesusan Lázaro bamacë matá me naëcënu mëníoëxancëbi cuënquin baísquimia isëxancë unicaman Jerusalénuxun a bana ñuiacëxa.

18 Ñuia cuabiani ca anu 'icë unicama —usoquin ca Jesusan uni itsin 'acëma ñu 'axa —quixun sinani

a isti sinánbiani Jesús mērananquini riquiancēxa.
¹⁹ Usaía 'icancēbē ca fariseo unicamax canancēxa:
 —Camina iscanin, camabi unix ca ami sinani a
 isi cuanxa. Usaía 'ia isquin camina 'unáncanti 'ain,
 nun Jesús 'acatsi quiax 'ēsēnanquinbi cananuna
 añubi oiman.

Griego banan banacē unían Jesús istisa tan

²⁰ Judíos unicamax Pascua anun carnero 'ati
 nētēn Jerusalénu cuanmainun ca griego banan ba-
 nacē unicama raírínēxribi atubē Nucēn Papa Dios
 rabi cuancēxa. ²¹ Cuanxun ca Galilea menu 'icē
 ěma itsi, Betsaida, anu 'icē uni, Felipe, a mēraquin
 cacēxa:

—Jesús cananuna istisa tanin.

²² Quixuan cacēx cuanxun ca Felipenēn Andrés
 pain cabiani a rabētaxbi cuanxun —griego banan
 banacē unin ca mi istisa tania —quixun Jesús
 cacēxa. ²³ Cacēxun ca Jesusan Felipecēñun Andrés
 cacēxa:

—Uni 'inux Nucēn Papa Diosnuax uá 'aish cana
 'ěx bamatancēx baísquiti 'ain. A nētē ca bērí 'urama
 'icēn. ²⁴ Asérabi cana 'ěn mitsu cain, me 'ucē
 mēu 'apácēma 'aish ca ñu bēru aín nami ax usabi
 'imainun aín napu axribi nētētima usabi 'ia. Me
 'ucē mēu 'apácēxun cuni ca aín nami nētécēbēbi
 aín napu ax cotancēxun upí oquin tuaia. ²⁵ Axa
 ěnē nētēnu upiti tsótishi sináncē uni ax ca ainanma
 'aish Nucēn Papa Diosbē 'itima 'icēn. Usa 'aínbi
 ca axa ěnē nētēnu ax cuēēncēsa oishi upiti tsótishi
 sináncēma uni, ax ainan 'aish nētētimoí xēnibua
 'aínbi Nucēn Papa Diosbē 'ia. ²⁶ Axa 'ěnan 'iisa tancē
 unin ca 'ěx cuēēncēsabi oquin 'ati 'icēn. Usoquin
 'ai ca uinu carana 'ěx 'ain, anuribi ax 'iti 'icēn. An

'ëx cuëëncësabi oquin 'acë unicama a ca 'ën Papan nuibaquin 'aquinia.

Jesusan aín bamati ñuia

²⁷ Cana 'itsaira masá nuitutin. ¿Uisaquin carana 'ën Papa cati 'ain? ¿Carana, Papan, bërí uisa cara ocaniabi ca 'ë iëmit quixun cati 'ain? Usama ca. Uisa cara oti 'icë usa oquin 'acánun cana uacën.

²⁸ Papan, unicaman mix cuëëncësa oquin mi rabinun ca uisashi cara, 'ë ocancëxbi asábi 'iti 'icën.

Cacëxun ca naínuax banaquin aín Papan cacëxa:

—Atúan 'ë rabinun cana mëníocën, mënío 'ixun cana 'ëa rabinun sinánmitëcënti 'ain.

²⁹ Uşai naínuax banaia cuax ca anu 'icë unicama raírinëx —caná ca banaxa —quiacëxa. Quimainun ca raírinëxribi —ángel ca Jesúbë banaxa —quiax quiacëxa. ³⁰ Quia ca Jesusan atu cacëxa:

—Ënë banax ca 'ën cuanun 'ën Papa quicëma 'icën. Mitsúnmi cuanun ca quiaxa. ³¹ Bërí ca ënë nëtënu 'icë unicama, cara 'ëmi sinania, cara 'ëmi sinanima quixun Nucën Papa Diosan isti 'icën. Isanan ca an 'ëmi sináncëma unicaman 'apu, ñunshin 'atimanën 'apuribi ax cushi 'icëbi 'ën unicama 'ibuatimoquin ñusmoti 'icën. ³² 'Ëx unin i curúsocënu matáscë 'itancëxun cana camabi menu 'icë uni 'ëmia sinánun 'imiti 'ain.

³³ 'Ësoquin ca uisai 'iax cara bamati 'icë quixun cacëxa.

³⁴ Uşaquian cacëxun ca unicaman Jesús cacëxa:

—An Nucën Papa Diosan bana cuënëo uni ñuixuncë unían a bana isquin unicama ñuixunia cananuna cuan, ax ca ësai quia, Cristo ax ca nëtétimoi xëñibua 'aínbi 'iti 'icën. ¿Usa 'aínbi caramina min, axa Nucën Papa Diosnuax uni 'inux uá,

ax ca i curúsocënu matáscë 'iti 'icë quixun nu cain?
¿Ui cara Nucën Papa Diosnuaxa uni 'inux uá ax 'ic?

³⁵ Cacëxunbi ca Jesusan, 'ëmi camina sinánti 'ai quixun caquin ësaquin catëcëancëxa:

—'Itsama nëtëinshi ca an mitsu upí oquin sinánmiti, ax mitsubë 'iti 'icën. Usa 'ain camina ax cuancëma pan 'ain, an mitsu 'unánmicësabi oi 'iti 'ain, ax cuancëbëmi usabi 'inun. A an 'unánmicëma uni, an ca uisai cara 'iti 'icë quixun 'unanima. ³⁶ Usa 'ain camina an mitsu upí oquin 'unánmiti, axa mitsubë 'aínshi, an 'acésaribi oquinmi mitsúnribi sinánun, aín bana ca aséribi 'icë quixun sinani ami catamëti 'ain.

Usaquin catancëx ca Jesús atun isnunma cuani nëtéacëxa.

Judíos unicama Jesúsmi sinántisama tan

³⁷ 'Itsa oquin Jesusan uni itsin 'acëma ñu 'aia isquinbi ca judíos unicaman ax ca aséribi Cristo 'icë quixun sinánma 'icën. ³⁸ Nucën Papa Diosan sinánmicëxun aín bana Isaíasnën cuënëosabi oi ca 'iacëxa. A banax ca ësai quia:

Nucën 'Ibu, ¿Uinu 'icë unin cara, min bana nun ñuixuncëxun cuaquin, aséribi ca quixun sinanx? ¿Uinu 'icë unin cara minmi ñu 'aia isquin mix camina aséribi cushi 'ai quixun sinanx?

³⁹ Uisa 'aish cara ami sinántisama tania quixuan unin 'unánun ca Nucën Papa Diosan bëtsi banaribi Isaías cuënëomiacëxa. Ax ca ësai quia:

⁴⁰ Nucën Papa Diosan ca acama atun nuitu mëu 'unántisama tanan atun pabitan cuaquinbi uisai quicë cara quixun 'unántisama tanun 'imiaxa. 'Imianan ca atun bërúun isquinbi,

'ëx cana cushiira 'ai quixun sinántisama
tanía 'ën iëmisama 'inun 'imiixa.

⁴¹ Ësaquin ca Isaíasnën cuënëocëxa, an Nucën Papa Diosan 'imicëxun Jesusan usoquin ñu 'ati isanan bana ñuixunti iscë cupí.

⁴² Usa 'aínbi ca 'itsaira judíos uni 'imainun aín 'apu raírinënríbi Jesús, ax ca Cristo, axa utia atun caíncë, a 'icë quixun sináncëxa. Atun nu-itu mëu usaquin sinaníbi ca chiquiracëti banama 'icën, fariseo unicamami racuëti —atun sapi ca anua judíos unicama timëti xubunu nu atsínmitëcëntima 'icë —quixun sinani. ⁴³ Nucën Papa Dios cuëënun 'icësamairai ca a unicama fariseo unicamami racuëti atux cuëëncësa oíshi 'iacëxa.

Jesusan bana cuaisama tancë cupí uni 'uchoçë 'iti

⁴⁴ Usa 'ain ca Jesusan munuma banaquin atu cacëxa:

—Axa 'ëmi catamëcë uni ax ca 'ëmishi catamëtíma, Nucën Papa Dios, an 'ë xuá, amiríbi catamëtía. ⁴⁵ An 'ë iscë uni an ca Nucën Papa Dios, an 'ë xuá, aribi isia. ⁴⁶ An aín sinan upíira 'ixun uni upí 'imíti 'ëx cana unicama ñu 'atíma 'acë 'aíshbi sinanati 'ëmi catamëti upí 'inun 'imínux uacën.

⁴⁷ Uinu 'icë unin cara 'ën bana cuaquinbi 'ëx quicësabi oquin 'aima, a uni cana 'ën 'uchoiman. 'Ëx cana ënë nëtënu 'icë uni 'uchoi uáma 'ain. Atúxa Nucën Papa Diosnan 'ínux iënnun cana uacën. ⁴⁸ An 'ë timaquin 'ën bana cuaisama tancë uni ax ca 'ën bana quicësa oquin 'acëma cupí, ënë mecama cëñúti nëtën 'uchoçë 'iti 'icën. ⁴⁹ 'Ëx cana 'ënbi sinánx banaiman. 'Ën Papa, an 'ë xuá, an ca uisai

carana banati 'ain, uisoquin carana uni 'unánmiti 'ai quixun 'ë caxa. ⁵⁰ 'Ën cana 'unanin, an 'ë cacë bana ax ca anúan uni ainan 'aish Nucën Papa Diosbë nētétimoi 'iti a 'icën. Usaquin 'unánxun cana 'ën Papan 'ë cacësabi oquin bana ñuin.

II. BAMATANCĒXA JESUCRISTO BAISQUIA (13-21)

13

Jesusan aín 'unánmicë unicama tachuca

¹ Pascua anun carnero 'ati nētëa 'icëma pan 'ain ca Jesusan 'unáncëxa, anúan ënë menuax aín Papanu cuanti nētë ca 'uramatia quixun. Jesusan ca ënë menuxuan aín bana cuacë unicama camabi nētën upí oquin nuibacëxa. Usa 'ain ca Jesús ax an atu nuibacë cupí bamaia aín unicaman —asérabi nu an nuibati ca usai bamaia —quixun 'unánti nētë 'uramacëxa.

² 'Uramacëbëtan ca ñunshin 'atimanën 'apun Judas Iscariote, Simonan bëchicë, a Jesús uni 'inánti sinánmiacëxa. Usoquian sinánmicë 'ain ca a ñantan Jesusan aín 'unánmicë unicamabëtan piacëxa. ³ Piquin ca —'ën Papan camabi ñu 'ibuamianan ënë nētënu xuá 'aish cana anuribi cuantëcënti 'ai —quixun sináncëxa. ⁴ Usaquin sinani ca pitancëx niruacëxa. Niruxun aín cunpan pëxun nantancëx ca anun ratërëmëti chupan tsitëcërëquiacëxa. ⁵ Usai 'itancëxun ca 'unpax manë xapanu 'aruxun aín 'unánmicë uni achúshi achúshi tachucatancëxun anun ratërëmëti chupan tatërëancëxa.

⁶ Tatërëntancëxa aribishi tachucati aia ca Simón Pedronën Jesús cacëxa:

—¿Min caramina 'ë tachucati 'ain?

⁷ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Uisa cupí carana 'ën ësoquin mitsu 'ai quixun camina bërí 'unaniman. Nëtë itsin cuni camina 'unánti 'ain.

⁸ Cacëxun ca Pedronën cacëxa:

—'Ëx mi meuira 'icë camina uisa nëtënbi min 'ë tachucatima 'ain.

Ësoquian cacëxun ca Jesusan catëcëancëxa:

—'Ën mi chucacëma 'aish camina 'ënan 'itima 'ai —quixun.

⁹ Cacëxun ca Simón Pedronën:

—Usa 'ain ca 'ën taëishi 'axunma 'ën mëcën rabë 'imainun 'ën maxcáribi chucat —quixun cacëxa.

¹⁰ Cacëxunbi ca Jesusan amiribishi cacëxa:

—Nashicëxa aín namicama upí 'ain ca unin nashitëcënquinma aín taëishi anun nicëxa chuaia chucati 'icën. Usaribiti camina micamax nashicësa 'aish, nuitu upíñu 'ain, 'aíshbi camina micama achúshinëxëshi min nuitu upíma 'ain.

¹¹ Uin cara a uni 'inánti 'icë quixun 'unánquin ca —micama achúshinëxëshi camina min nuitu upíma 'ai —quixun cacëxa.

¹² Ësoquin caquin atu tachucatancëxun aín cutun bixun pañuax mesa rapasu tsóbutëcëntancëxun ca amiribishi catëcëancëxa:

—¿Uisa cupí carana 'ën ësoquin mitsu 'a quixun caramina 'unanin? ¹³ Mitsun camina 'ëx isana mitsun 'Ibu 'ianan an mitsu 'unánmicë 'a 'ai quixun 'ë cain. Asérabí cana 'ëx usa 'ain. ¹⁴ 'Ëx mitsun 'Ibu 'ianan an mitsu 'unánmicë 'ixunbi cana mitsu tachucan. Usaribiti camina micamax bëtsibë

bëtsibë tachucananti 'ain. ¹⁵ Ënëx ca a tanquinmi usaribi oquin 'acanun 'ën mitsu 'acë 'icën. ¹⁶ Aséribi cana 'ën mitsu cain, “an uni ñu mëëxuncë uni an ca an a ñu mëëmicë uni inuíma”. Usaribiti ca a xucë uni, ax an xucë abë sënénma 'icën. ¹⁷ Ënë banacama 'unánquin a bana quicësabi oquin 'ai camina chuámarua tani cuëëncanti 'ain. ¹⁸ Mitsux camina cuëënti 'ai quibi cana camabi mitsu ñui quiman. Ama. 'Ën caíscë unicama, mitsux caramina uisa uni 'ai quixun cana 'unanin. 'Ën 'unáncësabi oi ca Nucën Papa Diosan bana cuëñeo, ësai quicësabi oi, 'iti 'icën: “An 'ëbëtan pán picë uni ax ca 'ëmi 'iaxa”. ¹⁹ A unían aín sináncë ñu 'acëma pan 'ain cana mitsu can. Usaquin mitsu catancëx, 'ëx usai 'icëbëtan, camina aséribi carana 'ëx ui 'ai quixun 'unánuxun 'acanin. ²⁰ Aséribi cana mitsu cain, uin cara 'ën bana ñuixunun 'ën xucë uni aín bana cuatia an ca 'ën banaribi cuatia. Usaribi oquin ca ui unin cara 'ën bana cuatia an Nucën Papa Dios, an 'ë xuá, aín banaribi cuatia.

*Judasnën a uni 'inántia Jesús ñuía bana
(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)*

²¹ Usoquin catancëx masá nuituquin ca Jesusan upí oquin atun cuaisabi oquin atu cacëxa:

—Aséribi cana 'ën mitsu cain, mitsu achúshinën ca an 'atimonun uni 'ë 'inánti 'icën.

²² Cacëxhi ca aín 'unánmicë unicama ui ñui cara quia quixun 'unanima sináncasmai isanancëxa.

²³ Usa 'ain ca aín 'unánmicë uni achúshi, aira Jesusan nuibacë, ax Jesús rapasu 'iacëxa. ²⁴ Usa 'icë ca Simon Pedronën, ui ñui cara quia ñucánun quixun sanánquin mëtúnquin cacëxa. ²⁵ Cacëxun ca axa a rapasu 'icë an Jesús cacëxa:

—¿Nucën 'Ibu, ui uni cara ax 'ic?

²⁶ Cacëxun ca Jesusan pán chamara bixun cacëxa:

—A 'ën pán chamara ënë chabóxun 'ináncë uni, ax ca a 'icën.

Caxun ca pán chamaratsu chabóxun Simonan bëchicë, Judas Iscariote, a 'ináncëxa. ²⁷ 'Ináncëxuan bitsiashi ca ñunshin 'atimanën 'apu, Satanásnën Judas bënëñquinshi sinánmiacëxa. Usaquian sinánmia ca Jesusan Judas cacëxa:

—Añu caramina 'acasi ca bënëñquinshi 'at.

²⁸ Usaquin caia ca mesa rapasu 'icë unicaman uisoti cara Jesusan usaquin Judas caia quixun sináncasmaquin cuama 'icën. ²⁹ Judas ax ca anu curíqui puruti ñusuti a niquincë uni 'iacëxa. Usa 'ain ca rairinën, Jesusan sapi isa Pascua nëtën piti ñu marutanun canan, ñuñuma uni ñu 'inántanun caxa quixun sináncëxa. ³⁰ Usa 'ain ca pán chamaratsu bixun pitancëx sënëñquiani Judas imë cuancëxa.

Axa quicësabi oi 'iti bana ió

³¹ Chiquíquiana Judas cuancëbëtan ca Jesusan ain 'unánmicë uni raíri cacëxa:

—Bërí, bamatancëx, 'ëx baísquicëbëtan ca unin 'unánti 'icën, 'ëx cana aséjabi Nucën Papa Diosan xuá a 'ai quixun. 'Unánan ca uisaira cushi cara Nucën Papa Dios 'icë quixun 'unánti 'icëen piti ñu marutanun canan, ñn. ³² Uisaira cushiñu cara ax 'icë quixun 'unánquian unin a rabinun ca Nucën Papa Diosan uni 'inux anuax uá 'icë, 'ë baísquimiti 'icën. Usocëbëtan ca 'ëx cana aséjabi ain Bëchicë 'ai quixun 'unánquin unin 'ëribi rabiti 'icën. Bëríbi

ca usai 'iti 'icën. ³³ Xënibutíma cana bënētishi mitsubē 'iti 'ain. Mitsubē 'itancēx cuancē camina 'ē barinuxun 'ain. Usa 'ain cana 'ën judíos unicama cacēsabi oquin bērí mitsuribi cain, anu 'ēx cuancē anu camina mitsux cuantima 'ain. ³⁴ Mitsun 'unáncēma bana ió ënēribi cana axa quicēsabi oími 'inun mitsu cain, mitsúxbi camina bētsibē bētsibē nuibananti 'ain. 'Ën mitsu nuibacēsaribi oi camina micamax bētsibē bētsibē upiti nuibananti 'ain. ³⁵ Micamaxmi bētsibē nuibanania isquin ca camabi unin, ënē unicamax ca asérabi Jesusan 'unánmicē 'icē quixun 'unánti 'icën.

*Pedronën a ñuiquin uni paránti Jesusan ñuia
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)*

³⁶ Usaquian cacēxun ca Simón Pedronën Jesús cacēxa:

—¿Uinu caramina cuanin?

Cacēxun ca Jesusan cacēxa:

—Anu 'ēx cuanti, anu camina bērí 'ēbē cuantima 'ain. Anúnmi cuanti nētē sēnēncēbē camina cuanti 'ain.

³⁷ Cacēxun ca Pedronën cacēxa:

—¿Uisa cupí carana bēríbi mibē cuantima 'ain? Unían 'ē 'anúnbi cana mibē cuanti 'ain.

³⁸ Cacēxun ca Jesusan cacēxa:

—¿Asérabi caramina unin mi 'acascēxbi 'ēbē cuanti 'ain? Asérabi cana 'ën mi cain, 'atapa banatisama pan 'ain camina —'ën cana a uni 'unanima —quixun 'ē ñuiquin rabē 'imainun achúshi oquin uní cati 'ain.

14

*Nucën Papa Diosnan 'inux ca uni Jesúsmi
catamēti 'icē quicē bana*

¹ Usaquin catancëxun ca ësaquinribi Jesusan aín 'unánmicë unicama cacëxa:

—Masá nuituaxma ca 'ican. Nucën Papa Diosmi camina catamëti 'ain. Nucën Papa Diosmi catamëti ca 'ëmiribi catamët. ² 'Ën Papan 'icënu ca anu 'iti 'itsa 'icën. Anu 'iti 'aíma 'ain cana, anu 'iti ca 'aíma 'icë quixun mitsu catsían. Usa 'ain cana anumi 'icánti a mitsu mëníoxuni cuanin. ³ Mëníoxunbëtsini cana anumi 'ëbë 'inun mitsu bitsi utëcënuhun 'ain, 'ëx anu 'icë anumi mitsux 'ëbë 'inun. ⁴ 'Ëx anu cuanti a 'unánan camina ëx anun cuanti bai aribi mitsun 'unanin.

⁵ Cacëxun ca Tomásnën cacëxa:

—Uinu caramina cuanin, a cananuna 'unan-iman. ¿Usa 'ixun caranuna uisaxun mix anun cuanti bai 'unánti 'ain?

⁶ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—'Ëx cana anun cuanti bai, a 'ain. 'Ianan cana an Nucën Papa Diosan sináncë ñucama 'unánquin ax cuëncësabi oquin 'acë, a 'ain. 'Ianan cana an uni anun tsóti nëtë 'ináncë, a 'ain. Uix cara Nucën Papa Diosnu cuainsa tania ax ca 'ëmi pain catamëti 'icën. ⁷ Mitsun 'ë upí oquin 'unáncë 'ixun camina 'ën Paparibi upí oquin 'unántsián. Usa 'ain camina bërí a 'unanin, a camina isan.

⁸ Quia ca Felipenën cacëxa:

—Nucën Papa Dios ca nu ismit. Bëtsi ñuuma, ashi cananuna mi ñucatin.

⁹ Cacëxunbi ca Jesusan cacëxa:

—¿Camabi nëtën mitsubë 'iabi caramina uisa uni carana 'ai quixun 'ë 'unaniman? An 'ë iscë uni, an ca Nucën Papa Diosribi isia. ¿Usa 'aínbi caramina uisa cupí, nu ca Nucën Papa Dios ismit quin?

¹⁰ ¿'Ëx cana Nucën Papa Diosbë 'ain, Nucën Papa

Dios ax ca 'ëbë 'icë quixun caramina sinaniman? 'Ën mi cacë bana ënëx ca 'ënbi sinani quicë banama 'icën. Ax 'ëbë 'ixun ca Nucën Papa Diosan ax cuëëncë ñu 'anun 'ë 'amia. ¹¹ 'Ëx cana Nucën Papa Diosbë 'ai quianan Nucën Papa Dios ax ca 'ëbë 'icë quia camina a banax ca aséabi 'icë quixun sinánti 'ain. 'Ëx quicë bana ax ca aséabi 'icë quixun sinánquinmabi camina 'ën ñu 'aiami iscë, acama cupí, 'ëx cana aséabi Nucën Papa Diosnuax uá 'ai quixun 'unánti 'ain.

¹² Aséabi cana 'ën mitsu cain, 'ëx Nucën Papa Diosnu cuancë cupí ca axa 'ëmi catamëcë uni, an 'ën 'acë ñuribi 'ati 'icën, 'anan ca 'ën 'acësamaira oquin ñu 'ati 'icën. ¹³ Añu caramina 'ën anën ñucácësa oquin 'ëx cuëëncësabi oquin ñucati, a cana mitsu 'axúnti 'ain, Nucën Papa Dios ca cushiira 'icë quixuan 'ën 'aia isquin unin 'unánun. ¹⁴ Añu caramina 'ë sinánquin 'ëx cuëëncësabi oquin ñucati, a cana mitsu 'axúnti 'ain.

Jesusan aín Bëru Ñunshin Upí aín unicamanu xuti

¹⁵ Aséabi 'ëmi sináncë 'ixun camina 'ën mitsu cacësabi oquin ñu 'ati 'ain. ¹⁶ Usaquinmi 'acëbëtan cana an mitsu 'aquinti a mitsubëa 'inun xunun Nucën Papa Dios ñucáti 'ain, axa xënbua 'aínbi mitsubë 'inun. ¹⁷ Ax ca Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upí 'icën, an Nucën Papa Diosan sináncë ñucama 'unáncë, a. A ca an Nucën Papa Diosan bana sináncëma unin ui cara ax 'icë quixun 'unántima 'icën, ca a istima 'icën. Usa 'aish ca atux Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upíñu 'itima 'icën. Usa 'aínbi camina mitsun a 'unánti 'ain, axa mitsunu 'ianan xënbua 'aínbi mitsubë 'icë

cupí. ¹⁸ 'Ēn cana mitsu 'ibuñumoima, cana mitsunu utēcēnin. ¹⁹ 'Itsama nētē 'icēbētan ca an Nucēn Papa Diosan bana cuacēma unin 'ē istēcēntima 'icēn. Usa 'aínbi camina mitsun 'ē istēcēnuxun 'ain. 'Ēx pain Nucēn Papa Diosbē 'icē cupí camina usaribiti mitsúxribi abē 'inuxun 'ain. ²⁰ A nētēn camina 'unánuxun 'acanin, 'ēx cana 'ēn Papabē 'ain, usaribiti camina mitsux 'ēbē 'ain, 'ēxribi mitsubē 'imainun. ²¹ An 'ēn bana 'unánquin ax quicēsabi oquin 'acē uni ax ca axa 'ēmi asérabi sináncē uni a 'icēn. Axa 'ēmi sináncē uni a ca 'ēn Papánribi nuibatia. Usaribi oquin cana 'ēnribi a uni nuibaquin uisaira carana 'ēx 'ai quixun 'unánminuxun 'ain.

²² Cacēxun ca Judas Iscariote ama, bētsi Judasnēn Jesús cacēxa:

—¿Uisa cupí caramina nu uisaira caramina mix 'ai quixun ismiquinbi an Nucēn Papa Diosan bana cuacēma unicamaribi ismitima 'ain?

²³ Cacēxun ca Jesusan cacēxa:

—Uix cara 'ēmi sinania, ax ca 'ēx quicēsabi oi 'iti 'icēn. Usai 'ia ca 'ēn Papan nuibati 'icēn. An nuibacēbē cana 'ēn Papabē 'ēxribi a unibē 'iti 'ain.

²⁴ Axa 'ēmi sináncēma uni ax ca 'ēx quicēsabi oi 'ima. 'Ēn mitsu cacē bana, ēnēx ca 'ēnbi sinanx quicēma 'icēn. Ax ca Nucēn Papa Dios, an 'ē ēnu 'inun xuá, an 'ē sinánmicē 'icēn. ²⁵ Mitsubē ēnē nētēnu 'ixúinshi cana ēnē banacama mitsu ñuixunin, ²⁶ Usa 'aínbi ca Nucēn Papa Diosan 'ē cupíshi aín Bēru Ñunshin Upí, an uni 'aquinti, xuti 'icēn. Xucēxun ca an camabi ñu 'unánmianan 'ēn ñuixuncē banacama manutimoquin mitsu sinánmiti 'icēn.

²⁷ 'Ēx cuançēbēbi camina chuámashirua bucu-canti 'ain. 'Ēn 'imicēx camina ēnē menu 'icē

ñu şinani cuëencësamaira oi 'ënan 'aish cuëëni chuámarua 'iti 'ain. Usa 'ain ca masá nuitu-axma 'ianan racuëaxma 'ican. ²⁸ 'Ën mitsu, cana cuanin, cuantancëxbi cana mitsubë 'inux utëcëni cuani quixun cacëxun camina camaxunbi cuacan. Aséribi 'ëmi sináncë 'aish camina mitsux, 'ësamaira 'ën Papa anu cana cuani quixun 'ën cacëx cuëëntsian. ²⁹ 'Ënë ñucama 'iisama pain 'ain cana mitsu ñuixuan, mitsúnmi ënë ñucama 'ia isquin, aséribi cana 'ëx Nucën Papa Diosan xuá 'ai quixun 'unánun.

³⁰ 'Ënë banacamaishi cana mitsu cain. An ënë menu 'icë unicama ax cuëencësa oquian 'anun 'amicë 'apu ca aia. Usa 'ain cana bana itsiribi ñuiquin mitsu caiman. Uxunbi ca an 'ë uisoima. ³¹ Usa 'aínbi cana camabi unían 'ëx cana 'ën Papami sinani quixun 'unánun, an 'ë cacësabi oquin 'ain. 'Ënëishi cana mitsu cain. Cuanti ca nirut —quixun ca Jesusan aín 'unánmicë unicama cacëxa.

15

Aín icëñun uvasnën pëñan Jesusan bana ñuixuan

¹ Usaquin catancëxun ca ësaquinribi Jesusan aín 'unánmicë unicama cacëxa:

—Ësa ca. 'Ëx cana uvas 'apácë aín i rarasaribi 'ain. 'Imainun ca 'ën Papax an ñu 'apácë bërúancë unisa 'icën. ² Usa 'ixun ca an uinu 'icë 'ën pëñanëx cara bimiñuma 'icë a tëaxun nia. Nianan ca uinu 'icë 'ën pëñanëx cara bimiñu 'icë a upíra oquian tuanun ramëníoia. ³ Micaman 'ën mitsu ñuixuncë bana cuacë cupí camina mitsun nuitu mëníocë 'aish upí 'ain. ⁴ 'Ëx mitsubë 'imainun ca mitsúxribi 'ëbëbi 'it. 'Ësa ca: Uva pëñan pëónxquicë 'aish aín

i rarami upiti tacáshquicëma 'ixun ca upí oquin tuaima. Upiti aín rarami tacáshquicë 'ixun cuni ca upí oquin tuaia. Usaribiti camina mitsux asérabi 'ëbë 'ima uvas tuáñumasaribi 'iti 'ain.

⁵ 'Ëx cana uvas aín i rarasaribi 'ain. Aín pëñansaribi camina mitsux 'ain. Usa 'aish camina 'ëmi catamëanan 'ëmi upiti sinánan 'ëx mibë 'ain, min sinan 'ën sinánsaribi 'aish 'ëx cuëencësabi oquin 'anan 'ën bana quicësabi oi 'iti 'ain. 'Ëx mitsubëma 'ain camina 'ëx cuëencësa oi 'itima 'ain.

⁶ Uva pëñan bimiñuma ax ca unin téaxun nicëx xania. Xania bucúnrutancëxun tsi rëquirucëmi nicëx ca xaratia. Usaribiti ca axa 'ëmi catamëti 'ëmi sináncëma unicamax 'iti 'icën.

⁷ Mitsux 'ëmi catamëanan 'ën bana manuima 'ëx quicësabi oi 'icë 'ixunmi ñucácëxun ca Nucën Papa Diosan mitsúnmi cacësabi oquin mitsu 'aquinti 'icën. ⁸ Mitsun 'ën sinánsaribi 'ixun upí ñu 'aia isquin ca unin 'unánti 'icën, mitsux camina asérabi 'ën uni 'ai quixun. Usa 'ixun ca mitsu cupí unin Nucën Papa Dios rabiti 'icën.

⁹ 'Ën Papan 'ë nuibacësaribi oquin cana mitsu 'itsaira nuibatin. 'Ën mi nuibamainun camina 'ë manuima 'ëmi sinánti 'icanin. ¹⁰ Ax quicësabi oi 'ia ca 'ën Papa Diosan ënquinma 'ë nuibatia. Usaribitimi 'ëx quicësabi oi 'ia cana 'ënribi ënquinma mitsu nuibatin.

¹¹ 'Ëx 'icësaribitimi mitsúxribi chuámarua tani cuëëni bucucanun cana ënë banacama ñuixunquin mitsu cain. ¹² 'Ënëx ca asérabi ax quicësámi 'icanti bana a 'icën: 'Ën mitsu nuibacësaribiti camina bëtsibë bëtsibë nuibananti 'ain. ¹³ Abëa nuibanancë uni axa bamati 'ainbi ca a uni bamati rabanan a nuibacë uni ax bamati 'icën. Usa unin

ca uni itsin 'acēsamaira oquin uni nuibatia. ¹⁴ 'Ēn cacēsabi oi 'i camina mitsux 'ēbē nuibanancē uni 'ain. ¹⁵ Usa 'ain cana 'ēn ñu mēēmīcē uni camina 'ai quixun mitsu caiman. An ñu mēēxuncē unin ca uisoquin ñu 'ati cara an ñu mēēmīcē unin sinania quixun 'unanima. 'Ēbē nuibanancē unicama camina 'ai quixun cana mitsu cain. Usa 'icē cana 'ēn Papan 'ē cacē ñucama mitsu 'unánmian. ¹⁶ 'Ēx mitsun 'ibu 'inúnmi 'ē caiscancēxunmabi cana 'ēnan 'inun mitsu 'ēnbi caisan. Usotancēxun cana mitsúnmi 'ēn sinánsaribi 'ixun upí ñuishi 'anun mitsu can, xēnibua 'aínbia Nucēn Papa Dios cuēēnun. Usaquin 'aia ca 'ēx cuēēncēsabi oquinmi ñucácēxun mitsu 'axúnti 'icēn. ¹⁷ Usa 'ain cana mitsu catēcēnin, camina bētsibē bētsibē nuibananti 'ain.

Jesúscēñun aín unicamamia ēnē nētēnu 'icē uni nisha

¹⁸ Ēsaquinribi ca Jesusan aín 'unánmicē unicama cacēxa:

—Nucēn Papan Diosan bana cuacēma unicamaxa mitsumi nishcēxun camina sinánti 'ain, 'ēmi pain ca nishcancēxa quixun. ¹⁹ Mitsun atun sinánsaribi 'icē ca an Nucēn Papan Diosmi sinánquinma ēnē nētēnu 'icē ñuishi sináncē unicaman mitsu nuibatianxa. 'Aínbi camina mitsux 'ēn caiscē 'aish, atun sinánsama 'ain. Usa 'ain ca atun nuibatima mitsumi nishia. ²⁰ 'Ēn ēsaquin mitsu cacē a camina sináncanti 'ain, “an uni ñu mēēxuncē uni an ca an a ñu mēēmīcē uni inuíma”. 'Ēmi pain nishquin ca unin 'ē bētsi bētsi oia. Usaribi oquin ca 'ēnan cupí mitsu unin bētsi bētsi oti 'icēn. Usa 'aínbi ca uni raírínēn 'ēn bana cuati 'icēn. Usaribi oquin ca 'ēnan cupí uni raírínēn mitsun bana cuati 'icēn. ²¹ Nucēn

Papa Dios an 'ë xuá a 'unáncëma 'ixun ca 'ënan cupí raíri unin mitsu bëtsi bëtsi onuxun 'aia.

²² 'Ën atu bana ñuixuni uáma 'ain ca atux usabi 'itsíanxa. 'Aínbi cana 'ëx uá 'ixun atu bana ñuixuan. Usa 'ain ca 'ën bana 'unaníbi 'ëmi catamëisama tancë cupí aín 'ucha tërëncëma 'aish atun 'uchabi 'icën. ²³ Axa 'ëmi nishcë uni, ax ca 'ën Papamiribi nishia. ²⁴ Atúan isnun 'ën uni itsin 'acëma ñu 'acëma 'ain ca atux usabi 'itsíanxa. Usa 'aínbi ca 'ën 'acë ñucama isaxa. A cupí ca 'ëmi nishanan 'ën Papamiribi nishaxa. ²⁵ Nucën Papa Diosan bana cuëñëo ax ca 'ë ñui ësai quia: “'Ën 'atima ñu 'acë 'aímabi ca 'ëmi nishcanxa”. A bana quicësabi oi ca 'ia.

²⁶ Unicamax 'ëmi nishcë 'aínbi ca aín Bëru Ñunshin Upí, an Nucën Papa Diosan sináncë ñucama 'unánan uni 'aquincë, an uisa carana 'ëx 'ai quixun mitsu 'unánmiti 'icën. Ax ca an Nucën Papa Diosan sináncë ñucama 'unáncë, a 'icën. A cana Nucën Papa Dios cuëñcësabi oquin mitsubëa 'inun xuti 'ain. ²⁷ Mitsúnribi camabi nëtën 'ëbë 'ixun 'ën bana ñuixunia cuanan 'ën ñu 'aia iscë 'ixun camina 'ë ñuiquin uisa carana 'ëx 'ai quixun unicama 'unánmiti 'ain.

16

¹ Nucën Papa Diosmi manuaxmami 'icánun cana ëñë bana mitsu ñuixunin. ² Mitsúxmi 'ënan cupí ca anua judíos unicama timéti xubunu atsíntëcëanxmami 'inun mitsu chiquíncanuxun 'aia. Nucën Papa Dios cuëñcësabi oquin isa 'aia quixun sinánquin ca unin mitsu bëtsi bëtsi oquin 'ati 'icën. Usai 'ia camina isti 'ain. ³ Uisa nëtënbi Nucën Papa Dios 'imainun 'ëribi 'unáncëma 'ixun ca usoquin

mitsu 'ati 'icën. ⁴ Usoquian unin 'atimocëxunmi a sinánun cana usai ca 'iti 'icë quixun mitsu cain.

Aín Bëru Ñunshin Upitan Nucën Papa Diosan unicama 'unánmiti bana

Ësaquinribi ca Jesusan aín 'unánmicë unicama cacëxa:

—Camabi nëtën mitsubë 'ixun ñuixunxunmabi cana cuanuxun bërí, unían bëtsi bëtsi ocëxunmi a sináncanun, ënë banacama mitsu ñuixunin. ⁵ Bërí cana an 'ën xuá anu cuanin, abë 'i. Ësaquin 'ën cacëxunbi camina mitsu achúshinënbi uinuirá carana cuanin quixun 'ë ñucátiman. ⁶ Ë ñucátímabi camina 'ën cacëx masá nuitucanin. ⁷ Usai 'iabi cana asérabi mitsu cain, upitaxmi 'ë cupí 'icanun cana 'ëx cuanin. 'Ëx cuancëbëma ca an uni 'aquinti, Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upí, ax mitsubë 'i utima 'icën. Usa 'aínbi cana 'ëx cuanquin a xuti 'ain. ⁸ An ca Nucën Papa Diosan bana cuacëma unicama atux ca 'uchañu 'icë quixun 'unánmianan, usai ca 'ëmi catamëti, uni upí nuituñu 'iti 'icë quixun 'unánmianan, Nucën Papa Diosan ca 'ëmi sináncëma unicama atun 'ucha cupí castícani 'icë quixun 'unánmiti 'icën. ⁹ Ëmi catamëti sináncëma cupí ca atux 'uchañuira 'icën. ¹⁰ Ën Papanu cuancëmi mitsun 'ë istëcëncëbëtanma ca atun uisai cara 'ëmi catamëcë 'aish uni upí 'iti 'icë quixun 'unánti 'icën. ¹¹ An ënë nëtënu 'icë unicama 'ibuacë ñunshin 'atimanën 'apu ca castícanuxun 'uchoçë 'icën. Usa 'ain ca axa 'ëmi catamëcëma unicamanribi, usaribiti ca atux castícançë 'iti 'icë quixun 'unánti 'icën.

¹² Ën a mitsu ñuixunti bëtsi banacamaribi ënu 'aínbi camina 'ën bërí ñuixuncëxunbi uisai quicë

cara quixun cuacantima 'ain. ¹³ 'Aínbi ca Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upí, an Nucën Papa Diosan sináncë ñucama 'unáncë, an mitsubë 'ixun, 'ën mitsu ñuixuncë banacama ax cara uisaira quicë 'icë quixun mitsu 'unánmianan uisa ñucamax cara upí 'icë mitsu 'unánmiti 'icën. An ca anbi sináncësa oquinma, Nucën Papa Diosan cacëxuan cuacë ñucamaishi mitsu 'unánmiti 'icën. 'Unánmianan ca uisai cara 'ën unicama ënë nētēnuax 'ianan Nucën Papa Diosan nētēnuaxribi 'iti 'icë quixun mitsu 'unánmiti 'icën. ¹⁴ An ca 'ën sináncë ñucama 'unánquin usaribi oquin mitsu 'unánmiti 'icën. An mitsu 'unánmicë cupí camina 'ë rabiti 'ain. ¹⁵ 'Ën Papan ñu ax ca 'ënanribi 'icën. Aín sinánsaribi ca 'ën sinan 'icën, 'ën cushix ca aín cushisaribi 'icën. Usa 'ain cana mitsu can, aín Bëru Ñunshin Upí an ca 'ën sináncë ñucama 'unánquin usaribi oquin mitsu 'unánmiti 'icën.

Masá nuitutancëxbi ca aín unicama chuámarua taní cuënti 'icë quiáxa Jesús quia

¹⁶ Ënu mitsubë 'itancëxbi nētētia camina 'ë istima 'ain. 'Ixunbi camina 'itsama nētēinshi 'ë istécëncanti 'ain. Anu Nucën Papa Dios 'icë anu cana cuanin.

¹⁷ Ësoquian cacëx ca aín 'unánmicë unicama raírinëx canancëxa:

—¿Uisai quicë bana cara, “ënu mitsubë 'itancëx nētētia camina 'ë istima 'ain. 'Ixunbi camina 'itsama nētēinshi 'ë 'istécënti 'ai”, quianan, “anu Nucën Papa Dios 'icë anu cana cuanin” quicë ënëx 'ic? ¹⁸ Quianan ¿uisa cupi cara “itsama nētēinshi” quiax quin? Cananuna cuatima — quiax canancëxa.

19 A ñucácatsi quiáxa canania 'unánquin ca Jesusan atu cacëxa:

—Ënu mitsubë 'itancëx nëtëtia camina 'ë istima 'ain. 'Ixunbi camina 'itsama nëtëinshi 'ë istëcënti 'ai quixun 'ën mitsu cacë bana ñui caramina cananin? 20 Aséribi cana 'ën mitsu cain, 'ë cupí camina masá nuituti bëunan mëscúcanti 'ain. Mitsúxmi usai 'imainun ca an Nucën Papa Diosan bana cuacëma unicama cuëënti 'icën. Masá nuitutáncëxbi camina mitsux 'ë cupí chuámarua tani cuëënti 'ain. 21 Anúan bacënti nëtën ca xanu paë tani bënëtia. Usa 'aínbi ca nanipacëtancëxun aín tuáratsu isi —cana bacëan —quixun sinani cuëëni, chuámashi tanquin, bëráma paë tancë a manuia. 22 Usaribiti camina mitsux bërí masá nuitutin, 'aíshbi camina 'ë istëcëni cuëënquin chuámashirua tanti 'ain, uinu 'icë unínbi sinanamitisama oi.

23 A nëtën camina uisai quicë cara 'ën mitsu cacë bana ënëx 'icë quixun 'ë ñucánuxunma 'ain. Aséribi cana mitsu cain, 'ëx quicësabi oquinmi a ñucácëxun ca Nucën Papa Diosan mitsu 'axunti 'icën. 24 'Ënan 'ixunbi camina 'ëx quicësabi oquin aña ñubi Nucën Papa Dios ñucácancëma pain 'ain. Ca ñucát. Ñucácëxun ca cuëëinra cuëënun an mitsu 'axunti 'icën.

Axa aín unicamami nishcë unicamasama cushira ca Jesucristo 'icë quicë bana

25 Canan ca ësaquinribi Jesusan cacëxa:

—Bëtsi ñu ñuicësoquin cana 'ën 'unánmisa tancë banacama mitsu ñuixuan. Usa 'aínbi cana 'itsama nëtë 'icëbëtan bëtsi ñu 'acësoquin ñuiquinma upí oquin cuaquinmi 'unánun Nucën Papa Dios

ñuiquin mitsu ñuixunti 'ain. ²⁶ Usacëbëtan camina 'ënan cupí Nucën Papa Diosan mitsu 'aquinun ñucáti 'ain. 'Ëinshi mitsu a ñucáxunti caínquinma camina mitsúnbi abë banaquin a ñucáti 'ain. ²⁷ An ca asérabi mitsu nuibatia. Mitsúxmi 'ëmi sinánan 'ëx cana Nucën Papa Diosnuax uá 'ai quixun sináncë cupí ca an mitsu nuibatia. ²⁸ Nucën Panuax cana ënë nëtënu uacën. Uá 'aishbi cana ënë nëtënuax amiribishi Nucën Papabë 'i cuantëcënin.

²⁹ Cacëxun ca aín 'unánmicë unicaman cacëxa:

—Asábi ca, bërí camina bëtsi ñu ñuicësoquin ñuiquinma —usa ca —quixúnu upí oquin 'unánun nu bana ñuixunin. ³⁰ Bërí cananuna 'unanin, upí oquin camabi ñu 'unánquin camina bana ñuixuanan bëtsi ñuribi 'an. A cupí cananuna mi ñucátëcënquinma, asérabi ca usa 'icë quixun 'unánan mix camina asérabi Nucën Papa Diosnuax uá 'ai quixun 'unanin.

³¹ Ësoquian cacëxun ca Jesusan aín 'unánmicë unicama cacëxa:

—¿Usa 'ain caramina bërí pain 'ëx cana asérabi Nucën Papa Diosnuax uá 'ai quixun 'unanin?

³² 'Unanibi camina bëríbi camáxbi 'ë ëbiani tsuáquiquiani amami amamitan cuanti 'ain. Usai camina bëríbi 'ë ëbiani cuancanin. Mistúxmi 'ë ëbiani cuancëbëbi cana 'ëshi 'íma, Nucën Papa Dios ax ca 'ëbë 'icën. ³³ 'Ëmi catamëtími chuámashirua 'aish upitax 'icánun cana ënë banacama mitsu ñuixuan. Ënë nëtënuax camina mitsux 'ënan cupía mitsumi nishquin unin 'atimocë 'inuxun 'ain. Usai 'ibi camina bënëtima 'ëmi cushicanti 'ain. An ënë menu 'icë unicama 'ibuacë 'icëbi cana 'ën ñunshin 'atimanën 'apu ñusmon.

17

*Aín 'unánmicë unicama Jesusan Nucën Papa Dios
ñucáxuan*

¹ Usaquin aín 'unánmicë unicama caíshi manámi bësui abë banaquin ca Jesusan aín Papa cacëxa:

—Papan, unían 'ë 'ati nètë ca uaxa. Min camina 'ëx, min Bëchicë 'icë, bamacëbi 'ë baísqumiti 'ain, 'ë rabiqúan camabi unin mix camina asérabi cushiira 'ai quixun 'unánun. ² Min camina ui unicama caramina min Bëchicë 'ëmi sinánmi, acamaxa xëñibua 'ainbi minan 'aish mibë 'inun 'iminun 'ë can. ³ Uí unin cara mixëshimi asérabi Dios 'icë, mi 'unánan minmi ënë menu unun xuá, 'ë 'unáncë, a unicamaxëshi ca xëñibua 'ainbi minan 'aish mibë 'iti 'icën.

⁴ Mi ñuiquin unicama ñuixuanan cana minmi a 'anun quixun ënë menu 'ë xuá ñucamaribi 'aquin sënëon, minmi 'ë cacësabi oquin. ⁵ Usa 'ain camina ënë nètëa unicëma pain 'ain 'ëx 'iásabi oi misaribi 'itëcënun, minu cuania 'ë 'imitëcënti 'ain.

⁶ Minmi usama 'icëbi 'ëmi sinánmicë, acama cana uisa caramina mix 'ai quixun 'unánun bana ñuixuan. Min unio 'aísha minan 'icëbi camina 'ëmia sinánun 'imia. Usaquinmi 'imicëx ca 'ën min bana ñuixuncëxun cuati ax quicësabi oi 'iaxa. ⁷⁻⁸ Min 'ë cacësabi oquin cana ënë unicama bana ñuixuan. Ñuixuncëxun ca —asérabi ca —quixun atun sinánquin asérabi cana 'ëx minuax uá 'ai quixun 'unánan min camina 'ë xuacë quixun 'unania. Usa 'ixun ca atun 'unania, 'ën atu ñuixuncë banacama ax ca min 'ë sinánmicë 'icë quixun.

⁹ Atu sinani cana mibë banain. An min bana cuacëma unicama cana mi ñucáxuniman. Minmi minan 'inun 'ëmi sinánmicë unicama ënëishi cana

mi ñucáxunin. ¹⁰ Uicamax cara 'emi sinania aca-max ca mimiribi sinania. Usaribiti ca uicamax cara mimi sinania acamax ca 'emiribi sinania. 'En sinánsaribi ca atun sinan 'icën.

¹¹ Ënë nētēnu cana 'ex tiquiman, cana mibē 'i cuanin. 'Ex cuancēbē ca atux enē nētēnu bērúti 'icën. Mix 'uchañuma 'aish upíra 'ianan cushiira 'ixun camina minmi minan 'inun 'emi sinánmicē unicama enē bērúanti 'ain. 'Ex mibē 'icēsaribitia atux bētsibē nuibanani achúshi sinánñuishi 'aish achúshisa 'inun camina atu bērúanti 'ain. ¹² Ënë nētēnu atubē 'ixun cana minmi 'ē 'ináncē unicama min cushínbi bērúan. 'En bērúancēxun ca acama achúshinēnbi 'emi sinánti encēma 'icën. Usa 'aínbi ca achúshi uni axa usai 'iti 'ia, an cuni 'emi sinánti éanxa, a ñuia min bana cuēnēo quicēsabi oquin.

¹³ Bērí cana anu mi 'icē anu cuanin. Ënë nētēnuax cuancēma pan 'ixun cana atu 'ex 'icēsaribitia chuámarua tani cuēēnun atun cuamainun mi ñucáxunin. ¹⁴ 'En cana enēcama min 'ē sinánmicē bana upí, ashi ñuixunquin 'unánmia. 'Aínbi ca an enē bana cuacēma unicamax atumi nishia, 'ex 'icēsaribitia atux enē nētēnu 'icē ñuishi sináncēma 'ain. ¹⁵ Ënë nētēnuami atu binun quixun cana mi ñucatiman. An min bana cuacēma unicamaxa atumi nishcēbētānbimi ñunshin 'atimanēn 'apun 'ibuati rabanān bērúanun quixun cana mi atu ñucáxunin. ¹⁶ 'En 'acēsaribi oquin sinánquin ca atun, an min bana cuacēma unicaman sináncēsa oquin sinanima. ¹⁷ Usa 'ain camina min sináncēsaribi oquin sinánan min bana quicēsabiira oíshi 'inun atu 'imiti 'ain. ¹⁸ Minmi enē nētēnu 'icē unicama mimi sinánun 'aquinun 'ē xuásaribi oquin, cana enē unicama mimi sinánun unicama 'aquinun xutin. ¹⁹ Atun min bana upí

oquin 'unánquin mix cuëencësabi oquinshi 'anun cana 'ën mix cuëencësabi oquinshi 'ain.

²⁰ 'Ixunbi cana ënë unicamaishi mi ñucaxuniman. Atúan bana ñuixuncëxun cuatía ax 'ëmi catamëti unicamaribi sinánquin cana mi ñucatin. ²¹ An 'ën bana cuati unicaman, 'ëmi catamëquin, bëtsin sináncësaribi oquin sinánti cupí cana mi ñucatin. Mixmi 'ëbë 'imainun 'ëx mibë 'icësaribitia nun sinánsaribi 'aish atux nubë achúshisa 'inun cana mi ñucatin. Ënë nëtënu 'icë unicaman, asérabi camina min 'ë xuacë quixun 'unánuan atux bëtsin sináncësa oquinshi sinani, 'itsa 'aishbi achúshisa 'inun cana mi ñucatin. ²² Nux cananuna rabë 'aishbi achúshishi 'ain. Usaribitia atux 'itsa 'aishbi achúshisaishi 'inun cana 'ëx misaribi 'ixun atúxribia 'ésaribi 'inun 'imian. ²³ Mix 'ëbë 'icësaribiti cana 'ëx atubë 'ain, atúxa asérabi nuibanani bëtsin 'acësaribi oquin sinani achúshisa 'inun. Atúxa usa 'ain ca an min bana cuacëma unicaman 'unánti 'icën, asérabi camina min 'ë xuacë quixun. 'Unánan ca, 'ëmi 'acësaribi oquin camina an 'ën bana cuacë unicama nuibati quixun 'unánti 'icën.

²⁴ Papan, ënë nëtë unitisama pan 'ain camina 'ë nuibaquin misaribi 'inun min cushi 'ë 'ináncën. Usa cana 'ëx 'ai quixun isnúxa minmi 'ë 'ináncë unicamax anu 'ëx 'icë anuribi 'ëbë 'iti cana cuëënin. ²⁵ Papan, upíira sinánñu camina 'ain. Usa 'icëbi ca an min bana cuacëma unicaman mi 'unan-ima. 'Aínbi cana 'ën mi 'unan, an 'ën bana cuacë unicamanribi ca asérabi camina min 'ë xuacë quixun 'unania. ²⁶ 'Ëx atubë 'imainun min 'ë nuibacësaribitia atúxribi bëtsibë bëtsibë nuibananun cana uisaira caramina mix 'ain quixun atu 'unánmian. Usa 'ixun cana usabi oquin 'unánmiti 'ain.

18

Policíanëan Jesús bia

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ 'Ĕsoquin abë banaquin aín Papa Dios catancëx ca Jesús aín 'unánmicë uni męcën rabë 'imainun achúshi acama buani Cedrón cacë baca ësquicë, a inubiani 'uri anu i 'apácë naëratsu, anu cuancëxa.

² A naëx ca anu Jesús 'imainun aín 'unánmicë unicamabëribi 'itsai timëcë 'ixuan, Judas, an Jesús uni 'inánti, anribi 'unáncë 'iacëxa. ³ Usa 'ain ca an 'unánxun Judasnën, judíos sacerdotenën cushi-camabëtan fariseo unicaman xucë policíacëñun suntárucaamaribi buáncëxa. Buáncëxun raírinëan buí érëncë buánmainun raírinën anun 'acananti manë xëtocë 'imainun i tëacë acama buanx ca Jesúsmi bëbacancëxa. ⁴ Ami bëbaia ca, bëráma usocanti 'unánxunbi 'ë uisoí cara aia quixun sinánquin mëramiquin Jesusan atu cacëxa:

—¿Ui caramina baricanin?

⁵ Cacëxun ca —Jesús, Nazaretnu 'icë uni, a cananuna barin —quixun cacancëxa. Usaquin cacëxun ca Jesusan atu cacëxa:

—'Ĕx cana a 'ain.

Usai quimainun ca Judas, an Jesús atu 'inánti, ax atubë 'iacëxa. ⁶ —'Ĕx cana ami mitsun baricë a 'ai —quixun Jesusan cacëx ca caxutan titiqui camáxbi menu nipacëacëxa. ⁷ Usai 'ia ca amiribishi Jesusan ñucátëcëancëxa:

—¿Ui caramina baricanin?

Cacëxun ca:

—Jesús, Nazaretnu 'icë uni, a cananuna bari —quixun cacancëxa.

⁸ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—'Ēx cana a 'ai quixun cana mitsu can. Usa 'ain camina mitsun 'ë bariquin 'ëbë 'icë unicama ënë cuantánun ënti 'ain.

⁹ Atúan bixun 'atimocëxun aín unicaman ami sinánti ënti rabanan ca Jesusan usoquin an biti unicama cacëxa, aín bana, “minmi 'ë 'inancë unicama achúshinëxbi ca 'ëmi sinánti ëncëma 'icën” quicësabi oía 'inun. ¹⁰ Usaquin cacëbëtan ca Simón Pedronën manë xëtocëñu 'ixun aín xacánua biquin sacerdotenën cushicaman 'apun ñu mëemicë uni, Malco cacë, a aín pabí mëqueu 'icë biscacëxa. ¹¹ Usoiabi ca Jesusan Pedro cacëxa:

—Min manë xëtocë a ca aín xacánu 'arutëcën. 'Ēx ënë unicaman bicëx 'aisamaira tëmëratí 'ën Papa cuëncëbë cana usai 'iti 'ain.

Judíos sacerdotenën cushicaman 'apunua Jesús buáncan

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

¹² Usa 'ain ca suntárucama, aín comandante 'imainun judíos unbunën xucë policía acaman bixun Jesús nëacëxa. ¹³ Usotancëxun ca Anásnën xubunu buáncancëxa. Anás ax ca Caifásnën xanun papa 'iacëxa. 'Ianan ca a barin judíos sacerdotenën cushicaman 'apu 'iacëxa. ¹⁴ Caifás ax ca —nuxnu upitax bucunuan achúshi uni bamati ca asábi 'iti 'icë —quixuan an judíos 'apucama cacë a 'iacëxa.

An 'unáncëma isa Jesús 'icë quiax Pedro cëmëa

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵ Jesúsua suntárunën buáncëbë ca Simón Pedro 'imainun Jesusan 'unánmicë uni itsi, atu nuibiani cuancëxa. Axa Pedrobë cuancë uni ax ca sacerdotenën cushicaman 'apun 'unáncë 'aish, Jesús bë a 'apun xubu, cënëcënu me mëniócë, anu atsíancëxa.

16 Atsinia ca Pedronën ëman bërúxun xëcuënuxun caíancëxa. Usa 'ain ca ax paían Jesús bë atsíncë uni, an sacerdotenën cushicaman 'apun 'unáncë 'ixun, an xëcuë bërúancë xanubë banatancëxun Pedro atsínmiacëxa. ¹⁷ Atsínmia ca an xëcuë bërúancë xanun Pedro cacëxa:

—¿Bëría bëcancë uni an 'unánmicë unicama a achúshima caramina mix 'ain?

Cacëxun ca Pedronën cacëxa:

—Ama cana 'ain.

18 Catancëx ca matsi 'aían 'apun ñu mëëmicë unicama policíacamabë tsi rëcaruax sënamëcëbë, Pedroribi atubë anuax sënamëacëxa.

*Sacerdotenën cushicaman 'apun Jesús ñucá
(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)*

19 Usa 'ain ca judíos sacerdotenën cushicaman 'apuiran, ui cara isa aín 'unánmicë unicama 'icë canan uisa bana cara isa 'unánmiaxa quixun 'unáncatsi quixun Jesús ñucácëxa. ²⁰ Ñucácëxun ca Jesusan cacëxa:

—'Ën cana camabi unían cuamainun, anua judíos unicama timécë xubucamanuxun ñuixuanan anuxun Nucën Papa Dios rabiti xubu anua judíos unicama timécë, anuxunribi unëquinma unicama bana ñuixuan. ²¹ ¿Usa 'aínbi caramina uisa cupí 'ë ñucatin? An 'ën cacëxun cuacë unicama ca ñucát. Atun ca aña carana 'ën 'unánmia quixun 'unania.

²² Caia ca policí a achúshi a rapasu nicë an —¿min caramina ësoquin sacerdotenën cushicaman 'apu ënë cain? —quixun caquin Jesús cuëtashcacëxa.

²³ Usocëxun ca Jesusan cacëxa:

—'Ëx 'atimati banaia cuaquin camina uisai carana quia quixun 'ë cati 'ain. Upiti banaia camina 'ë mēētima 'ain.

²⁴ Usa 'ain ca Anásnēn, Jesús nēamitancēxun policíacama sacerdotenēn cushicaman 'apu, Caifás, anu buántanun quixun xuacēxa.

An 'unáncēma isa Jesús 'icē quiáxa Pedro cēmētēcēan

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁵ Usomainun ca Simón Pedro tsimi sēnamēti 'iacēxa. Sēnamētia ca ñucácancēxa:

—¿Mixribi caina ēnē unín 'unánmicē uni achúshima 'ain?

Cacēxunbi ca —ama cana 'ai —quixun cacēxa.

²⁶ Quia ca an sacerdotenēn cushicaman apu ñu mēēxuncē uni achúshi, aín aintsia pabísconcē, an Pedro cacēxa:

—¿Naēnua carana miribi a unicēñun isíma 'ion?

²⁷ Cacēxun ca Pedronēn amiribishi —ama cana 'ai —quixun catēcēancēxa. Usoquian cacēbēbi ca 'atapa banacēxa.

Policíanēan Jesús Pilátonu buan

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)

²⁸ Pēcaracēma 'aínshia xabaracēcēbētan ca Caifásnēn xubunua policíanēn Jesús Romanuaxa ucē 'apu, Pilato, aín xubunu buáncēxa. Usa 'ain ca a 'apua aín caibuma 'ain, aín xubunu atsini 'uchaxuinsa Pascua nētēn 'ati ñu pitima 'icē quixun sinani judíos unicama anu atsíanma 'icēn.

²⁹ Usa 'ain ca Pilato aín xubunuax chiquíxun atu cacēxa:

—¿Añu ñu cupí caramina ēnē unimi manáncanin?

³⁰ Cacēxun ca atun cacēxa:

—'Uchañuira 'icëma cananuna minu bęcë 'it-siama.

³¹ Cacëxun ca Pilátonën cacëxa:

—Mitsúnbi camina buántancëxun mitsun cuati bana quicësabi oquin, cara 'uchaxa, cara 'uchacëma 'icë quixun isti 'ain.

Cacëxun ca atun cacëxa:

—Usa 'aínbi ca mitsun 'apux quia, judíos unicaman ca uni 'atima 'icë quiax. ³² —Usai cana i curúsocënu unin matáscëx bamanuxun 'ai —quiáxa Jesús quiásabi oi bamanun ca judíos unicaman usoquin Pilato cacëxa.

³³ Usa 'ain ca judíos unicama cabiani aín xubunu atsíntęcënxun cuëncëxa aia Pilatonën Jesús cacëxa:

—¿Mix caramina judíos unicaman 'apu 'ain?

³⁴ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—¿Minbi sinánquin caramina ësoquin 'ë ñucatin? ¿Bëtsi unin cara 'ë ñuiquin mi cacëma 'ic?

³⁵ Cacëxun ca Pilátonën cacëxa:

—'Ëx cana judíos unima 'ain. Min aintsinbi ca sacerdotenën cushicamabëtan ënu mi bëaxa. ¿Añu ñu caramina 'an?

³⁶ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Ënë nëtënu 'icë 'apu 'inux cana uáma 'ain. 'Ëx ënë nëtënu 'icë 'apu 'ain ca judíos unicaman 'ë bitima cupí 'ën unicama atubë 'acanantsianxa. Usa 'ain cana ënë nëtënu 'icë 'apu 'inux uáma 'ain.

³⁷ Cacëxun ca Pilátonën catëcëancëxa:

—¿Usa 'ain caramina asërabi 'apu 'ain?

Quixuan cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—'Ëx cana 'apu 'ain, min 'ë cacësabi oi. Usai 'inux cana ënë nëtënu uacën, Nucën Papa Diosan sináncë ñucama ñuiquin camabi uni canux. Uicaman cara

uisaira cara a bana 'icë quixun 'unántisa tania, an ca 'ën bana cuatia.

³⁸ Cacëxun ca Pilátonën Jesús cacëxa:
—¿Uisa cara min Diosan sináncë 'ic?

*Jesús ca bamati 'icë —quíaxa Pilato quia
(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)*

Usaquin catancëx amiribishi ëman chiquíquin ca Pilátonën judíos unicama cacëxa:

—'Ën iscëx ca ënë uni 'atima ñu 'acëma 'icën.
³⁹ Camabi baritia cana Pascua nëtën mitsúxmi cuëncësabi oquin sipuacë uni achúshi chiquinin. Usa 'ain ¿caramina 'ën judíos unibunën 'apu chiquínti cuëncanin?

⁴⁰ Cacëxunbi ca amiribishi munuma cuëncëni banaquin judíos unicaman cacëxa:

—A 'axunma ca Barrabásëshi chiquin. Barrabás, ax ca an ñu mëcamacë uni 'iacëxa.

19

¹ Usa 'ain ca Pilátonën xubunu atsíntëcënquin Jesús rishquinun quixun suntárucama cacëxa.

² Cacëxun rishquitancëxun ca 'apu isa quiax ami cuaiquin suntárunën muxa mañuti otancëxun mañumianan upí chupa minanën pucucësa aribi pañumiacëxa. ³ Usotancëxun ca aín bëmánanu niracëquin 'usánquin —judíos unicaman 'apu ca chuámashi 'it —caquin tantáshcacëxa. ⁴ Usocëbë chiquíquin ca Pilátonën judíos unicama cacëxa:

—'Ën iscëx ca ënë uni 'uchacëma 'icën. Usa 'icëmi mitsun 'unánun cana a bëtëcënin.

⁵ Ësoquian cacëbë ca Jesúsribishi muxa mañutioçë mañuanan chupa minanën pucucësa pañucë 'aish

chiquíacëxa. Chiquícëbëtan ca Pilátonën judíos unicama cacëxa:

—A cënë 'icën, a uni.

⁶ Cacëx ca sacerdotenën cushicama 'imainun policíacamaxribi a isi munuma cuëncëni quíacëxa:

—I curúsocënu ca matas, i curúsocënu ca matas.

Cacëxun ca Pilátonën cacëxa:

—'Ën iscëx ca ënë uni 'uchacëma 'icën. Usa 'ain ca mítsunbi buántancëxun i curúsocënu matástan.

⁷ Ësaquian cacëxun ca judíos unibunën Piláto cacëxa:

—Ënë unix ca 'ëx cana Nucën Papa Diosan Bëchicë 'ai quia. Usa 'ain ca axa ësai banacë unix ca 'acë 'iti 'icë quíax Moisésnën cuënëo bana quicësabi oi bamati 'icën.

⁸ Usa 'ain ca 'ëx cana Nucën Papa Diosan Bëchicë 'ai quíax quia quixun judíos unícaman ñuia cuati Pilato aín bëmánan pëqui 'aisamaira racuëacëxa.

⁹ Racuëti aín xubunu atsíntëcënxun ca Jesús cacëxa:

—¿Uinu 'icë uni caramina 'ain?

Cacëxunbi ca cáma 'icën. ¹⁰ Cacëxunma ca Pilátonën cacëxa:

—¿'Ën mi ñucácëxunbi caramina 'ëribi caiman? 'Ëx cuëenquin cana mi chiquínti 'ain; 'ëx cuëenquin cana unían mi i curúsocënu matásnun 'amiti 'ain. ¿A caramina 'unaniman?

¹¹ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Naínu 'icë Nucën Papa Dios cuëëncëbëtanma camina min 'ë uisabi otsíama. Usa 'ain ca an mi 'ë 'ináncë unicama ax mix 'icësamairai 'uchaxa.

¹² Usoquian Jesusan cacëxuan Pilátonën Jesús chiquínti sinaniabi ca judíos unícaman munuma cuëníshoquin cacëxa:

—Min ënë uni chiquíanx camina Romanu 'icë 'apu César bë upí 'itima 'ain. Uinu 'icë unix cara — 'ëx cana 'apu 'ai—quia, ax ca César bë nishanancësa 'iti 'icën.

¹³ Usaquian judíos unicaman cacëxun Jesús ëman chiquímitancëx ca Pilato anuxuan ami uni manáncëxun cuacë anu tsóbuacëxa. Anu tsóti ax ca me mëníoquian anu maxax nancë 'aish hebreo banan Gabata cacë, 'iacëxa. ¹⁴ Pascua nëtë imëishi 'inun a nëtën piti anun mëníoti nëtëan bari xamárumainun ca anu tsóxun Pilátonën judíos unicama cacëxa:

—A cënë 'icën, mitsun 'apu.

¹⁵ Cacëxun ca cuëníshoquin cacëxa:

—Ca bamati 'icën, ca bamati 'icën. I curúsocënu ca matas.

Cacëxun ca Pilátonën cacëxa:

—¿'Ën carana mitsun 'apu i curúsocënu matásmi 'ain?

Quia ca sacerdotenën cushicaman cacëxa:

—Nun 'apu itsi ca 'aíma 'icën. César nëxëshi ca nun 'apu 'icën.

¹⁶ Usaquian cacancëxun ca Pilátonën atúnbia i curúsocënu matásnun quixun cacëxa. Usoquian Pilátonën cacëxun ca judíos unicama cuëncësabi oquin suntárucaman Jesús buáncëxa.

I curúsocënu Jesús matáscan

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷ Buáncëxun ca Jesusan abi anua matáscanti i curúsocë 'iábianquin Calvario cacë matá, hebreo banan Gólgota cacë, anu buáncëxa. ¹⁸ Buanx bëbacë ca suntárucaman Jesús i curúsocënu matástancëxun nitsíancëxa. Usoquin ca rabë uniribi, bëtsi amo

'anan bētsiribi amo i curúsocēnu matástancēxun nitsiāncēxa, Jesús a nēbētsi 'inun. ¹⁹ Usocamainun ca Pilátonēn cuēñeomitancēxun i curúsocēnu ěsai quicē bana matásmiacēxa: “Jesús, Nazaretnu 'icē, judíos unicaman 'apu”. ²⁰ Usa 'ain ca Gólgota matá anuxuan Jesús i curúsocēnu matáscancē, axa Jerusalén 'urama 'ain, raírínēxa umainun raírínēxribi cuanquin judíos unicaman a bana cuēñeocē isacēxa. A banax ca hebreo banan 'anan, latín banan 'anan, griego banánribi cuēñeocē 'iacēxa.

²¹ Usoquian cuēñeocē 'ain ca judíos sacerdotenēn cushicaman Piláto cacēxa:

—“Judíos unicaman 'apu ca” quixun cuēñeoxunma ca 'at. Usoquinma ca “axa, 'ěx cana judíos unicaman 'apu 'ai quicē, a ca ěněx 'icē” quixun 'at.

²² Cacēxun ca Pilátonēn cacēxa:

—'Ěn cuēñeomicē bana ax ca usabi 'iti 'icēn.

²³ Usaquian 'an ca rabē 'imainun rabē suntárunēn Jesús i curúsocēnu matástancēxun mētícananquin aín chupa biacēxa. Aín chupa bitancēx ca chupa itsi cēxēquinma tēpēxuinshi pañucē, ²⁴ a bitsi canancēxa:

—Tucatima ca. Uin cara a tari biti 'icē quixun isti cananuna ñuratsu pain niquin tanti 'ain.

Nucēn Papa Diosan bana cuēñeō, axa ěsai quiásabi oquin ca suntarucaman 'acēxa: “Ñuratsu pain niquin tantancēx ca 'ěn chupacama mētícananxa”.

²⁵ Jesús usocamainun ca aín tita 'imainun aín titan xucēn 'imainun Cleofásnēn xanu María 'imainun María Magdalena, acamax anua Jesús mastáscē i curúsocē a 'urama 'iacēxa. ²⁶ Usa 'ain ca

Jesusan aín tita a 'uramanua isanan aín 'unánmicē uni achúshi aira nuibacē a, a rapasunua isquin cacēxa:

—Títan, ax ca min tuá 'iti 'icēn.

²⁷ Canan ca aín 'unánmicē uni aribi cacēxa:

—Ca is, ax ca min tita 'iti 'icē —quixun.

Usoquian Jesusan cacēsabi oquin ca an María aín xubunu 'inun buáncēxa.

Jesús bama

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Usa 'ain ca Jesus, 'ēn 'ati ñucama cana cēñua quixun 'unani Nucēn Papa Diosan bana cuēñeo quicēsabi oi, —cana shimain —quiacēxa. ²⁹ Quia ca manē xanpanua vino cachacē buácacē 'ain, tsatimi rēnmencē xapusa ñu ami chabótancēxun buáruxun 'amiacēxa. ³⁰ 'Amicēx ca Jesús vino cachacē 'atancēx, —'ēn 'ati ñu cana cēñuan —qui tētúbutishi bamacēxa.

Suntárunēan Jesús manē xētocēn aín pichánpurunu

'á

³¹ Pascua nētēa imēishi 'iti 'ain ca a nētēxa bētsi nētēsamaira anun ñu mēētima 'ain, i curúsocēnu matáscē unicama anubi 'iti judíos unicaman cuēēanma 'icēn. Usa 'ixun ca Pilatonēan aín suntárucama i curúsocēnu 'icē unicama aín xo tēcēnmianan i curúsocēnua biminun cacēxa.

³² Cacēxuan xucēx cuanxun ca suntárunēn Jesús cēñun matáscē uni rabé a bētsi pain 'atancēxun bētsiribi aín xo tēcēancēxa. ³³ Usobētsini Jesúsribi 'ai uxunbi ca asérabi bamacē isquin 'ama 'icēn. ³⁴ 'Aiamabi ca suntáru achúshinēinshi aín pichánpuru amoshi manē xētocēn chachiacēxa. Úsocēx ca imi 'unpáxbē mēscúcē 'ibúacēxa.

³⁵ Asérabi ēnē ñucama isá 'ixun cana ēnē bana

cuënëoin. 'Ën cuënëocë bana ënëx ca asérabi cëmëcëma 'icën. Usa ca quixun 'unánquin cana ënë banacama mitsu cuënëoxunin, mitsúnribimi asérabi ca usai 'iacëxa quixun 'unánun. ³⁶ Nucën Papa Diosan bana cuënëosabi oi ca ënë ñucama 'iacëxa. Ax ca ësai quia: “Aín xo achúshibi ca tēcëntima 'icën”. A bana quicësabi oquin ca uímbi aín xo achúshibi tēcëanma 'icën. ³⁷ Ësairibi ca cuënëo bana quia: “Tarotancëxun ca an 'acëcaman isti 'icën”.

Jesús matá naëcënu mëníocan

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Arimatea ëmanu 'icë uni, José, an ca Jesusan bana cuacë 'ixunbi judíos unicamami racuëquin uíbi —'ëx cana Jesusan bana cuacë 'ai —quixun cáma 'icën. Usa 'ixun ca bamacë Jesús buántisa tanquin Piláto —¿asábi cara 'iti 'ic? —quixun ñucácëxa. Ñucácëxun ca Pilátonën, —asábi ca, ca buántan —quixun cacëxa. Cacëxun ca bamacë bibianquin Jesús buáncëxa. ³⁹ Buánmainun ca Nicodemo axa imé cuanx Jesúsbe bana, anribi 'inínti ro mirra rocëñun áloe ro mëscucë, treinta kilosa bëacëxa. ⁴⁰ Uсотancëxun ca Josébëtan Nicodemonën judíos unbunëan bamacë maínuxun uni 'acësabi oquin, Jesús 'inínti ro mëscucë anun 'acë chupa, anun rabúancëxa. ⁴¹ Usoquian Jesús mëníocë 'ain ca i curúsocë 'urama anu i 'apacë naëratsu matánu 'iacëxa. Anu ca me naëcë achúshi anu uni bamaia mëníoti 'acë 'aímbia anu uni mëníocëma pan 'iacëxa. ⁴² A quíníxa 'urama 'ain ca Pascua nëtë 'aían atux a nëtën tantiti cupí anu racántancëxun Jesús mëníocëxa.

20

*Bamaxbi Jesús baísquia**(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)*

¹ Domingo nētē pēcaracēma 'aínshi ca María Magdalena ax anua Jesús mēnioēxancē quini isi cuancēxa. Cuanx bēbaquin iscēxbi ca anúan quini xēpuēxancē mapara ax racanacē 'iacēxa.

² Usobiani bēnētishi abáquiiani cuanxun ca aín 'unánmicē uni aira Jesusan nuibacē, acēñun Simón Pedro cacēxa:

—Unin sapi ca Nucēn 'Ibu quininua bibianquin buánxa, uinu cara buánxun racánxa cananuna 'unaniman.

³ Cacēx ca Pedrobē Jesusan 'unánmicē uni it-siribi anua Jesús mēnioēxancē quininu abáquiiani cuancēxa. ⁴ Cuaníbi ca Pedro axa munu cuan-mainun bētsi axira pain rēcuēnquiiani cuanx quininu bēbacēxa. ⁵ Bēbai xēnirácēti tētūbuquin quini naísquinbi ca 'aímonan anun rabúēnxancē chupa ashi anua isacēxa. Isíbi ca quininu atsíanma 'icēn.

⁶ Atsíncēbēma ca Simón Pedro ax tsiáncuatsini aí ax pain quininu atsíancēxa. Atsínxun ca chupa anun Jesús rabúēnxancē, ashi isacēxa. ⁷ Isanan ca anun marábuēnxancē pañun aribi bētsi chupabēma capúncēsa 'aish amo racácē isacēxa. ⁸ Iscēbēbi ca ax paían rēcuēncuatsincē uni axribi quini mēu atsínxun —asérabi ca Jesús ěnuma 'icē —quixun isacēxa. ⁹ A ñu isquinbi ca a rabētan Nucēn Papa Diosan bana cuēnēo, bamatancēx ca ax baísquiti 'icē quiáxa quicē, a uisai quicē cara quixun 'unánma 'icēn. ¹⁰ 'Unánquinmabi ca Jesús quininuma 'icē obiani aín xubunu cuancēxa.

*María Magdalenanëan Jesús isa
(Mr 16.9-11)*

¹¹ Usa 'ain ca a uni rabëtaxa cuanmainun utëcëanx María quini rapasu niracëti aín namë isnux tëtúbuti aín bëunan mëscúacëxa. ¹² Uşai 'iquinbi ca quini mëucüa ángel rabë, chupa uxuira uxu pañuaxa, anu Jesús racáënxancënu aín maxcá 'icëu bëtsi 'imainun aín taë 'icëu bëtsiribishi tsócé isacëxa. ¹³ Iscëxun ca ángelnën María cacëxa:

—¿Uisacatsi caramina ini bëunan mëscutin? — quixun.

Cacëxunbi ca Maríanën catëcëancëxa:

—Unin ca quininu atsínxun 'ën 'Ibu bacarubianquin buánxun amanu racánxa, uinu cara racánxa cana 'unaniman.

¹⁴ Cai caxu bësui cuainacëquinbi ca Jesús a caxu nicë isacëxa, isquinbi ca —ax ca Jesús 'icë — quixun 'unánma 'icën. ¹⁵ 'Unáncëxunmabi ca Jesusan María cacëxa:

—¿Uisacatsi caramina ini bëunan mëscutin? ¿Ui caramina barin?

Cacëxunbi ca an naë bërúancë uni isa quixun sinánquin Maríanën cacëxa:

—Min buánxun camina bitsi cuanun uinu caramina racan 'ë cati 'ain.

¹⁶ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—María —ësaquinshi.

Cacëx cuainacëquin ca Maríanën ratúquin, hebreo banan —Raboni —cacëxa. A banax ca an uni ñu 'unánmicë qui quicë 'icën. ¹⁷ Usaquian cacëxun ca Jesusan María cacëxa:

—'Ë ramëxunma pan ca 'at, ën Papanu cana cuancëma pain 'ain. Cuantancëxun ca ësaquin 'ën xucëncama catan: An ca 'ë caxa, 'ëx cana 'ën Papa

axa mitsun Paparibi anu cuanin. Ax 'ën Papa Dios 'aish ca mitsun Papa Diosribi 'icën.

¹⁸ Usoquian Jesusan cacësabi oquin ca María Magdalenanën aín 'unánmicë unicama atunu cuanxun:

—'Ën cana Nucën 'Ibu isan —quixun canan Jesús quicë banacama atu ñuixuancëxa.

*Aín 'unánmicë unicaman Jesús baísquicë isa
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)*

¹⁹ Anúan Maríanën Jesús ispuncë domingo nëtë ñantánbucëbë ca aín 'unánmicë unicamax, xubu achúshinu timéax judíos unibumi racuëti 'aímaquin xëpuax 'iacëxa. Anua 'ain, atu nëbëtsi niracëquin ca Jesusan cacëxa:

—Cana uan, chuámashirua ca 'ican.

²⁰ Ësoquin caquin ca aín mēcën rabë ismianan aín pichánpururibi ismiacëxa. Ismicëx ca aín 'unánmicë unicama Nucën 'Ibu isi shimëniocati cuëëancëxa.

²¹ Cuëënia ca amiribishi Jesusan atu cacëxa:

—Chuámashirua ca 'ican. 'Ën Papan amia sinánun unicama 'aquinun 'ë xuásaribi oquin cana 'ëmia sinánunmi unicama 'aquinun mitsu xutin.

²² Canan ca cuëbitan atumi uínpuquin atu cacëxa:

—Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upíñu ca 'ican. ²³ Mitsúnmi tērëncëx ca axa 'uchacë unin 'ucha tērëncë 'ia. Usa 'aínbi ca mitsúnmi tērëncëxma a unin 'ucha tērëncëma 'ia.

Tomásnëan Jesús baísquicë isa

²⁴ Anua Jesús atubë 'imainun ca aín 'unánmicë uni achúshi Tomás, 'icëbi rabë bacëan 'icë Gemelo caquinribi anëcë, ax atubëma 'iacëxa. ²⁵ Usa 'ain ca Jesús cuancë caxua aia, an Jesús iscëcaman Tomás cacëxa:

—Nucën 'Ibu cananuna isan.

Cacëxun ca Tomásñën cacëxa:

—Aín mēcën rabé anua rabun matáscancë isquin anu 'ën mēcën rëbun ticánan aín pichánpurunu 'ën mēcën atsínmiquin tanxunma cana aséribi ca ax Nucën 'Ibu 'icé quixun sinaniman.

²⁶ Jesús baísquixancëa achúshi semana 'ain ca aín 'unánmicë unicama amiribishi achúshi xubunu timécë 'iacëxa. A nētën ca Tomásribi atubë 'iacëxa. Usa 'ain ca xubu xëpucë 'aínbi atu nēbëtsi niracëquin Jesusan aín 'unánmicë unicama —Cana uan. Chuámashirua ca 'ican —cacëxa. ²⁷ Atu catancëxun ca Tomásribi cacëxa:

—Min mēcën rëbun ca ënu ticat, 'ën mēcën rabëribi ca is. 'Ën pichánpurunu min mēcën atsínmiquin ca tan. 'Ëx cana ama 'ai quixun sinánxunma ca 'ëx cana aséribi Jesús 'ai quixun sinan.

²⁸ Cacëxun ca Tomásñën —mix camina aséribi 'ën 'Ibu 'ianan 'ën Diosribi 'ai —quixun cacëxa.

²⁹ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Tomás, bërí camina 'ë baísquicë isquin, aséribi cana 'ën Papa Diosnuax uá 'ai quixun 'unanin. An 'ë isquinmabi, aséribi cana 'ëx a 'ai quixun sináncë uni, a ca Nucën Papa Diosan chuámashirua tani cuëñun 'imia.

Añu cupí carana ënë bana cuëñëo quiáxa Juan quia

³⁰ Usa 'ain ca unin 'acëma ñu 'itsaira Jesusan aín 'unánmicë unicaman isnun 'acëxa, ënë quiricanu ca Jesusan 'á ñucama camaira cuëñëocëma 'icën.

³¹ Jesús ax ca aséribi Cristo, Nucën Papa Diosan Bëchicë 'icé quixun 'unanimi ami catamëti mitsux

xëñibua 'aínbi Nucën Papa Diosnan 'inun cana ëñë banacama cuënëon.

21

Aín 'unánmicë unicama mëcën achúshi 'imainun rabëmia Jesús chiquiracëtëcëan

¹ Usai 'itancëxa aín 'unánmicë unicama Tiberias cacë parún-papa cuëbí 'ain ca Jesús atumi pëasquitëcëni ëesai 'iacëxa: ² Anu ca Simón Pedro, Tomás 'icëbi rabë bacëan 'icë Gemelo caquinribi anëcë, a 'imainun Natanael, Galileanu 'icë Caná cacë emanu 'icë, a 'imainun Zebedeonën bëchicë rabë acamabë Jesusan 'unánmicë uni rabëribishi timëcë 'iacëxa. ³ Anuxun ca Simón Pedronën — cana tsatsa ricani cuani — quixun raíri cacëxa. Cacëxun ca — nuxribi cananuna mibë cuani — quixun cacancëxa. Cabiani nuntinu cëñúruquiiani coónxun ricánquinbi ca tsatsa achúshirabi biáma 'icën. ⁴ Bitsíma 'inëti ñancáishi pëcaraxun ca Jesús masinua nicë iscancëxa, isquinbi ca, ax ca Jesús 'icë quixun 'unáncanma 'icën. ⁵ 'Unáncëxunmabi ca Jesusan atu cacëxa:

—¿Tsatsa caramina bicancëma 'ain?

Cacëxun ca — cananuna bicëma 'ai — quixun cacancëxa. ⁶ Usaquian cacëxun ca Jesusan — nunti rapasu mëqueu ca mitsun rica nanpat, anua camina tsatsa bití 'ai — quixun cacëxa. Cacëxun ax quicësabi oquin nanpátancëxun ca rica ni-ancëxa. Ninquinbi ca 'aisamaira 'ixúan tsatsan 'iëoia bërucasmacëxa. ⁷ Usocëbëtan ca aín 'unánmicë uni achúshi, aira nuibacë, an — ax ca Nucën 'Ibu 'icë — quixun Pedro cacëxa. Cacëxuinshi pëxúan nancë aín chupa bixun pañutancëx ca Pedro nuntinuax bacanu 'ibúquiiani Jesúsnu cuancëxa.

⁸ Cuanmainun ca raírinëinshi Jesúsnu bēbati cien metrosa 'ixun aín rica tsatsa buáquicē munuishi buani cuancēxa. ⁹ Usa 'ain ca masinu atun nunti 'arutancēx cēñúbucuatsini uquinbi tsi bēpubucēnua tsatsa xuia isanan pánribi isacēxa. ¹⁰ Isia ca Jesusan atu cacēxa:

—Bērími bicancē tsatsa 'itsamashi ca 'ē bēxun.

¹¹ Cacēxun ca Simón Pedronēn nuntinu 'iruxun, ciento cincuenta y tres tsatsa chabu buáquicē 'icē, atun rica nēriobētsinquin masinu bēacēxa. Bēcēxbi ca tsatsa chabu 'itsaira 'aínbi atun rica narásquiama 'icēn. ¹² Usoia ca Jesusan —ca pi ucan —atu cacēxa. Cacēxunbi ca aín 'unánmicē unicama achúshinēnbi, ēnēx ca Nucēn 'Ibu 'icē quixun camaxunbi 'unánquin, —¿ui caramina 'ain? — quixun ñucáma 'icēn. ¹³ Usa 'ain ca Jesusan atu rapasu niracēquin pán bixun atu 'inántancēxun tsatsaribishi 'ináncēxa. ¹⁴ Usai ca Jesús bamaxbi baísquitancēx rabēti pain 'itancēx aín 'unánmicē unicamami amiribishi chiquiracētēcēancēxa.

Simon Pedronēan —'ēx cana asérabi mimi sinanin —quixun Jesús ca

¹⁵ Pia sēnēncē ca Jesusan Simón Pedro cacēxa:

—¿Jonásnēn bēchicē, Simón, min ñucama sináncēsamaira oi caramina 'ēmi sinánquin 'ē nuibatín? Cacēxun ca cacēxa:

—'Ēn 'Ibu, min camina 'unanin, 'ēn cana mi nuibatín.

Quia ca cacēxa:

—'Ēn carnero bacē ca piminuxun 'at.

¹⁶ Catancēxun ca amiribishi cacēxa:

—Jonásnēn bēchicē, Simón, ¿caramina 'ē nuibatín?

Cacēxun ca catēcēancēxa:

—'Ĕn 'Ibu, min camina 'unanin, 'ĕn cana mi nuibatin.

Quia ca cacĕxa:

—'Ĕn carnero ca piminuxun 'at.

¹⁷ Rabĕ oquin catancĕxun ca amiribishi catĕcĕancĕxa:

—Jonásnĕn bĕchicĕ, Simón, ¿caramina 'ĕ nuibatin?

Rabĕ 'imainun achúshi oquian —caramina 'ĕ nuibati —quixun cacĕxun ca Simón Pedronĕn —¿uisoti cara 'ĕ 'itsoquin ñucatia? —quixun sinani masá nuituquin cacĕxa:

—'Ĕn 'Ibu, min camina camabi ñu 'unanin. Usa 'ixun camina 'ĕn cana mi nuibati quixun 'unanin.

Quia ca Jesusan cacĕxa:

—'Ĕn carnero ca piminuxun 'at. ¹⁸ Asérabi cana 'ĕn mi cain, bĕná 'aish camina minbi chupa pañuanan uinu caramina cuainsa tani anu cuancĕn. Usa 'aínbi ca xĕniira 'aíshmi mĕshpatia uni itsin chupa pañumixun uinu caramina cuainsama tani anubi mi buánti 'icĕn.

¹⁹ An, usai cana bamati 'ai quixun 'unánan bamaibi ami sinánquin ĕnquinma cana Nucĕn Papa Dios cuĕĕnmiti 'ai quixun 'unánun ca Jesusan usoquin Pedro cacĕxa. Catancĕxun ca —'ĕx cuĕĕncĕsabi oíshi ca 'it —quixun cacĕxa.

Aín 'unánmicĕ uni achúshi, a Jesusan nuibacĕ, a ñui quicĕ bana

²⁰ Usoquian cacĕx caxu bĕsui cuainacĕquin ca Pedronĕn a nuibairacĕ aín 'unánmicĕ uni, Juan, an Jesús nuibiania isacĕxa. Ax ca an abĕtan pi

a rapasu tsóxun —uin cara uni mi 'inánti 'icē — quixun Jesús ñucáëxancē, a 'iacēxa. ²¹ A uni isquin ca Pedronēn Jesús ñucácēxa:

—¿Uisaira cara ënē uni 'iti 'ic?

²² Cacēxun ca Jesusan cacēxa:

—'Imitisa tanquin 'ën 'imicēxa 'ëx utēcëntamainun ënē unix ënē nētēnu tsócëbëbi camina uisa cupí cara usai 'ia quixun sinani bënétima 'ëx cuëncësabi oíshi 'iti 'ain.

²³ Usaquian cacēxun cuaxun ca an Jesusan bana cuacē unicaman —a uni sapi ca bamatima 'icē — quixun sinánxun chanocēxa. Usa 'aínbi ca Jesusan —Juan ca bamatima 'icē —quixun Pedro cáma 'icën. Caquinma ca ësoquinshi cacēxa: “'Imitisa tanquin ën 'imicēxa 'ëx utēcëntamainun ënē unix ënē nētēnu tsócëbëbi camina uisa cupí cara usai 'ia quixun sinani bënétima 'ai” quixun.

²⁴ 'Ëx Jesusan 'unánmicē uni achúshi 'ixun cana ënē ñu camabi ñuiquin cuënëon. 'Ën cuënëocē banacama ënëx ca asérabi 'icē quixun cananuna 'unanin.

²⁵ 'Ën mitsu ñuixuncē bana ënē 'imainun ca bëtsi ñucamaribi Jesusan 'acēxa. A ñucama ñuiquin achúshi achúshi cuënëocëxbi ca a quirica camabi menu sënéntima 'icën. Ashi.

**Nukën 'Ibu Diosan ain unikama 'inan ain
bana
New Testament in Cashibo-Cacataibo
(PE:cbr:Cashibo-Cacataibo)**

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cashibo-Cacataibo

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cashibo-Cacataibo

cbr

Peru

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cashibo-Cacataibo

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

c8d73d75-386c-5f5e-a601-116dba3dae9b